

MAAHANMUUTTAJALASTEN KIELEN TUKEMINEN
VARHAISKASVATUKSESSA
–S2- kerho Kotilon päiväkodissa

Olga Miekka ja Irina Slastenکو
Opinnäytetyö, kevät 2014
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK) +
Lastentarhanopettajan
virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Miekka, Olga & Slastenکو, Irina. Maahanmuuttajalasten kielen tukeminen varhaiskasvatuksessa – S2-kerho Kotilon päiväkodissa. Helsinki, kevät 2014. 60 s., 5 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma, Sosiaali- ja kasvatustieteiden suuntautumisvaihtoehto, Sosionomi (AMK) + lastentarhanopettajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa konkreettinen malli maahanmuuttajataustaisen lapsen suomen kieltä tukevasta kerhosta päiväkodille. Pyrkimys on, että työntekijät voisivat hyödyntää sitä omassa toiminnassaan lasten ja heidän vanhempiensa kanssa. Teemaksi on valittu ihmisen kehon osat ja siihen liittyvien aihepiirien sanastot. Työ suunniteltiin siten, että vanhemmat osallistuisivat mahdollisimman paljon lapsille annettaviin kotitehtäviin ja toteuttaisivat S2-kerhon toiminnan tehtävät omalla äidinkielellään kotona.

Opinnäytetyö on produktiivinen ja se toteutettiin yhteistyössä Kotilon päiväkodin kanssa. Työ koostuu raportista ja produktista. Produkti on kerhokansio, joka on koottu suunnitelluista, toteutetuista sekä arvioituista kerhokertomuksista. Ne on suunniteltu päiväkodin työn avuksi ja sen kehittämiseksi suomen kieltä tukevien kerhojen järjestämistä varten. Kerhoja järjestettiin seitsemän kertaa päiväkodin lapsille pienryhmätoimintana. Kansio sisältää myös tekemiämme ja käyttämiämme kuvakortteja, valokuvia sekä muita askartelumalleja.

Kerhossa oli viisi 4–6-vuotiasta venäjänkielistä lasta ja heidät valittiin kerhoon suomen kielen tuen tarpeen perusteella. Jokaisella kerhokerralla oli omat aiheet ja tavoitteet. Kerhotuokiot koostuivat loruista, lauluista, leikeistä, peleistä ja askarteluista, jotka auttavat maahanmuuttajalapsia ihmisen kehon osien nimitysten oppimisessa. Kerhossa pyrittiin hyödyntämään visuaalista oppimista mahdollisimman hyvin, joten oppimisen apuna käytettiin paljon erilaisia kuvia ja valokuvia. Palautetta saatiin itsearviointin lisäksi työntekijöiltä sekä kerhon lapsilta ja heidän vanhemmiltaan.

Raportissa käsitellään monikulttuurisuutta varhaiskasvatuksessa, monikulttuurisia perheitä ja heidän lapsiaan suomalaisessa päivähoidossa. Raportti sisältää teoreettista tietoa lapsen kielen kehityksestä, äidinkielen tukemisesta varhaiskasvatuksessa sekä kaksikielisyydestä yleensä. Kerhokertojen toteutuksessa käytettiin apuna Helsingin kaupungin julkaisemaa Ota Koppi! -ohjelmaa. Sitä sekä S2-opetuksen yleisiä tavoitteita ja sisältöjä avataan raportissa. Lopuksi arvioimme kriittisesti omaa toimintaamme sekä kerhotoiminnan onnistumista prosessin aikana.

Asiasanat: monikulttuurisuus, maahanmuuttajalapsen, varhaiskasvatus, S2-opetus, lapsen kielellinen kehitys (S2-kansio).

ABSTRACT

Olga Miekka and Irina Slastenکو. Supporting immigrant children`s language learning in early childhood education: the Finnish language club in the Kotilo day care centre. 60 p.,5 appendices. Language: Finnish. Spring 2014.

Diaconia University of Applied Sciences, Degree Programme in Social Services. Bachelor degree of Social Services.

The objective of this thesis was to produce a substantial model of the Finnish language club to support immigrant children in learning Finnish in a day care centre. Besides, the purpose of the work was to involve the children`s parents into the process of learning inspiring them to use their mother tongue while doing homework together with the children.

The target group included five children with Russian background between the ages of four and six years. The children were chosen on the basis of their need of support in learning the Finnish language. In total seven Finnish language club meetings were organized.

The thesis is a production, which was made in cooperation with the Kotilo day care center. The thesis includes some educational material and a written report. The product is a file of material that was developed in the language club activity and that contains pictures, photos and crafting guide. The theoretical part of the report deals with cultural diversity in early childhood education, multicultural families and their children in the Finnish day care. It also includes theoretical information about child's language development and about bilingualism in general. The practical part describes the whole process of making thesis including planning, organizing the group, the plan realization and evaluating the language club activity. It also contains feedback received from employees, children and their parents.

Keywords: multiculturalism, immigrant children, early childhood education, the Finnish language education, child's language development (the Finnish language club file).

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 VARHAISKASVATUS	8
3 MONIKULTTUURISUUS VARHAISKASVATUKSESSA.....	11
3.1 Monikulttuurisuus-käsite	11
3.2 Monikulttuuriset perheet	12
3.3 Maahanmuuttajataustaiset lapset päivähoitossa	13
4 SUOMI TOISENA KIELENÄ –OPETUS.....	15
4.1 Miten S2-kieltä opetetaan?.....	15
4.2 Ota koppi! -ohjelma	17
4.3 S2-opetuksen tavoitteet, sisältö ja menetelmät	18
5 LAPSEN KIELEN KEHITYS.....	21
5.1. Kielen omaksuminen	21
5.2 Kielen kehitys 4–6-vuotiailla lapsilla	22
5.3 Äidinkielen tukeminen	24
5.4 Kaksikielisyys	26
6 KERHOKERTOJEN SUUNNITTELU, TOTEUTUS JA ARVIOINTI.....	28
6.1 Päiväkoti Kotilo.....	28
6.2 Tarkoitus ja tavoitteet	28
6.3 Kerhojen suunnitteluvaihe	29
6.4 Kerhojen toteutus	32
6.4.1 Kasvot.....	33
6.4.2 Ihmisen keho	34
6.4.3 Kädet	35
6.4.4 Värit	36
6.4.5 Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet sekä vaatteet.....	37
6.4.6 Vaatteet	38
6.4.7 Edellisten aiheiden kertaus (kasvot, ihmisen keho, kädet, ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet sekä värit).....	39
7 KERHOKERTOJEN PALAUTE JA ARVIOINTI.....	41
7.1 Lasten palautteet.....	41
7.2 Päiväkodin työntekijöiltä saatu palaute.....	44
7.3 Vanhempien palautteet	45

7.4 Itsearviointi	46
8 YHTEENVETO.....	52
8.1 Opinnäytetyön eettisyys	52
8.2 Ammatillinen kasvu	54
8.3 Kehittämisideoita	56
8.4 Pohdinta	57
LÄHTEET	61
TAULUKKO 1. Kerhokerrat	66
Liite 1 Valokuvauslupa	69
Liite 2 Palautelomake lapsille.....	70
Liite 3 Arviointilomake työntekijöille.....	71
Liite 4 Kansio	72
Liite 5 Kirjeet vanhemmille	124

1 JOHDANTO

Maahanmuuttajataustaisten lasten määrä on noussut suomalaisessa varhaiskasvatuksessa nopeasti. Pääkaupunkiseudulla on päiväkoteja, joissa maahanmuuttajataustaisia lapsia on suurin osa. Ennusteiden mukaan maahanmuuttajaväestö tulee kaksinkertaistumaan vuoteen 2020 mennessä. Päiväkotien henkilöstölle tämä luo uusia mahdollisuuksia ja haasteita. Monikulttuurisuudesta tulee osa jokaisen varhaiskasvattajan arkipäivää. (Halme & Vataja 2011, 5.)

Tässä opinnäytetyössä haluamme auttaa venäjänkielisiä maahanmuuttajalapsia saamaan tukea suomen kielen kehityksessä päivähoitossa. Mielestämme suomi toisena kielenä -opetuksen tukimateriaali ja ohjeistus varhaiskasvatuksessa tulisi olla saatavilla niin, että se olisi helposti käytettävissä maahanmuuttajalasten tueksi. Samalla haluamme aktivoida lasten vanhempia osallistumaan lasten kielen kehitykseen ja päiväkodin arkielämään sekä helpottaa ja löytää uusia ratkaisuja kasvattajille Suomi toisena kielenä (S2) -kerhon ohjaukseen. Tässä opinnäytetyössämme käytämme termiä suomi toisena kielenä, mikä tarkoittaa kieltä, jota opitaan kohdekielissä ympäristössä ja joka tulee äidinkielen rinnalle. Lisäksi käytämme lyhennettä S2, jolla viitataan suomi toisena kielenä opetukseen. Ryhmissä S2- opetusmateriaalia tulisi hyödyntää laajasti.

Tämä aihe ja sen käsittely on meille tärkeä, koska olemme itse venäjänkielisiä maahanmuuttajia ja olemme kohdanneet haasteita omien lastemme suomen kielen oppimisessa ja kehityksessä. Huomasimme, että lastentarhanopettajilla ei ollut konkreettisia malleja toteuttaa suomen kielen opetusta päiväkodissa.

Halmeen ja Vatajan (2011, 25–26) mukaan lasten kielenoppimista ohjattaessa opetusmenetelmät pitäisi valita lasten kielitaidon, iän ja kiinnostuksen kohteiden sekä kulttuurisen taustan mukaan. Opetuksen tulee olla luonteva osa lapsen arkipäivää, ja sen on edettävä selkeästi askel askeleelta. Uudet asiat liitetään tuttuihin, jo opittuihin asioihin. Arjen vuorovaikutustilanteiden lisäksi tarvitaan suunniteltua ja rutiininomaista suomi toisena kielenä -opetusta.

Opinnäytetyömme on toiminnallinen eli produktio, joka koostuu produktista ja kirjallisesta raportista. Produkti on S2-materiaalikansio, joka on koottu suunniteluista, toteutetuista sekä arvioituista kerhokerroista. Tämän opinnäytetyön toiminnallinen osuus oli pitää seitsemän kielikerhoa helsinkiläisessä päiväkotikotilossa 4–6-vuotiaille venäjänkielisille maahanmuuttajataustaisille lapsille. Työn tavoitteena on myös innostaa päiväkodin henkilökuntaa siten, että se saisi S2-materiaalikansiosta uusia ideoita toimintaansa.

Helsingin kaupungin varhaiskasvatuksessa on otettu käyttöön Ota koppi! -ohjelma vuonna 2012. Sen mallitoteutuksessa ovat mukana lapsi, lapsen vanhemmat ja päivähoiton henkilökunta. Meille oli tärkeää tehdä Ota Koppi! -ohjelman mukainen malli yhteistyöstä vanhempien kanssa, jotta päiväkodin henkilökunta voisi käyttää sitä tulevaisuudessa. Siksi päätimme käyttää Ota koppi! -ohjelmaa ja sen materiaalia oman toiminnan perustana työssä vanhempien kanssa. Ohjelma toimii meistä tässä tilanteessa hyvin, sillä se aktivoi myös vanhempia osallistumaan päiväkodin toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Koska kerhossamme oli vain venäjänkielisiä lapsia, kaikki materiaalit tehtiin vanhemmille sekä suomeksi että venäjäksi.

Tämä opinnäytetyö tarjoaa konkreettisia ideoita suomi toisena kielenä -ryhmätoiminnan järjestämiseen sekä lapsen kielen kehittämiseen. Matka ihmisen kehoon -kansion teema on ihmisen ruumiinosat. Kansio tarjoaa kasvattajalle selkeät ja ymmärrettävät ohjeet moneen eri leikkiin, peliin, lauluun ja loruun, joita voi käyttää apuna sellaisenaan tai soveltaen omassa toiminnassa. Lisäksi se tarjoaa mallin yhteistyöstä vanhempien kanssa sekä kerhoihin liittyvät saatekirjeet, jotka on kirjoitettu sekä suomeksi että venäjäksi. Saatekirjeet helpottavat suomenkielisten kasvatustyöntekijöiden ja venäjänkielisten vanhempien välistä kommunikaatiota. Toteutettu kansio on työelämälähtöinen ja helposti käytettävissä lasten kanssa työskennellessä.

2 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsuuden eri kasvu- ja oppimisympäristöissä tapahtuvaa kasvatuksellista ja pedagogista toimintaa. Vuorovaikutuksessa suhteessa lapseen on erityisen tärkeää pyrkiä ymmärtävään tulkintaan hänestä. Parhaiten se onnistuu seuraamalla lasten keskinäistä vuorovaikutusta sekä aikuisen ja lapsen välistä vuorovaikutusta. Myös aikuisten välisellä keskinäisellä toiminnalla ja yhteistyöllä on merkittävä rooli. (Nummenmaa 2001, 26.)

Varhaiskasvatus voidaan määritellä tieteenalana, joka käsittää pienten lasten eri elämänpiireissä tapahtuvan kasvatuksellisen vuorovaikutuksen sekä lasten tasapainoisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämisen. Jotta perheiden ja kasvattajien yhteinen kasvatustehtävä muodostuu lapsen kannalta mielekkääksi kokonaisuudeksi, tarvitaan vanhempien ja kasvattajien kiinteää yhteistyötä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007,11.)

Suomessa varhaiskasvatusta ohjaavissa asiakirjoissa tarkastellaan hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuutta. Useissa maissa varhaiskasvatus käsitteellistetään ja käsitetään lasten kasvatuksen ja hoidon muodostamaksi pedagogiseksi toiminnaksi. Tämän kahtiajaon lisäksi käytetään myös kolmijakoa, kun varhaiskasvatus nähdään kokonaisuutena, johon nivoutuu hoito, kasvatus ja opetus. (Hännikäinen 2013, 30.)

Miten varhaiskasvatuksen eri alueet liittyvät toisiinsa? Vaikka hoito, kasvatus ja opetus voidaan teoriassa ja tutkimuksen kautta erottaa toisistaan, käytännössä päiväkodin arjessa ja lasten kokemuksissa eroa ei pystytä näkemään samoin tavoin. Usein yksi varhaiskasvatuksen ulottuvuuksista on kuitenkin hallitseva. Se saattaa näyttäytyä yksittäisissä tilanteissa hyvinkin ilmeisenä. Selvää on kuitenkin, että kasvattaja toimii mallina ja esimerkkinä lapsille, oli kyseessä sitten opetus, kasvatus, hoito vai kaikki yhdessä. Kasvattaja vaikuttaa lapsen arvoihin ja asenteisiin, kun hän opettaa lasta rakentamaan ja käyttämään tietoja ja taitoja. (Hännikäinen 2013, 37.)

Yhteiskunnan varhaiskasvatukseen kuuluu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus. Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa, jossa lapsen omaehtoisella leikillä on keskeinen rooli. Varhaiskasvatusta rakennetaan valtakunnallisten linjausten mukaisesti varhaiskasvatuspalveluissa. Päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä erilainen avoin toiminta ovat pääasiallisia varhaiskasvatuspalveluja. Näitä palveluja tuottavat kunnat, järjestöt, yksityiset palveluntuottajat ja seurakunnat. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007,11.)

Varhaiskasvatusta ohjeistetaan sekä valtakunnalliselta että kunnalliselta tasolta. Valtakunnallisen ohjauksen työkaluina toimivat lasten päivähoitoa ja esiopetusta koskevat lait ja asetukset, varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sekä esiopetussuunnitelman perusteet. Kunnallisessa ohjauksessa välineinä toimivat kunnan varhaiskasvatuksen linjaukset ja strategiat, kunnan tai useamman kunnan yhdessä laadittu varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu), yksikön varhaiskasvatussuunnitelma sekä lapsen varhaiskasvatus- että eri- opetussuunnitelman perusteet. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007, 8–9.)

Suomalainen varhaiskasvatus perustuu yleisiin varhaiskasvatuksen tavoitteisiin ja lapsen kulttuurisen taustan ja äidinkielen huomioon ottamiseen. Varhaiskasvatuksessa lähtökohtana on sukupuolten välinen tasa-arvoisuus. Varhaiskasvatuksen realisoinnissa edellytetään hyvää kulttuurista ymmärrystä, jotta erilaisten perheiden lasten tarpeita ja vanhempien kasvatukselle asettamia päämääriä voidaan käsitellä henkilöstön ja vanhempien kesken tasavertaisesti ja vastavuoroisesti. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007,39.)

Lasten oikeuksien sopimusta ja sen periaatteita pidetään suomalaisen varhaiskasvatuksen merkittävänä lähtökohtana Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa. Lapsilla, jotka kuuluvat kulttuurivähemmistöihin, tulee olla yhtäläinen mahdollisuus kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi kuin syntyperäisillä suomalaisilla lapsilla. (Eerola-Pennanen 2011, 234.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritellään, että maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatus on järjestettävä tavallisten varhaiskasvatuspalvelujen yhteydessä niin, että lapsi kuuluu ryhmään, jossa hänen sosiaalisia kontaktejaan tuetaan. (Kivijärvi 2011, 247.) Lapsen omaan kulttuuriin, elämäntapoihin ja historiaan tulee tutustua, niitä tulee arvostaa ja ne näkyvät varhaiskasvatuksen arkipäivässä. Yhteistyö vanhempien ja eri kulttuuriyhteisöjen kanssa auttaa viemään eteenpäin lapsen kulttuuriperinteen jatkumista sekä antaa tukea lapsen omaan tapaan ilmentää kulttuuritaustaansa. Näin tuetaan lasten oman identiteetin vahvistumista. Vastuu lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä ja kehittämisestä on ennen kaikkea perheellä. Varhaiskasvatuksessa lasta kannustetaan käyttämään omaa äidinkieltään. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007,39–40.)

Varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen sisällytetään lapsen kokemukset ja maailma. Toiminnan sisällölliset suuntaviivat muodostavat kasvattajalle kehityksen, jossa huomioidaan lapsen tapa hahmottaa maailmaa. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 132.) Varhaiskasvatuksen sisällöllisiä orientaatioita ovat matemaattinen, luonnontieteellinen, historiallis-yhteiskunnallinen, esteettinen, eettinen ja uskonnollis-katsomuksellinen suuntautuminen. Sisällölliset orientaatiot pohjautuvat inhimilliseen ymmärrykseen, tiedon ja kokemuksen perusmuotoihin sekä – tapoihin ymmärtää maailmaa. Niiden kautta lasten valmiudet ymmärtää elämää lisääntyvät. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 26.)

Näiden orientaatioiden lisäksi on huomioitava kielinäkökulma. Kieli on ensisijainen tekijä vuorovaikutuksen ja kommunikaation alueilla ja se on suhteessa kaikkiin orientaatioihin. Sen takia kaikissa hoito-, kasvatus- ja opetustoiminnassa on käytettävä mahdollisimman hyvää ja selkeää kieltä. Lapsi tarvitsee myös ohjausta kielen omaksumiseen ja sen käyttämiseen. Esimerkiksi uudet käsitteet on selitettävä lapselle mahdollisimman tarkasti ja havainnollistaen. Se, että lapsi pääsee osallistumaan päiväkodin arjen luonnollisissa tilanteissa toisiin lapsiin ja kasvattajiin tukee hänen parhaiten ja hänen mahdollisuuksiaan oppia suomea toisena kielenä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2005, 27–39)

3 MONIKULTTUURISUUS VARHAISKASVATUKSESSA

Monikulttuurisen kasvatuksen periaatteiden sisäistämiseen kuuluu neljä tasoa. Alimpaan tasoon sisältyy suvaitsevaisuus itselle vieraita kulttuureja ja niiden jäseniä kohtaan. Kaksi seuraavaa tasoa sisältää toisten ihmisten ja heidän kulttuurinsa hyväksymisen ja kunnioittamisen. Viimeinen, ylin taso, sisältää ymmärryksen yhteenkuuluvuudesta ja yhdenvertaisuudesta. (Eerola-Pennanen 2011, 240–241.)

Monikulttuurisuuskasvatusta voidaan lähestyä erilaisten perusteiden ja lähtökohtien kautta. Yksikulttuurinen kasvatusta on monikulttuurisen kasvatuksen vastakohta. Siinä kasvatuksen ja opetuksen rakenteet, opetussuunnitelmat, opetusmateriaalit ja pedagogiset käytännöt on pääosin tehty valtakulttuurin näkökulmasta ja sen tarpeiden mukaisesti. (Eerola-Pennanen 2011, 237.) Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa pyrkii etsimään erilaisia tapoja, joiden avulla lapsi voi tuoda esille omaa kieltään ja kulttuuriaan. Sillä on merkittävä vaikutus lapsen itsetunnolle ja itseluottamukselle. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 106.)

3.1 Monikulttuurisuus-käsite

Monikulttuurisuus on käsite, jolla voidaan kuvata pelkästään yhteiskunnan tai yhteisön tilannetta tai määrittellä tarkemmin käsitteen sisälle kuuluvia ilmiöitä. Monikulttuurisuus-käsitteen rinnalla käytetään myös termiä interkulttuurisuus. Sillä viitataan aktiiviseen kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen, joka tarkoittaa toisilta oppimista, mahdollista kulttuurien välistä sekoittumista ja keskinäistä sulautumista. (Paavola & Talib 2010, 26.) Monikulttuurisuuden käsite sisältää toisten ihmisten kunnioittamisen erilaisista piirteistä huolimatta. Opettajan kuuluu luoda ilmapiiri, jossa lapset ymmärtävät, että toisia kuunnellaan kunnioittavasti. Keskinäinen kunnioituksen perustuu vastavuoroisuuteen ja toisten kuuntelemiseen. Yksi monikulttuurisuuskasvatuksen päätavoite on, että jokainen

lapsi osaa käyttäytyä toisia kohtaan kunnioittavasti. (Eerola-Pennanen 2011, 240–241.)

Yhteiskunnan monikulttuurisuudesta puhutaan usein kansainvälistymisen ja maahanmuuttajaväestön lisääntyessä. Puhuttaessa monikulttuurisesta yhteiskunnasta, tarkoitetaan yhteiskuntaa, jossa eri kulttuurien edustajat ja eri kulttuurit elävät, tai ainakin pyrkivät elämään, keskenään tasa-arvoisina. Yhteiskunnan palvelujen kehittämisessä otetaan huomioon asiakaskunnan monikulttuurisuus. Asiakkaiden eri kielet, uskonnot ja tavat huomioidaan palveluja toteutettaessa. Toimivaa monikulttuurista yhteiskuntaa voidaan pitää tavoitteena yhteiskunnan ja sen palvelujen kehittämisessä. (Räty 2002, 46–48.)

3.2 Monikulttuuriset perheet

Oksi-Walter (2009,99) ehdottaa monikulttuuriset perheet jaoteltavan perheessä puhuttavan kielen perusteella. Hän korostaa, että monikulttuurinen perhe on perhe, jossa ainakin toinen vanhemmista puhuu jotain muuta kieltä kuin asuin-ympäristö. Se voi siis olla perhe, jossa toinen puhuu valtakieltä ja toinen vähemmistökieltä tai perhe, jossa kumpikin vanhemmista puhuu samaa kieltä, mutta asuin-ympäristön kieli on jokin muu tai perhe, jossa molemmat vanhemmat puhuvat eri kieltä äidinkielenään ja asuin-ympäristön kieli on niistä molemmista poikkeava eli lapsi siis kasvaa kolmen kielen vaikutuspiirissä.

Eri kulttuureista tulevien lasten ja vanhempien kohtaaminen ja heidän tarpeisiinsa vastaaminen varhaiskasvatuksessa vaatii osaamista, joka ottaa huomioon perheen kieli- ja kulttuuritaustan. Työntekijöiden ihmissuhde- ja kohtaamistaidot sekä kulttuurien tuntemus ovat tässä merkittävässä asemassa. Työntekijältä vaaditaan kulttuurista ymmärrystä ja taitoa toimia ennakkoluulottomasti muunkin kuin oman kulttuurinsa parissa. (Kivijärvi 2011, 249.) Kulttuurista ymmärrystä tarvitaan, jotta lasten erilaisia tarpeita ja vanhempien kasvatukselle antamia tavoitteita kyettäisiin käsittelemään tasavertaisesti vanhempien ja päi-

väkodin työntekijöiden kesken. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 38).

Kulttuurieroista on hyvä puhua perheen kanssa. Maahanmuuttajaperheet eroavat suhteessa siihen, miten lähtömaan kulttuuri heissä näkyy. Joidenkin perheiden kohdalla oman kulttuurin perinteet näkyvät selkeästi, kun taas toinen perhe voi olla pitkälle länsimaalaistunut. (Räty 2002, 166.) Koska jokainen perhe on omanlaisensa, heidät tulee kohdata yksilöllisesti. Yleistieto eri kulttuureista on toki hyödyksi, muttei yksinään riitä. Vanhempien kanssa on suositeltavaa keskustella perheen tavoista, toiveista ja kasvatuskäsityksistä. Eri kulttuurista tulevan perheen kanssa tulee aina käyttää tulkkia, mikäli yhteistä kieltä ei ole. Kielen tulkkaus on perheen oikeus, ja myös viranomaisen velvollisuus. (Kivijärvi 2011, 249.)

3.3 Maahanmuuttajataustaiset lapset päivähoidossa

Helsingin päivähoidossa ja esiopetuksessa on paljon ympäri maailmaa muuttaneiden perheiden lapsia. Monikulttuurisuus tuo uutta sisältöä varhaiskasvatuksen toimintaympäristöön. Vuonna 2011 yli 11 % Helsingin väestöstä oli vieraskielisiä. Helsingin väkiluvun kasvu tulevana vuosina perustuu pitkälti vieraskielisen väestön määrän lisääntymiseen. (Ota koppi! 2012, 5.)

Päivähoidon ja uuden kielen opettamisen aloittaminen tulee suunnitella huolellisesti, sillä oppiminen voi alkaa vasta, kun maahanmuuttajataustainen lapsi tuntee olonsa turvalliseksi ja tervetulleeksi uudessa ympäristössään. Hän tarvitsee aikaa ja tukea päästäkseen sinuiksi vieraan kielen ja kulttuurin kanssa. (Halme 2011, 87.) Päivähoidossa maahanmuuttajalapsen kannalta on ensisijaista, että hänen omaa kulttuuriaan ja kieltään tuetaan. Lähtökohtana tulisi olla se, että lapsi voisi olla ylpeä perheestään ja kulttuuritaustastaan. Lapsen identiteetin kannalta on tärkeää, että hänellä kehittyisi vahva tietoisuus omasta kielestään ja kulttuuristaan. (Räty 2002, 167.)

Kun maahanmuuttajataustainen lapsi aloittaa päivähoidon, päiväkodin arki saattaa tuntua lapsesta vieraalta. Kieli, ruoka ja leikkivälineet voivat olla lapselle uusia kokemuksia, jotka vaativat totuttelua. Lapsen omaan kulttuuriin kuuluvia tapoja ja arvoja tulee kunnioittaa. Lapsella ja hänen perheellään on oikeus omaan uskonnolliseen vakaumukseen. Päiväkodissa tulisi ottaa huomioon lapsen kulttuuriset syyt olla esimerkiksi osallistumatta kaikkeen järjestettyyn ohjelmaan. Vaihtoehtona tarjotulle toiminnalle ei kuitenkaan saisi olla käytävissä odottaminen, vaan vaihtoehtoisen toiminnan tulisi olla samanarvoista ohjelmaa. (Räty 2002, 166.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan lähtökohtana on, että varhaiskasvatuksessa lasta tulee huomioida hänen yksilöllisten tarpeidensa, persoonallisuutensa ja perhekulttuurinsa mukaisesti. Hänen tulee kokea olevansa tasa-arvoinen riippumatta sukupuolestaan, sosiaalisesta tai kulttuurisesta taustastaan tai etnisestä alkuperästään. Suomalaisen yhteiskunnan palveluista ja varhaiskasvatuksen tavoitteista, sisällöistä sekä menetelmistä kannattaa puhua hyvin konkreettisesti ja käytännönläheisesti, sillä ne saattavat olla hyvinkin vieraita toisesta kulttuurista tulevalle perheelle. (Kivijärvi 2011, 247.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa todetaan, että kulttuurivähemmistöihin kuuluvilla lapsilla tulee olla mahdollisuus kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi. Siitä huolimatta päävastuu lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisessä on ensisijaisesti perheellä. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen sosiaalisia suhteita, tutustumista suomalaiseen kulttuuriin ja opettaa lapselle suomen kieltä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 38.)

4 SUOMI TOISENA KIELENÄ -OPETUS

Suomi toisena kielenä -opetuksen eli S2-opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon lasten vahvuudet, osaamisenalueet, kiinnostuksen kohteet, tuen tarpeet sekä ominaiset toiminnan tavat. S2-opetuksen tulee olla lapsilähtöistä. Sellaista, missä lapsen tarpeisiin ja kiinnostuksen kohteisiin vastataan. Kielen oppimisen alkuvaiheessa maahanmuuttajalapsi ilmaisee tarpeitaan ilmein, elein ja yksittäisin sanoin. Olisi hyvä, että lapsen lähellä on kasvat-taja, joka eläytyy ja reagoi pieniinkin aloitteisiin sekä rohkaisee vuorovaikutukseen. (Halme 2011, 93–97.)

S2-opetuksen lähtökohtana on funktionaalisuus, jossa päätavoite on lapselle tärkeässä sanastossa. Funktionaalisen opetuksen lähtökohtana ovat lapsen kielenkäyttötilanteet ja -tarpeet, jotka aikuiset ovat löytäneet kuuntelemalla ja havainnoimalla lasta. Suomea ei voida opettaa toisena kielenä irrallaan muista varhaiskasvatuksen sisällöistä. (Halme 2011, 93–97.) On tärkeää turvata lapsen suomen kielen oppiminen niin, että se luo pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle. On myös tärkeää huomata, että lapsella on mahdollisuus kasvaa kahteen kulttuuriin parhaalla mahdollisella tavalla, mikäli hän saa tasa-arvoisen kasvupohjan jo päivähoitossa. (Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuk-sessa 2007, 25.)

4.1 Miten S2-kieltä opetetaan?

Suomi toisena kielenä (S2) -opetuksen pitäisi olla toistuvaa ja tavoitteellista varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. (Halme 2011, 93). S2-opetus on osa lapsiryhmän toimintaa siinä tapauksessa, jos ryhmässä on muuta kuin suomea äidinkielenään puhuva lapsi. Kasvattajat toimivat lasten kielen mallina arjen vuorovaikutustilanteissa. Arjen toiminnassa annettu opetus, pienryhmätoiminta, S2-pienryhmä- ja yksilöopetus tukevat yhdessä lapsen suomen kielen oppimis-

ta. S2-opetusta dokumentoidaan ja arvioidaan säännöllisesti. (Gyekye ym. 2005, 14.)

Maahanmuuttajalapsi tarvitsee ryhmässä aikuisen johdonmukaista pedagogista tukea. Lapsen ja ympäristön välinen vuorovaikutus ja sen laatu on keskeistä S2-opetuksessa. S2-opetusta voidaan toteuttaa arjen keskellä, esimerkiksi osallistumalla yhteiseen toimintaan, mutta myös muilla sosiaalisen oppimisen keinoilla. Aikuisen pitäisi rakentaa kieliympäristö, joka ohjaa lapsen uteliaisuutta, mielenkiintoa ja motivaatiota. S2-opetuksessa leikkitoiminta on tärkeä oppimisen tapa. Lapsi käsittelee kaikkea kokemaansa ja oppimaansa leikin kautta. Lisäksi leikki houkuttelee vuorovaikutukseen muiden kanssa. Leikkitilanteissakin aikuisen tulisi olla aktiivisesti mukana. (Halme 2011, 97–98.)

Jokaiselle maahanmuuttajataustaiselle lapselle tehdään lapsikohtainen S2-suunnitelma, joka laaditaan yhdessä vanhempien kanssa. Se sisältää sekä äidinkielen tukemisen kotona ja päivähoitossa että suomen kielen oppimisen tuen ja opetuksen päivähoitossa ja esiopetuksessa. Kaksikielisyyden suunnitelma kirjataan lapsen Vasuun ja Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan (Leopsiin). Kaksikielisyyden suunnitelma siirtyy Leopsin mukana kouluun, jolloin opettaja saa tietoa lapsen äidinkielen ja suomen kielen osaamisesta. (Jauhola, Bisi, Järvi & Rusama 2008, 18.)

Varhaiskasvattajalla on käytössään monia eri työvälineitä maahanmuuttajataustaisen lapsen kielen kehityksen arviointiin. Kokonaiskäsitys lapsesta ja hänen kielen kehityksestään on ensiarvoisen tärkeää. Monipuolisessa ja laajassa arvioinnissa suositellaan käytettävän erilaisia havaintomenetelmiä, tehtäviä ja testejä. Tehtävät ja testit ovat usein kulttuurisidonnaisia, siksi ne ovat yleensä vain suuntaa antavia. Arjen havainnointi ja havainnoinnin dokumentointi on merkittävä osa arvioinnin onnistumista. (Kivijärvi 2011, 256–257.)

Helsingin kaupungilla on oma päivähoiton S2-suunnitelma, jonka pohjana ovat Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2000), Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelma (2001), Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2003) sekä

Helsingin kaupungin Läntisen sosiaalikeskuksen laatima ”Suomi toisena kieleenä” -suunnitelma (2001). Niiden mukaan päivähoitossa S2-opetuksen tavoitteena on, että lapsi on tasavertainen ryhmän jäsen, saa yhdenvertaisen mahdollisuuden oppimiseen sekä mahdollisimman toimivan, ikätasoa vastaavan suomenkielen taidon kaikilla kielen osa-alueilla. (Gyekye ym. 2005, 3,13).

Esimies vastaa päivähoitoyksikkönsä S2-opetuksen toteutumisesta, lapsikohtaisten kaksikielisyys suunnitelmien toteuttamisesta sekä arvioinnin ja dokumentoinnin tekemisestä. Lastentarhanopettaja vastaa lapsiryhmänsä S2-opetuksen käytännön toteuttamisesta ja yhteistyöstä vanhempien kanssa. Yhdessä muun hoito- ja kasvatushenkilöstön kanssa lastentarhanopettaja huolehtii lasten suomen kielen tukemisen eri tavoista arjessa. (Monikulttuurinen varhaiskasvatus pääkaupunkiseudun toimintamalli, 13–14.)

Henkilökuntaa tuetaan heidän toimiessa yhdessä alueellisen suomi toisena kieleenä lastentarhanopettajan (S2-lto) kanssa. Suunnitelmallinen työ keskittyy lapseen ja lapsiryhmän toimintaan. S2-lto tukee kasvattajien työtä S2-opetuksessa lapsiryhmissä. Lasten havainnointi ja kielen opettaminen tapahtuu järjestelmällisesti monipuolisen toiminnan yhteydessä. Henkilöstöä koulutetaan myös S2-lto:n järjestämissä konsultaatioissa, alueellisissa verkostoissa ja muissa koulutustilaisuuksissa. (Gyekye ym. 2005, 12–13.)

4.2 Ota koppi! -ohjelma

Vuoden 2012 lopussa julkaistu Ota koppi! -ohjelma on eri kieli- ja kulttuuritaustaisen lapsen kielen kehityksen ja osallisuuden vahvistamisen ohjelma. Ota koppi! -ohjelma on helposti lähestyttävissä ja se on tarjolla kaikille seuraavalta nettisivustolta: <http://www.otakoppi-ohjelma.fi/>. Kohderyhmänä ovat 4-8-vuotiaat lapset ja heidän vanhempansa, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi. Ohjelman tavoitteina ovat kaikkien lasten yhdenvertaiset edellytykset oppimiseen ja osallisuuteen sekä toimiva kaksikielisyys. Ota koppi! -ohjelman taustamateriaaleja ovat muun muassa Helsingin kaupungin päivähoiton S2-

suunnitelma (2005), Pääkaupunkiseudun Moniku-hanke (2007) ja Mucca-hanke (2009). Se sisältää laajemman katsauksen varhaiskasvatuksen monikulttuurisuuteen ja täydentää siten vuonna 2011 uudistettua Helsingin varhaiskasvatussuunnitelmaa ja Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelmaa. (Ota koppi! 2012, 3.)

Ota koppi! -ohjelma on osa työ- ja elinkeinoministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön, Suomen Kuntaliiton, Suomen Kulttuurirahaston ja Svenska kulturfondenin yhteisrahoituksella toteutettavaa Osallisena Suomessa -hanketta. Ota koppi! -ohjelma on tehty Helsingin kaupungin sosiaali-, opetus- ja terveystoimen yhteistyönä. Ohjelman painotus on toiminnallisuudessa, ja se sisältää toimintamallin, joka perustuu lapselle ominaisiin toimintatapoihin. Ota koppi! -ohjelmalla on yhteys lastenneuvolan laajennettuun 4-vuotistarkastukseen. Mallin käyttäminen on myös osana lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa (Leops) sisältäen jatkumon lapsen kielelliseen tukeen perusopetuksen toiselle luokka-asteelle saakka. (Ota koppi! 2012, 3.)

Ota koppi! -ohjelmassa käytetään interkulttuurisuus-termiä, jolla painotetaan kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Koulu, päivähoito ja neuvola ovat kaikki yhdessä mukana edistämässä hyvää ja turvallista kasvuympäristöä helsinkiläisille lapsille yhdessä lasten vanhempien kanssa. Arjen toiminta korostuu Ota koppi! -ohjelmassa. Huomiota kiinnitetään sensitiivisyyteen ja toisen henkilön arvostamiseen. Ota Koppi! -ohjelman avulla vanhemmilla on mahdollisuus saada tietoa lapsensa äidinkielen tukemisesta neuvolassa ja varhaiskasvatuksessa. Molempipuolinen luottamus, kunnioitus ja yhdenvertaisuus ovat kasvatuskumppanuuden perusta. Varhaiskasvatustyöhön ja alkuopetukseen voidaan löytää uusia toiminnallisia malleja kielen oppimista varten. (Ota koppi! 2012, 3, 5.)

4.3 S2-opetuksen tavoitteet, sisältö ja menetelmät

S2-opetuksen tavoitteena on tukea toimivaa kaksikielisyyttä ja opettaa rakenteellisesti oikeaa suomen kieltä. S2-opetuksen tehtävänä on kehittää kokonais-

valtaisesti lapsen suomen kielen taitoa ja kielellistä tietoutta, jotta hän pystyy ilmaisemaan itseään. Yhdessä äidinkielen kehittymisen kanssa S2-opetus tukee kaksikielistä identiteettiä ja vahvistaa lapsen toiminnallista kaksikielisyttä. (Gyekye ym. 2005, 13.)

S2-opetusrakenteen tavoitteena on luoda hyvin organisoitu malli, joka tarjoaa henkilökunnalle tehokkaan verkoston ja tuen. Se rohkaisee strukturoidun arviointimenetelmän käyttöön ja suunnitelmalliseen kielen kehityksen tukemiseen ja kielen opettamiseen. Yhtenäinen toimintarakenne kehittää ja päivittää henkilöstön osaamista. Se edistää asennekasvatusta ja ylläpitää arvokeskustelua päivähoiton arjessa. (Gyekye ym. 2005, 12.)

Varhaiskasvatuksessa maahanmuuttajalapselle annettavan S2-opetuksen tulee olla tavoitteellista, jatkuvaa ja säännöllistä. S2-opetuksen tavoitteena on yhdessä äidinkielen kanssa vahvistaa lapsen monikulttuurista identiteettiä ja rakentaa pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle sekä kehittää lapsen tietoisuutta suomalaisesta kulttuurista. Opetuksen lähtökohtina ovat lapsilähtöisyys, toiminnallisuus ja leikki. Ryhmän opetussuunnitelmassa tulee miettiä, miten S2-opetus sisältyy varhaiskasvatuksen sisältöorientaatioihin. (Gyekye ym. 2005, 14; Halme & Vataja 2011,24.)

S2-opetuksessa ovat mukana kielen osa-alueet: kuuntelu ja ymmärtäminen, puhuminen ja sanasto, kielen rakenne sekä lukemisen ja kirjoittamisen valmiudet. S2-opetuksessa korostuu lapsen oma toimiminen, aikuisen kielenkäytön mallittaminen ja toiminnan kielelliseksi tai puheeksi mallittaminen. S2-opetusta ei tule nähdä varhaiskasvatuksen irrallisena osana, vaan se on kaiken opetuksen läpäisevä periaate. Kasvattajat toimivat lasten kielen mallina arjen vuorovaikutustilanteissa: leikin, ohjatun toiminnan sekä ruokailu-, ulkoilu- ja lepohetkien yhteydessä. (Gyekye ym. 2005, 14–16; Rouhio ym. 2005, 31.)

Arjen toiminta ympäristöjen ja päivittäisen toiminnan sisältöjen tulee olla sellaisia, että ne tukevat lapsen itsetuntoa, vertaissuhteita, hänen kehityksensä eri osa-alueita, vuorovaikutusta toisiin lapsiin sekä työntekijöihin ja kielen kehitystä.

(Kivijärvi 2011, 250.) S2-opetuksen sisällöt ovat lapsen elämää lähellä olevista aihepiireistä, kuten minä ja perhe, koti, lähiympäristö, ruoka ja ruokailu, vaatteet sekä eläimet. S2-opetuksen tavoitteena on, että lapsi oppii arkielämän perussanastoa ja käyttää sitä luontevasti eri tilanteissa. Sanavaraston kartuttaminen, käsitteiden harjaannuttaminen, toimintaohjeiden ymmärtäminen ja noudattaminen ovat S2-opetuksen keskeisiä sisältöjä. (Gyekye & Rouhio 2005, 4.)

Kaikki päivähoiton toimintamenetelmät ja -välineet, joita käytetään äidinkieltään suomenkielisten lasten kanssa, ovat myös S2-opetuksen menetelmiä ja välineitä. S2-opetuksen lähtökohta on se, että kieltä tuotetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa: koko ryhmän tilanteissa, pienryhmässä, yksilöohjauksena, vertaistukena ja aikuisen suorana osallistumisena. S2-opetuksessa käytetään apuna muun muassa havainnollistamista monikanavaisuutta, toistoa ja kertausta. (Kallioniemi 2008, 18.) Sunin tutkimuksen tulokset osoittivat, että toistaminen on tavoitteellista ja kielellisesti vaativaa toimintaa, jolla on selvät yhtymäkohdat oppimiseen. Toistaminen on tärkeä väylä jakaa kielellisiä resursseja, mutta myös keskeinen tukemisen ja tukeutumisen ilmenemismuoto. (Suni 2008, 200.)

Suomen kielen käsitteet ovat usein haastavia. Siksi lapsi tarvitsee aikaa niiden oppimiseen. Varhaiskasvatuksen arkeen tulee ottaa hauskoja tapoja oppia uusia sanoja esimerkiksi satujen, laulujen ja muiden ohjattujen pelien ja leikkien kautta. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 106.) Kielen oppimisen alkuvaiheessa voidaan käyttää kuvakirjoja. Materiaalit pitää muokata lapsen kielen tasoon sopivaksi. Mikä tahansa päiväkodissa oleva materiaali sopii S2-opetukseen, kunhan otetaan huomioon niiden toimivuus kielitaidon eri osalueiden ja kielen kehityksen eri vaiheiden tukemisessa. (Kivijärvi 2011, 256.)

5 LAPSEN KIELEN KEHITYS

Kieli on tärkeässä asemassa lapsen kehityksessä ja oppimisessa. Se on lapselle sekä oppimisen kohde että sen väline, mikä tekee siihen liittyvästä pedagogiikasta hyvin tärkeän. (Korkeamäki 2011, 42.) Kieli on keskeinen väylä vuorovaikutuksen, ajattelun ja ymmärtämisen oppimiseen. (Agge 2008, 19). Lapsi haluaa kuvata sanoin havaitsemiaan ympäristön tapahtumia. Siinä kieli toimii jakamisen ja vuorovaikutuksen välineenä. Lapsi oppii ymmärtämään puhetta hyvin nuorena, vaikka ei vielä itse kykene tuottamaan sanoja. Sanojen tuottamiseen lapsen on opittava sanojen ääntäminen ja kyky käyttää niitä kommunikointiossaan. (Nurmi ym. 2006, 35–37.)

Lapsen taito käyttää ja ymmärtää kieltä on suuressa roolissa suhteessa hänen muuhun oppimiseensa sekä uusien vuorovaikutus taitojen kehittymiseen. Pelkkä kielitaito ei tuo ymmärrystä siitä, miten asioita ilmaistaan toiset huomioon ottaen. Niillä lapsilla, joilla on ongelmia puheen artikulaation kanssa, on usein myös vaikeuksia muilla kehityksen aloilla, kuten lukemisessa. Puheen tuottamisen haasteet rajoittavat lapsen kykyä olla vuorovaikutuksessa samanikäisten kanssa, ja voi olla, että se tuottaa ongelmia käyttäytymisessä, joka näkyy esimerkiksi aggressiivisuutena tai kyvyttömyytenä käyttää kieltä ratkaisemaan riitoja. (Porter 2003,145.)

5.1. Kielen omaksuminen

Lapsen kieli kehittyy koko ajan ja se on yhteydessä myös puheen muotoutumiseen. Kielen kehityksen kannalta on tärkeää, että lapselle puhutaan. (Nurmi-laakso 2011, 31, 35.) Lapsi ottaa kielen omakseen muiden puhetta seuraamalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Lapsi tarvitsee ympäristön, jossa hän saa lähimmiltä ihmisiltä kielellistä mallia ja tukea. Persoonallisen kehityksen kannalta kielen omaksuminen on ensisijaista, koska kielen oppiminen muuttaa lapsen suhtautumista muihin ihmisiin. Kielen kautta lapselle avautuu uusi maailma.

Lapsen omaksuessa monia uusia kieliä, hänelle avautuu monta maailmaa. (Hassinen 2005, 81–82.)

Pienet lapset yleensä ymmärtävät lauseita, jotka koostuvat vain muutamasta sanasta. Jos lauseissa on enemmän sanoa, lapset saattavat ymmärtää siitä vain osan tai eivät ollenkaan. Puheen täytyisi siis olla yksinkertaisempaa, jotta sitä olisi helpompi ymmärtää. Voimme tarkistaa, mitä lapsi on ymmärtänyt, jos pyydämme häntä toistamaan sen mitä olemme juuri sanoneet. Jos lapsi ei ole ymmärtänyt, voimme auttaa häntä näyttämällä konkreettisesti, mitä tarkoitimme tai yrittää ilmaista asian toisin. Porterin mukaan lapsi voi myös ilmaista mieltään kieltäytymällä puhumisesta tahallaan. Jotkut lapset kieltäytyvät puhumasta jopa kuukausia paikoissa, joissa on muita (uusia) ihmisiä, kuten esimerkiksi päiväkodissa. Tällaisissa tapauksissa kasvattajan tulisi pyrkiä luomaan tilanne, jossa lapsi voisi kokea positiivisia tunteita puhumisestaan, ja sitä kautta vapautua puhumaan enemmän. Jos lapsi epäröi edelleen puhumista, kasvattaja voi pyrkiä auttamaan häntä pelin tai leikin avulla. (Porter 2003, 146–147.)

Leikki-ikäisen lapsen kieli kehittyy moniulotteisesti. Hänen sanavarastonsa laajentuu ja ääntämisensä tarkentuu jatkuvasti. Samalla hän oppii sanojen taivuttamisen ja lauseiden monipuolisen yhdistelyn. Näin lapsi oppii kertomaan ajatuksistaan, tunteistaan ja aikomuksistaan luovemmin. (Viholainen, Poikkeus, Niittynen & Eklund 1999, 6–8.)

5.2 Kielen kehitys 4–6-vuotiailla lapsilla

Nelivuotiaalla lapsella puhe on selkeää, vaikka joitakin äänneitä puuttuu. Hän käyttää kieliopillisesti oikeita lauseita – myös sivulauseita. Neljävuotias lapsi ymmärtää tavallista puhetta, kiinnostuu sanaleikeistä ja riimittelystä, osaa keskustella ja kuunnella muita sekä esittää kysymyksiä kuulemastaan sekä kyselee paljon ja kaipaa perusteellisia selvityksiä. Neljävuotias lapsi on taitava kertomaan asioista ja tapahtumista. Hän kykenee kertomaan tarinoita, satuilla. (Aaltonen ym. 2008, 20.)

Neljävuotias lapsi alkaa tarkentaa ilmaisujaan. Tässä iässä lapsen kyky kuvailla esineiden kokoa, määrää, väriä ja muotoa kehittyy. Myöhemmin lapsen ilmaisut tarkentuvat myös suhteessa aikaan, paikkaan ja sijaintiin. Hän alkaa hallita sanojen taivuttamisen ja lauseiden muodostamisen perussäännöt. Samalla lapsi alkaa vähentää tekemiään virheitä taivutusmuotojen kanssa. Lapsi jäljittelee vanhempien puhetta ja käyttää eri sanaluokan sanoja samassa suhteessa kuin vanhempansa. (Lyytinen 2003, 52,56–60.)

Viisivuotias lapsi ymmärtää ja käyttää monipuolista sekä sujuvaa kieltä. Hän hallitsee äidinkielen taivutussäännöt ja peruskäsitteitä, kuvailee kielellisesti tunteita, vertailee esineiden ja ihmisten ominaisuuksia sekä tarkentaa aikaan liittyviä ilmaisuja. Lapsi puhuu ja ääntää selkeästi, mutta r, s, l – virheet ovat vielä yleisiä. (Aaltonen ym. 2008, 20.) Viisivuotias osaa vertailla asioita adjektiiveilla sekä käyttää erilaisia, harvinaisempiakin, kieliopin muotoja. Taivutusmuotojen oppiminen on tärkeä osa suomen kielen opettelussa. Viisi- ja kuusivuotiaiden kieli sisältää melkein kaikki peruslausetyypit, ja lapsi osaa muodostaa lauseista yhtenäisiä kokonaisuuksia. (Lyytinen 2003, 52,54–60.)

Esikouluiän lähestyessä lapsen kiinnostus kirjaimiin, äännteisiin ja erikoisiin sanoihin kasvaa. Kuusivuotiaana lapsella on käytössä jo noin 14 000 sanaa. Lapsi osaa kertoa asioista muille ja alkaa vähitellen erottaa todellisen ja kuvitellun maailman. Lapsi osaa myös luokitella esineitä ja asioita, esimerkiksi eläimiä ja vaatteita. Luokittelun lisäksi lapsi ymmärtää erilaisia käsitteitä. Värit ja lukusanat yhdestä kymmeneen ovat hallussa ja osa lapsista on kiinnostunut jo kirjaimista ja numeroista, jopa lukemisesta. Lyytisen mukaan lapsi omaksuu myös erilaisia vuorovaikutustaitoja noin kuusivuotiaana. Lapsella alkaa olla valmiudet kuunnella ja ymmärtää toimintaohjeita sekä toimia annettujen ohjeiden mukaisesti. Lapsi osaa vuorotella keskusteluissa: hän kuuntelee, esittää kysymyksiä sekä odottaa puheenvuoroaan. (Lyytinen 2003, 59–60.)

5.3 Äidinkielen tukeminen

Lapsella on oikeus omaan äidinkieleensä ja kulttuuriinsa. Äidinkieli on tärkeä lapsen identiteetille ja itsetunnolle. Se toimii ajattelun ja tunteen kielenä. Usein se on myös perheen yhteinen kommunikointikieli. Äidinkieli on kulttuuriin säilyttämisen väline. Sen avulla lapsi ylläpitää suhteita omaan perheeseen, sukulaisiin ja ystäviin. (Halme 2011, 87–88.) Äidinkielen säilyminen on merkittävin ehto lasten ja vanhempien vuorovaikutuksen toimivuudelle. (Halme & Vataja 2011,16).

Oma äidinkieli edustaa maahanmuuttajalle juuria ja jatkuvuutta. Se on merkittävä osa ihmisen persoonallisuudessa ja elinehto ihmisenä olemiselle. Tietoisuus itsestä, etiikan ja moraalien määrittäminen muodostuvat kielen kautta. Lapsen kokonaiskehityksen kannalta kielellä on avainasema, sillä se mahdollistaa kaiken muun oppimisen. (Halme & Vataja 2011,16.)

Vahva oman äidinkielen tuntemus luo pohjaa toisen kielen oppimiselle. Käsitteitä ja sanastoa pitäisi omaksua ensin omalla äidinkielellä, sillä se auttaa vieraiden kielten oppimisessa. Pääasiallinen vastuu lapsen äidinkielen ja kulttuurin säilymisestä on ensisijaisesti perheellä. (Kivijärvi 2011, 250, 253.)

Maahanmuuttajavanhempien kanssa työskentelevien tulee korostaa äidinkielen tärkeyttä lapsen kehitykselle. Työntekijöiden tulee olla kannustavia vanhempia kohtaan, että he käyttäisivät perheessään omaa äidinkieltään. Ympäristön hyväksyvä ja arvostava asennoituminen jokaisen omaa kieltä ja kulttuuria kohtaan rohkaisee myös lasta käyttämään ja kehittämään äidinkieltään. Eri puolilla maailmaa toteutettujen tutkimusten mukaan muiden kielten oppiminen helpottuu, mikäli lapsi hallitsee hyvin oman äidinkieltensä. (Räty 2002, 155–156.) Vanhempien tehtävänä on etsiä ja tarjota lapsilleen äidinkielistä kieliympäristöä myös kodin ulkopuolelta. On tarpeellista hyödyntää kaikki mahdollisuudet: omankieliset kulttuuritapahtumat esimerkiksi konsertit ja teatteriesitykset, yhteydenpito muihin samankielisiin perheisiin, oman kulttuuriseuran kerho- ja muuhun toimin-

taan osallistuminen sekä mahdollisuuksien mukaan vierailut alueella, jossa kieltä puhutaan. (Teiss 2007,24.)

Maahanmuuttajavanhempien oman äidinkielen puhuminen lapselle on oleellista myös siksi, että sen avulla kaikkein luonnollisin tunneyhteys lapseen mahdollistuu. Vieraan kielen puhuminen lapselle ei ole paras mahdollinen malli, koska yleensä maahanmuuttajavanhempien kielitaito on puutteellinen eikä samalla tasolla syntyperäisen puhujan kanssa. (Hassinen 2005, 12–13.)

Jokaisen lapsen oman kulttuurin ja äidinkielen pitäisi olla osa varhaiskasvatuksen arkea. Monikulttuurisen varhaiskasvatusympäristön rakentaminen perustuu hyväksyvän ja arvostavan ilmapiirin luomiseen. Lapsia tulee rohkaista oman äidinkielen käyttöön ja heidän annetaan tuoda esiin omia ja perheensä kulttuurillisia tapoja. (Kivijärvi 2011, 254.)

Varhaiskasvatuksen käytännön arjessa voidaan tukea lapsen äidinkielen oppimista hyvin erilaisin menetelmin. Lasta rohkaistaan käyttämään omaa äidinkieltään leikkiessään samaa kieltä puhuvien ystävien kanssa. Lisäksi heille voidaan toteuttaa omankielisiä leikki-, satu-, peli-, ja laulutuokiota. Eri-kielisiä lauluja ja loruja voidaan harjoitella ja laulaa myös kaikkien lasten kesken. Myös unisatu voidaan kuunnella lapsen omalla äidinkielellä. (Halme 2011, 88.)

Erilaisista tavoista äidinkielen tukemissa tulee keskustella yhdessä vanhempien kanssa. Kodin ja päiväkodin välillä voi kulkea lapsen reissuvihko, johon kerätään kuvia, sanoja ja teemoja, joita on opeteltu lapsen kanssa suomen kielen oppimistuokioissa. Pyrkimyksenä on saada vanhemmat osallistumaan lastensa kielen kehittymiseen. He voivat tätä kautta opetella samoja asioita kotona lapsen omalla äidinkielellä. (Halme & Vataja 2011,17.)

Työntekijät pääsevät lähemmäs perhettä kun lapsen kotikieli ja kulttuuri huomioidaan päivähoidon arjessa. Se lisää myös lapsen turvallisuuden tunnetta. Työntekijät voivat esimerkiksi opetella lausumaan joitakin perussanoja lapsen kotikielellä. Lapsi voi kuunnella satuja omalla äidinkielellään äänikirjasta. Tämä

voi auttaa lasta myös rauhoittumaan stressaavassa tilanteessa, kun hän joutuu koko ajan pinnistelemaan pysyäkseen toisten mukana vieraalla kielellä. Myös leluihin; autoihin, nukkeihin ja muihin leikkimateriaaliin tulisi kiinnittää huomiota. Niiden värit, kulttuurisuus, ihonväri, vaatetus voivat myös olla monimuotoisempia, jos ryhmässä on eri kulttuuritaustaisia lapsia. Tämä auttaa myös suomenkielisiä lapsia suhtautumaan luontevasti eri kieltä puhuviin ja eri kulttuureista tuleviin lapsiin. (Kanninen & Sigfrids 2012, 189.)

5.4 Kaksikielisyys

Kaksikielisyys on yleistynyt ja sitä esiintyy ympäri maailmaa. Noin puolet maailman asukkaista käyttää muuta kuin ensikieltään tai on kaksikielinen. (Hassinen 2005, 11.) Kaksikielisyydellä on useita määritelmiä. Kaksikieliseksi voidaan sanoa ihmistä, joka on oppinut kaksi kieltä ja käyttänyt niitä kommunikoinnissa syntymästään lähtien tai joka hallitsee kahta kieltä yhtä hyvin. (Skutnabb-Kangas 1988, 63.) Kaksikielisyydellä tarkoitetaan sitä, että ihminen pystyy aktiivisesti puhumaan, ymmärtämään ja ajattelemaan kahdella kielellä sekä automaattisesti vaihtamaan niitä. Kaksikielinen ihminen on oppinut kaksi eri kieltä kasvuympäristössään, ja käyttää kieliään sujuvasti päivittäin lähes äidinkielen tasolla. (Hassinen 2005, 9, 21.)

Kaksikielisyys voidaan määritellä eri kategorioihin kielten omaksumisen ja -menetelmän, kielten tason ja käyttämisen sekä samaistumisen perusteella. Näitä eri kaksikielisyiden muotoja ovat varhaislapsuudessa omaksuttu simultaani eli samanaikainen kaksikielisyys, kolmannen ikävuoden jälkeen alkanut kahden kielen omaksumisen tuloksena kehittyvä suksessiivinen eli peräkkäinen kaksikielisyys ja myöhemmässä iässä, 7–12-vuotiaasta ylöspäin, omaksuttu subordinatiivinen eli alisteinen kaksikielisyys. (Hassinen 2005, 17.)

Lapsi kykenee oppimaan kaksi kieltä täydellisesti. Kaksikielisyys kehittyy vain elämällä monikulttuurisessa ympäristössä, ei pelkästään kieltä opiskelemalla. (Hassinen 2005, 13, 53.) Alussa lapsi voi silti sekoittaa kieliä. Tämä on pienelle

lapselle hyvin tavallista. Sekaannukset johtuvat yleensä siitä, että lapsen sanavarastosta puuttuu kyseinen sana juuri sillä kielellä, mutta se löytyykin toisen kielen sanavarastosta. Lapsi huomaa kahden kielen eron vasta myöhemmin. Ennen sitä ne ovat hänelle vain tapa ilmaista itseään. Kieli kehittyy kaksikielisillä yhtä nopeasti kuin yksikielisilläkin. (Halme & Vataja 2011,14.)

Kaksikielisyydellä on positiivisia vaikutuksia lapsen kognitiiviseen kehitykseen. Kognitiivinen kehitys tapahtuu suhteessa lapsen elinympäristöön. Kognitiivisten prosessien kehittyminen auttaa myös tulevia prosesseja kehittymään. Tämä kehitys on usein asteittaista. (Hassisen 2005, 56.) On todettu, että kaksikieliset lapset ovat jo varhain tietoisia niistä kielistä, joita hän puhuu. Monikieliset lapset joutuvat tarkkailemaan hyvinkin yksityiskohtaisesti kummankin kielen tai eri kielten kieliopillisia eroja. (Andonov 2013,302).

Tutkimuksen mukaan kaksi- ja monikielisillä lapsilla on parempi keskittymiskyky ja he kokevat vähemmän sosiaalista stressiä. Tutkimus viittaa myös siihen, että kaksikielisillä lapsilla olisi paremmat toiminnalliset kyvyt, kuten esimerkiksi parempi muisti, sosiaaliset taidot, kyky keskittyä tärkeihin yksityiskohtiin, kyky ehkäistä konflikteja ja pienempi riski sairastua masennukseen. (Gillette 2013.)

6 KERHOKERTOJEN SUUNNITTELU, TOTEUTUS JA ARVIOINTI

6.1 Päiväkoti Kotilo

Päiväkoti Kotilon sijainti on Helsingin ja Vantaan rajalla Jakomäki–Suurmetsän alueella. Päiväkoti Kotilo kuuluu Kotilo–Suurmetsä-päivähoitoyksikköön. Päiväkodissa on 17 työntekijää. Kotilossa on neljä kokopäiväryhmää: 5–6-vuotiaiden ryhmä Merihevoset, 3–5-vuotiaiden ryhmä Taskuravut, 3–6-vuotiaiden integroitu ryhmä Hummerit ja 1–3-vuotiaiden ryhmä Meritähdet. Lasten lukumäärä vaihtelee vuosittain ja näin ollen lapsiryhmien koostumus voi vaihdella toimintakausittain. (Päiväkoti Kotilon varhaiskasvatussuunnitelma 2008, 3.) Tässä vaiheessa päiväkoti Kotilossa on 67 lasta.

Päiväkoti Kotilossa maahanmuuttajataustaisen lapsen varhaiskasvatus toteutetaan samassa ryhmässä suomenkielisten lasten kanssa. Opetus tapahtuu viikoittain S2-opetustuokioissa sekä sisällytettynä muuhun toimintaan. Yksilöllisten tarpeidensa mukaan lapsi opettelee kieltä pienryhmässä sekä olemalla mukana koko ryhmän toiminnassa. Lapsen omaa identiteettiä tuetaan tehden hänen omalle kielelleen ja kulttuurilleen tilaa päiväkodin arjessa. Tavoitteena on, että lapsi oppii arkielämän perustanastoa käyttämällä suomen kieltä aktiivisesti eri tilanteissa. Ryhmän käytössä olevat pelit ja lelut kehittävät puhetta ja ilmaisua. Lapsen suomen kielen oppimista tuetaan kannustamalla häntä vuorovaikutukseen toisten lasten kanssa. (Päiväkoti Kotilon varhaiskasvatussuunnitelma 2008,7.)

6.2 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli suunnitella, toteuttaa ja arvioida suomen kieltä tukeva kerho päiväkoti Kotilon 4–6-vuotiaille venäjänkielisille maahanmuuttajataustaisille lapsille. Se koostui seitsemästä kerhokerrasta. Halusimme toteuttaa suomen kielen kerhon toimintaa kiinteässä yhteistyössä

lasten vanhempien kanssa. Tarkoituksenamme oli koota kerhokerroista kansio, jonka annamme päiväkotikieliseen käyttöön. Lisäksi teimme venäjänkielisille vanhemmille materiaalit venäjäksi ja päiväkodin henkilökunnalle suomeksi. Tarkoituksena oli tutustuttaa myös läheisiä päiväkoteja tähän S2-materiaaliansioon.

Tavoitteina oli

- tuottaa konkreettinen maahanmuuttajataustaisen lapsen suomen kieltä tukeva päiväkodille kerhomalli, jota he voisivat hyödyntää omassa toiminnassaan lasten ja heidän vanhempiensa kanssa
- ehdottaa henkilökunnalle uusia tapoja ja ajatusmalleja rikastamaan suomi toisena kielenä -opetusta ja kehittämistä
- tehdä yhteistyötä vanhempien kanssa mahdollisimman paljon eli suunnitella työ siten, että vanhemmat osallistuivat lapsille annettaviin kotitehtäviin ja mahdollisuuksien mukaan toteuttavat S2-kerhon toiminnan tehtävät omalla äidinkielellään kotona.

Tuokioiden tarkoituksena on tarjota loruista, lauluista, leikeistä, peleistä, askarteluista ja maalauksista mallit, jotka antavat lapsille mahdollisuuden tutustua ja mahdollisesti helpottavat ihmisen kehon osien opiskelua.

6.3 Kerhojen suunnitteluvaihe

Suunnitteluvaiheen aluksi olimme sopineet kolme tapaamista päivähoitoyksikön johtajan kanssa keväällä 2013. Ensimmäisessä tapaamisessa hän ei vielä tiennyt tarkalleen, minkä ikäisiä lapsia meille olisi tulossa kerhoon syksyllä 2013. Toisessa tapaamisessa saimme tietää lasten määrän ja sen, että heidän ikänsä olisi 5–6 vuotta. Viikkoa ennen kerhomme alkua viimeisessä tapaamisessa saimme tietää, että ryhmäämme tulee vielä kaksi 4-vuotiasta lasta ja että kaikki lapset ovat venäjänkielisiä. Vaikka olimme suunnitelleet toiminnan pääasiassa 5-6-vuotiaille, päätimme pysyä siinä. Teimme kuitenkin pieniä muutoksia suunnitelmaamme, jotta se olisi sopivampi myös pienemmille.

Ryhmässämme oli yhteensä 5 lasta, joilla kaikilla oli heikko suomen kielen taito.

Ryhmä kokoontui joka viikko tietyinä päivinä, samaan aikaan ja samassa paikassa päiväkotikielitoiminnan tiloissa. Halmeen ja Vatajan (2011, 26) mukaan opetusmenetelmät valitaan lasten kielitaidon, iän, kiinnostuksen kohteiden sekä kulttuurisen taustan mukaan. Suunnittelimme kerhokerroista kokonaisuuden, joka muodostui loruista, lauluista, leikkimisestä, peleistä, askartelusta, tanssista, istumisesta sekä kuuntelemisesta ja keskittymisestä.

Tutustuminen ryhmään on tärkeää ryhmän hyvän ilmapiirin luomiseksi ja ensimmäisellä kerhokerralla tehtävänämmekin olikin luoda luonteva ja iloinen tilanne, jossa panostimme toisiimme tutustumiseen. Teimme sen loruja, lauluja, leikkien avulla. Tutustumiskäynnillä esitimme lapsille pöytäteatteriesityksen nimeltä Rukkanen. Käynnin aikana keskustelimme sekä lasten että lastentarhanopettajien kanssa ja saimme selkeämmän käsityksen, millainen lasten suomen kielen taso oli ja miten voimme vaikuttaa siihen toiminnallamme tulevien kerhojen aikana. Muokkasimme kerhojen sisältöjä sopivammiksi lasten suomen kielen tasoon nähden.

Aloimme havainnoida ryhmän dynamiikkaa ja lasten suomen kielen tasoa ensimmäisestä ryhmän toimintakerrasta lähtien. Huomasimme, että vanhempien 5–6-vuotiaiden lasten venäjän kielen taso oli hyvä, mutta pienemmällä 4-vuotiailla lapsilla oli heikompi kielen taso. Kaikilla lapsilla oli heikko suomen kielen taso. Vanhimmilla lapsilla suomen kielen ymmärtäminen oli kuitenkin hyvä. Vanhimman lapsen muisti oli hyvä ja hän oppi nopeasti uusia asioita. Suomen kielessä hän sotki toisinaan kirjaimia keskenään, mutta pyrimme korjaamaan häntä. Arvioimme, että hänellä on hyvät lähtökohdat pärjätä suomen kielellä arjessa.

Valitsimme kerhon nimeksi Kikorikin. Kikoriki on erittäin kuuluisa animaatio-sarja Venäjällä. Animaatio-sarja on käännetty myös suomeksi. Ajattelimme, että se olisi lapsista hauska aihe kerholle ja lisäksi se liittyi hyvin aiheeseemme. Sarjassa hahmojen kasvot ovat ilmapallon näköisiä. Tarkoituksena oli, että Kikori-

kin pyöreämuotoinen hahmo voisi auttaa lapsia pääsemään sujuvasti ensimmäisen kerhokerran aiheeseen, joka oli Kasvot. Suunnittelimme myös, että järjestämme viimeisellä kerralla ilmapallojen maalaustuokion, jossa lapset piirtävät ilmapalloihin kasvot ja kertovat, mitä kasvoissa on. Lapset saavat ilmapallot kotiin muistoksi Kikoriki-kerhosta.

Käytimme omassa kerhotoiminnassamme kerhorakennetta, jossa jokainen kerhokerta on rakennettu Helsingin kaupungin S2-suunnitelman (2005) kerhojen mallin mukaan.

Teemoiksi valittiin ihmisen kehonosat, värit ja vaatesanasto:

- Kasvot
- Ihmisen keho
- Kädet
- Värit
- Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet
- Vaatteet
- Koko ihmisen kehon ja vaatesanasto

Edellisissä Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijaharjoitteluissamme käytimme askarteluja kasvoista. Saimme ideasta hyvää palautetta ja ajattelimme kehittää sitä eteenpäin. Mietimme miten voisimme hyödyntää tätä ideaa S2 -opetuksessa. Päätimme keskittyä aiheeseen Ihmisen kehon osat. Aluksi ideoimme askarteluja kasvoista, käsistä ja ihmisen kehosta. Sen jälkeen laajensimme teemoja väreihin, vaatteisiin ja kasvojen ilmeisiin. Lasten valokuvista muokattuja paperinukkeja käytimme myös tehtävissä pääapuna S2-kerhossa. (Liite 1) Näistä muodostui mielestämme hyvä kokonaisuus.

Työssä lasten vanhempien kanssa otimme perustaksi Ota koppi! -ohjelman. Ennen kerhon aloittamista tutustutimme vanhemmat kirjeiden kautta kielikerhon ohjelmaan ja aikatauluun. S2-kerhon toiminta dokumentoitiin ja opeteltuja sano-

ja kirjattiin muistiin lapsen kerhopassiin, lisäksi annoimme kuvia ja ohjeita kotiin. Vanhemmille kirjoitimme ja näytimme kerhoon liittyvää toimintaa kuvina tiedotteissa esim. laulamista, leikkimistä, askartelua, piirtämistä, lukemista. Kerroimme tiedotteissa, mitä sanastoa kerhossa on painotettu (verbit, ohjeet) ja pyysimme käyttämään samoja sanoja ja ilmaisuja äidinkielellä kotona. Venäläisille vanhemmille kirjoitimme kaikki ohjeet ja selitykset venäjäksi.

6.4 Kerhojen toteutus

Pyrimme pitämään kerhon rakenteen samanlaisena turvallisuuden tunteen luomiseksi ja kerhojen alkuvaiheessa juttelimme lasten kanssa venäjäksi, jotta säilytämme lasten turvallisuuden tunteen. Myöhemmin pyrimme kuitenkin puhumaan vain suomea. Lisäksi järjestimme kerhossamme toistuvia asioita, jotka olivat Taikarasia, tervetulo- ja loppulaulu sekä Silmä-loru. Ennen jokaisen kerhokerran alkua esittelimme kerhon aiheen lapsille kuvatauluilla.

Alkulaulussa kysyimme lapsilta heidän etunimiään ja samalla toistimme ne ja omat nimemme. Halusimme sillä tavalla päästä paremmin tutustumaan toisiimme. Kerhon alussa halusimme herättää lasten kiinnostuksen kerhoon, joten keksimme Taikarasian. Se oli rasia, johon oli koottu erilaisia soittimia, joita lapset saattoivat soittaa alku- ja loppulaulun aikana. Taikarasian ideana on käyttää rytmisoittimia laulun ohessa, mikä auttaa lapsia pääsemään ujuudesta ja rentoutumaan. Rytmien soittaminen laulun ohessa kehittää rytmittäjää, edistää lauseiden kuulemistä ja ymmärtämistä, musikaalista muistia sekä luovuutta.

S2-kerhoon osallistujille askartelimme kerhopassin, johon jokainen lapsi sai joka kerhokerrasta kukkapiirroksen tai joskus tarran. Passissa jokaiselle tapaamiskerralle oli oma tila, johon kirjoitimme kerhoteeman ja lisäksi laitoimme passiin kuvia kerhon aiheista, jotta lastentarhanopettajat saivat nopeasti tietää, mitä teemaa oli kulloinkin käsitelty. Kerhopassiin lapset piirsivät heitä kiinnostavia uusia asioita jokaisesta kerhokerrasta. Hyvän ilmapiirin luominen auttoi lapsia keskittymään paremmin uuden oppimiseen. He olivat myös

rennompia ja pystyvät käyttämään luovuuttaan tehtävissä paremmin. Pyrimme luomaan lapsille luontevan olotilan kerhossa.

Olimme valinneet kerhojen aiheiksi kasvot, ihmisen kehon osat, kädet, värit, ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet sekä vaatteet. Lopuksi kertosimme kaikki aiheet. Kerhokerrat koostuivat loruista, lauluista, leikeistä, peleistä ja askarteluista. Jokaisen kerhokerran jälkeen lähetimme vanhemmille kerhon aiheesta saatekirjeet, joissa oli tehtäviä tehtäväksi kotona omien lasten kanssa sekä suomeksi että venäjäksi.

6.4.1 Kasvot

Ensimmäinen kerhokerta pidettiin 28.10.2013 aamupäivällä klo 8.30. Kerhoon osallistui viisi venäjänkielistä lasta sekä lastentarhanopettaja. Kerhon aihe, kasvot, valittiin Kikoriki-animaatiosarjasta. Kikorikin pyöreämuotoinen hahmo voisi auttaa lapsia pääsemään sujuvasti ensimmäisen kerhokerran aiheeseen. Halusimme tehdä aiheistamme kokonaisuuden, joten keskityimme muutamaa aiheeseen tarkemmin jokaisella kerhokerralla.

Aluksi kerroimme lapsille kerhokerran aiheen, kasvot. Äänsimme uusia sanoja yhdessä. Seuraavaksi näytimme ihmisen kasvojen osat kuvien avulla. Pyysimme lapsia kertomaan meille, mitä osia kasvoissamme on. Jos lapset olivat unohtaneet jotain osia, muistutimme heitä niistä. Asetimme pöydälle etukäteen valmiiksi tehdyt sapluunat ihmisten kasvoista. Meillä oli valmiiksi leikattuja erilaisia ja erivärisiä sapluunoita silmistä, hiuksista, korvista, suista, poskista ynnä muista. Kokosimme ensimmäiset kasvot yhdessä lasten kanssa. Sapluunat oli lajiteltu omiin laatikoihinsa. Ehdotimme, että lapset kokoaisivat sapluunoista kasvot. Tarkoituksena oli koota kasvot mahdollisimman täydellisesti. Kasvoissa piti olla kaikki osat, joista lapsille oli kerrottu tällä kerhokerralla. Seuraavaksi lausimme lorun Silmä. Lorun aikana yhdessä näytimme sormilla omilta kasvoilta kaikki kasvojen osat. Lopuksi lauloimme loppulaulun ja piirsimme kerhopassiin kasvot.

Taulukossa on kuvattu kerhokerran tavoitteet, sisältö ja kerhokohtainen toiminnan kuvaus ja itsearviointi.

TAULUKKO 1. Kerhokerta 1. Kasvot

Tavoitteet	Sisältö	Kerhokohtainen toiminnan kuvaus ja itsearviointi
Teeman Kasvot sanoihin tutustuminen ja ääntämisen oppiminen kuvien, pelin, lorun, laulun ja piirtämisen avulla	<ol style="list-style-type: none"> 1. Taikarasia 2. Tervetulolaulu 3. Teeman Kasvot sanasto ja sen ääntäminen 4. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus 5. Ihmisen kasvojen kokoaminen -peli.. 6. Kasvojen kokoaminen -peli 7. Lorun Silmä yhdessä lausuminen ja oppiminen 8. Loppulaulu 9. Kerhopassi 	Lapset olivat aluksi hyvin ujoja, mutta Taikarasiasta he olivat kiinnostuneita. He puhuivat paljon venäjäksi, mutta yritimme ohjata heitä käyttämään suomen kieltä. Lapset tekivät kasvojen kokoamisen pääosin tarkasti. Pienemmille (4-vuotiaille) lapsille jouduimme selittämään tehtävän muutama kerran, jotta he ymmärtäisivät mistä on kyse. Lorusssa kasvojen nimien ääntäminen ja niiden osoittaminen samalla omilla kasvoilla oli kaikkien mielestä hauskaa. Loppulauluun mennessä ujous oli jo unohtunut. Kerhopassiin piirrettiin kasvot ja monet halusivat lisätä selityksen kenen kasvot oli piirretty.

6.4.2 Ihmisen keho

Toinen kerhokerta pidettiin 4.11.2013 klo 8.30. Sen aiheena oli ihmisen keho. Paikalla oli vain neljä lasta ja lastentarhanopettaja. Toinen 5-vuotiaista lapsista oli poissa. Muuten kerho toteutettiin samaa kaavaa käyttäen kuin edellinenkin, lisänä tulivat kilpailullinen leikki kehon osista sekä Jumppalaulu. Kilpailullisessa leikissä lapset jaettiin kahteen ryhmään. Kummallakin ryhmällä oli oma pöytä, jossa oli A3-kokoisista paperinukeista erikseen leikatut osat: pää, kaula, kädet, keskivartalo ja jalat. Sanoimme jonkun satunnaisen osan nimen ja lasten piti valita pöydältä oikea osa ja sijoittaa se taululle oikeaan kohtaan siten, että tuloksena taululle tuli kokonainen ihmisen keho. Jumppalaulu laulettiin useita ker-

toja peräkkäin kiihdyttäen vauhtia joka kerralla. Jokaista kehon osaa osoitetaan käsillä/sormilla tietyssä kohdassa laulun aikana.

TAULUKKO 2. Kerhokerta 2. Ihmisen keho

Tavoitteet	Sisältö	Kerhokohtainen toiminnan kuvaus ja itsearviointi
<p>Teeman Ihmisen keho sanoihin tutustuminen ja ääntämisen oppiminen kuvien, lorun, laulujen ja piirtämisen avulla. Teeman Kasvot kertaaminen lorun avulla</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Taikarasia 2. Tervetulolaulu 3. Teeman Ihmisen keho sanasto ja sen ääntäminen 4. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus 5. Ihmisen kehon kokoaminen etukäteen valmiiksi tehdyistä sapluunoista -peli 6. Loru Silmä 7. Kilpailullinen leikki kehon osista 8. Jumppalaulun oppiminen ja yhdessä laulaminen 9. Loppulaulu 10. Kerhopassi 	<p>Taikarasia innosti kokeilemaan erilaisia soittimia ja tervetulolaulu laulettiin vilkkaasti ja tunteella. Pelin aikana isommat lapset suoriutuivat tehtävästä nopeasti, mutta pienemmät tarvitsivat enemmän apua. Pienet eivät myöskään jaksaneet keskittyä aiheeseen kovin pitkään. Siksi ohjasimme heidät hetkeksi piirtämään tai leikkimään, kunnes he jaksoivat taas hetken keskittyä. Huomasimme, että lapset olivat opetelleet lorun Silmä kotona ja yksi 6-vuotias lapsi osasi sen jo erittäin hyvin. Leikki oli hauska ja kaikki lapset näyttivät pitävän siitä. Kerhopassiin piirrettiin uusia kiinnostavia asioita tästä kerhokerrasta.</p>

6.4.3 Kädet

Kolmas kerhokerta pidettiin 11.11.2013 klo 8.30. Paikalla oli neljä lasta ja lastentarhanopettaja. Toinen 5-vuotiaista työistä oli poissa. Aiheenamme oli tällä kerralla kädet. Uusina asioina teimme askartelun käsistä, opimme uuden sormi-aiheisen laulun sekä teimme palapelin sormista. Askartelussa lapset piirsivät omista käsistään ääriiviivat paperille. Lisäksi lapset saivat piirtää käsiin sormuksia tai ranneketjuja. Lopuksi kädet leikattiin paperista ja niistä muodostettiin aurinkoa muistuttava kuvio. Sormilaulun aikana näytimme yhdessä kutakin sormeja erikseen, kun se mainittiin laulussa. Sitten teimme sormista palapelin: olimme laminoineet valmiiksi kuvan kädestä ja leikanneet sormet irti muodostaa palapelin. Nimesimme jokaisen sormen erikseen ja laitoimme sen oikealle paikalleen kämmenessä. Sormet koottiin Missä on peukalo-laulun mukaisesti,

jotta lasten olisi helpompi muistaa sormien nimet ja laulun sanat tulevaisuudessa. Sitten lapset saivat itse koota palapelin uudestaan omista palasistaan.

TAULUKKO 3. Kerhokerta 3. Kädet

Tavoitteet	Sisältö	Kerhokohtainen toiminnan kuvaus ja itsearviointi
Teeman Kädet sanoihin tutustuminen, ääntämisen oppiminen kuvien, askartelun, laulujen, leikin ja piirtämisen avulla. Teemojen Kasvot ja Ihmisen keho toistaminen lorun ja laulun avulla	<ol style="list-style-type: none"> 1. Taikarasia 2. Tervetulolaulu 3. Teeman Kädet sanasto ja sen ääntäminen 4. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus 5. Askartelu - kädet 6. Sormilaulu-leikin oppiminen ja laulaminen 7. Palapeli sormista. 8. Loru Silmä 9. Jumppalaulu 10. Loppulaulu 11. Kerhopassi 	Taikarasia innosti jälleen ja lapset halusivat kokeilla jokaista uutta soitinta erikseen. Tervetulolaulu laulettiin innostuneesti. Kuvatuen käyttö pienille 4-vuotiaille lapsille oli vaikeaa, he eivät jaksaneet keskittyä. Kaikki lapset piirsivät innoissaan kätensä ääriviivoja ja pitivät ajatuksesta laittaa lisäksi rannekoruja ja sormuksia sormiin. Auringon kokoaminen onnistui myös. Pienet (4-vuotiaat) kiinnostuivat palapelistä ja olivat tarkkaavaisia koko tehtävän ajan. Kaikki pitivät jumppalaulusta ja se laulettiin hauskaasti sen takia, että lapset eivät osanneet aina reagoida oikein tietyn kehon osan kuullessaan ja toistaa sitä.

6.4.4 Värit

Neljäs kerhokerta pidettiin 18.11.2013 klo 8.30. Paikalla olivat kaikki viisi lasta ja lastentarhanopettaja. Tämän kerran aiheena oli värit. Uusina asioina leikimme Hiuslenkki-leikkiä, lauloimme yhdessä värilaulun ja pelasimme värikorttipeliä. Hiuslenkki-leikissä hiuslenkit olivat valmiiksi pöydällä. Pyysimme lapsia laittamaan peukaloon punaisen hiuslenkin, sitten etusormeen sinisen hiuslenkin ja lopuksi keskisormeen vihreän hiuslenkin. Näin kävimme läpi kaikki sormet ja kaikki värit, joita pöydällä oli. Sanoimme sormien nimet ja värit yhdessä. Ennen värilaulun alkua lapset saivat oman huivin, joka sidottiin lapsen käteen, jalkaan, kaulalle tai vyötärölle. Kävimme läpi huivien värit ennen leikin alkua. Värikorttipeli oli tehty hiuslenkkejä apuna käyttäen. Korteissa oli kuvia kuinka erilaiset hiuslenkit laitetaan sormiin. Se, joka sai laitettua hiuslenkit oikein mahdollisimman nopeasti, oli voittaja.

TAULUKKO 4. Kerhokerta 4. Värit

Tavoitteet	Sisältö	Kerhokohtainen toiminnan kuvaus ja itsearviointi
<p>Teeman Värit sanojen ääntämisen oppiminen kuvien, leikin, tanssin ja piirtämisen avulla. Lasten käsien ääri viivojen piirtämisen kautta värien oppimisen vahvistaminen. Laulun Väri leikki avulla värien nimien oppiminen, apuvälineinä eriväriset huivit. Hiuslenkkileikin avulla värien ja sormien nimien oppiminen. Teemojen Kasvot, Ihmisen keho, Kädet sanaston laajennus ja toistaminen leikkien, lorun ja laulujen kautta</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Taikarasia 2. Tervetulolaulu 3. Teeman Värit sanasto ja sen ääntäminen 4. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus 5. Hiuslenkki-leikki 6. Väri leikki laulun oppiminen, laulaminen ja tanssiminen eriväristen huivien kanssa 7. Värit-korttipeli 8. Sormilaulu-leikki 9. Loru Silmä 10. Teeman Ihmisen keho sanaston laajennus ja kertaaminen. Uusien sanojen ääntäminen yhdessä 11. Ihmisen kehon osien kokoaminen seinällä -leikki 12. Jumppalaulu 13. Loppulaulu 14. Kerhopassi 	<p>Taikarasian soittimet valittiin vuorotellen. Tietyistä soittimista oli tulla riitaa, mutta niitä pystyttiin vaihtamaan keskenään. Huomasimme, että pienille pitäisi tehdä hiuslenkkileikissä yksinkertaisempia kortteja, jotta tehtävä olisi heille kiinnostavampi. Muuten leikistä pidettiin. Laulu väreistä otettiin erittäin innostuneesti vastaan ja lapset toistelivat ahkerasti värejä ja kehon osia venäjäksi. Lapset pitivät sormilaulusta ja halusivat usein laulaa sitä yhdessä. Vanhimmat lapset jo ilmeilivät toistaessaan Silmä loru, koska he osasivat sen jo hyvin.</p>

6.4.5 Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet sekä vaatteet

Pidimme viidennen kerhokerran 25.11.2013 klo 8.30. Paikalla oli neljä lasta ja lastentarhanopettaja. Toinen 5-vuotiaista tytöistä oli poissa tältä kerralta. Aiheenamme tällä kerralla olivat ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet sekä vaatteet. Uusina asioina leikimme leikkiä ihmisen ilmeistä ja tunteista, pelasimme pelin vaatekorteilla ja leikimme paperinukeilla ja niiden vaatteilla. Ensimmäisessä leikissä olimme koonneet pöydälle sapluunoita ihmisen kasvojen osista ja ne oli lajiteltu omiin laatikoihinsa. Luimme lapsille runon, jossa kuvattiin erilaisia tunteita. Pyysimme lapsia kokoamaan sellaiset kasvot, jotka kuvasivat sitä tunnetta ja niitä ilmeitä, joista oli kerrottu runossa. Sitten pelasimme peliä vaatekorteilla. Meillä oli pöydällä kortteja, joissa oli erilaisia vaatteita. Pyysimme lapsia näyttämään meille esimerkiksi kortin, missä on paita. Jos joku arvasi oikein, hän sai pitää kortin itsellään. Sitten jatkoimme peliä kunnes kortit loppuivat. Lopuksi leikimme leikkiä paperinukeilla niiden vaatteilla. Näytimme lapsille paperinukkeja,

joilla oli erilaiset ilmeet. Uutta oli se, että olimme tehneet nuket ottamalla kerhoon osallistuneista lapsista valokuvat ja käyttämällä niitä nukkejen pohjina. Pyysimme heitä valitsemaan nukeille ne vaatteet, jotka kuvasivat heidän mielestään parhaiten nukan ilmettä. Kysyimme heiltä miksi he olivat valinneet juuri ne vaatteet.

TAULUKKO 5. Kerhokerta 5. Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet sekä vaatteet

Tavoitteet	Sisältö	Kerhokohtainen toiminnan kuvaus ja itsearviointi
<p>Teeman Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet sanastoon tutustuminen ja ääntämisen oppiminen kuvien, leikin avulla. Teeman Vaatteet sanastoon tutustuminen ja ääntämisen oppiminen kuvien avulla.</p> <p>Teemojen: Kasvot, Ihmisen kehon osat, Kädet ja Värit kertaaminen ja laajentaminen leikkien, tanssin, lorun, laulujen ja piirtämisen avulla</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Taikarasia 2. Tervetulolaulu 3. Teeman Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet sanasto ja sen ääntäminen 4. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus 5. Ihmisen kasvojen ilmeistä ja tunteista -leikki 6. Loru Silmä 7. Sormilaulu -leikki 8. Teeman Vaatteet sanasto ja uusien sanojen ääntäminen. 9. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus 10. Peli vaatekorteilla 11. Värileikki laulu 12. Leikki paperinukeista ja vaatteista 13. Jumppalaulu 14. Loppulaulu 15. Kerhopassi 	<p>Pienemmille lapsille(4-vuotiaille) jouduimme selittämään aiheesta Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet erikseen, jotta he ymmärtäisivät paremmin. Selitimme kaikille lapsille sanaston myös venäjäksi. Kaikki lapset ymmärsivät leikin tehtävän melko hyvin ja kaikki pärjäsivät leikissä. Vaatteet oli kiinnostava aihe kaikista lapsista. Korttipelin kilpailullinen tunnelma tarttui lapsiin, mikä innosti heitä entisestään. Värileikissä huivien sitominen oli tytöistähauskaa, koska se oli heille kuin prinsessaleikki.</p>

6.4.6 Vaatteet

Pidimme kuudennen kerhokerran 2.12.2013 klo 8.30. Paikalla oli neljä lasta ja lastentarhanopettaja. Toinen 4-vuotiaista lapsista oli poissa. Jatkoimme edellisen kerhokerran aiheita vaatteet. Uutena asiana tulivat vaatekorttipeli, paperinuken vaatetus -leikki ja venäläisen sormilaulun opettelu. Vaatekorttipelissä olimme kääntäneet kuvakortit kuvapuoli alaspäin pöydällä. Jokainen lapsi sai valita pöydältä yhden kortin ja nimetä sen. Jos hän onnistui nimeämään vaateen oikein, hän sai pitää kortin. Muussa tapauksessa hänen täytyi laittaa kortti

takaisin pöydälle. Seuraava ei saanut yrittää muistaa samaa korttia heti uudestaan. Vaatetus-leikissä olimme laittaneet lapsille valmiiksi pöydälle A3-kokoisen paperinuken osat sekä vaatteet, jotka sopivat tähän vuodenaikaan. Heidän tehtävänsä oli koota nukke taululle sinitarralla ja laittaa sen päälle vaatteet mahdollisimman nopeasti. Opettelimme myös venäläisen sormilaulun. Laulun sävel ja ajatus olivat samanlaisia kuin suomalaisessa vastaavassa sormilaulussa.

TAULUKKO 6. Kerhokerta 6. Vaatteet

Tavoitteet	Sisältö	Kerhokohtainen toiminnan kuvaus ja itsearviointi
Teeman Vaatteet sanaston laajennus ääntämisen, kuvien, pelin, leikin, tanssin ja piirtämisen avulla. Teemojen Kasvot, Ihmisen keho, Kädet, Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet, Värit kertaaminen leikkien, lorun, tanssin, laulujen ja piirtämisen avulla	1. Taikarasia 2. Tervetulolaulu 3. Teeman Vaatteet sanaston laajennus. Uusien sanojen ääntäminen yhdessä 4. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus 5. Korttipeli vaatteista 6. Värileikki laulu 7. Paperinuken vaatetus -leikki 8. Sormilaulu leikki 9. Sormilaulu -leikin oppiminen ja laulaminen venäjäksi 10. Jumppalaulu 11. Loppulaulu 12. Kerhopassi	Lapset pitivät jälleen kilpailutunnelmasta paperinuken vaatetus -pelissä ja olivat innostuneita. Vanhimmat lapset oppivat ulkoa venäläisen laulun lähes kokonaan kerhokerran aikana, mutta pienemmille se oli vaikeaa. Jumppalaulu oli taas hauska lasten mielestä, koska sen tempo oli nopea ja se kiihtyi koko ajan. Lasten mielestä me näytimme hassuilta kun heiluimme siinä koko ajan nopeammin.

6.4.7 Edellisten aiheiden kertaus (kasvot, ihmisen keho, kädet, ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet sekä värit)

Viimeinen kerhokerta pidettiin 9.12.2013 klo 8.30. Paikalla oli vain kolme vanhinta lasta (5–6-vuotiaat) ja lastentarhanopettaja. Pienemmät (4-vuotiaat) lapset olivat paikalla vain kerhon alussa, jonka jälkeen heidät vietiin valmistautumaan joulujuhlaa varten. Tällä kerralla kertosimme kaikki edelliset aiheet. Uusia asioita olivat isot paperinuket lasten omista kuvista ja niiden vaatetus. Tätä varten olimme tehneet A3-kokoiset paperinuket lasten valokuvista. Lisäksi uutta oli kasvojen piirtäminen ilmapalloille Kikoriki-animaatiosarjan hengessä. Juttelimme Kikorikista lasten kanssa ja muistimme, että hahmoilla on kehon tilalla isot

kasvot. Annoimme lapsille etukäteen puhalletut eriväriset ilmapallot. Lapset saivat piirtää niihin omat kasvot.

TAULUKKO 7. Kerhokerta 7. Edellisten aiheiden kertaus

Tavoitteet	Sisältö	Kerhokohtainen toiminnan kuvaus ja itsearviointi
<p>Teeman Vaatteet sanaston laajennus ja ääntämisen oppiminen kuvien, pelin, leikin ja piirtämisen avulla. Kaikkien edellä mainittujen teemojen Kasvot, Ihmisen keho, Kädet, Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet, Värit, toistaminen lorun, leikkien, tanssin, laulujen ja piirtämisen avulla</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Taikarasia 2. Tervetulolaulu 3. Teeman Vaatteet sanaston laajennus. Uusien sanojen ääntäminen yhdessä. 4. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus 5. Korttipeli vaatteista 6. Omien paperinukkejen vaateutus -leikki 7. Loru Silmä 8. Sormi laululeikki 9. Värileikki laulu 10. Kikoriki -kerhoon hyvästely. Ilmapallojen pintaan piirtäminen. 11. Loppulaulu 12. Kerhopassi 	<p>Olimme tehneet valokuvapaperinukeista A3-kokoiset. Jokaisen omasta nukesta tuli heti suosikki ja lapset pyysivät saada viedä nuket kotiin. Olimme suunnitelleet heille pelin oman nukan vaatettamisesta, mutta he halusivat vain leikkiä itse omalla suosikkinukellaan ja kokeilla kaikkia mahdollisia vaatteita nukan päälle. Kikorikin kasvojen piirtäminen ilmapalloon oli myös hyvin hauskaa ja jäi kivaksi muistoksi kotiin kerhosta.</p>

7 KERHOKERTOJEN PALAUTE JA ARVIOINTI

Toiminnallisen opinnäytetyön arvioimisessa pitää huomioida seuraavat asiat: työn idea eli sen aihepiiri, idean tai ongelman kuvaaminen, asetetut tavoitteet, teoreettinen viitekehys, tietoperusta sekä kohderyhmä. Lisäksi tapa, jolla työ toteutettiin, on yksi tärkeimmistä arvioinnin aiheista. Tähän liittyvät ne tavat, joilla tavoitteet saavutettiin ja aineisto kerättiin. Myös itse teksti ja siinä käytetty kieli voivat olla arvioinnin kohteena. Opinnäytetyön arviointi kokonaisuutena auttaa säilyttämään kriittisen asenteen työtä kohtaan, ja on tärkeä osa oppimisprosessia. (Vilka & Airaksinen 2003, 154–157.)

Tämän opinnäytetyön toiminnallista osuutta tehdessämme keräsimme palautetta lapsilta, päiväkodin työntekijöiltä sekä vanhemmilta. Lisäksi arvioimme omaa toimintaamme kriittisesti prosessin aikana. Saimme palautetta lapsilta sekä suoraan suullisesti että lomakkeiden kautta, jotka olimme tehneet heitä varten (Liite 2). Vanhempia pyysimme kirjoittamaan meille palautetta jokaisen kerhokerran jälkeen saatekirjeiden takapuolelle. Työntekijät saivat niin ikään omat palautelomakkeensa, joihin olimme laatineet heille kysymyksiä toiminnastamme (Liite 3). Itsearviointissa arvioimme toistemme työtä sekä toimintatapoja. Pyrimme puhumaan toisillemme suoraan kerhojen jälkeen ja välttämään näin mahdollisesti tulevat ongelmatilanteet.

7.1 Lasten palautteet

Teimme lapsia varten lomakkeet, joissa oli kuvia erilaisista ilmeistä ja kysymyksiä kerhon tapahtumiin liittyen. Lapset saivat osoittaa sormella ilmettä, joka kuvastaa heidän ajatustaan tehdyistä leikeistä ja tehtävistä. Teimme tämän kyselyn lapsille jokaisen kerhokerran jälkeen (Liite 2). Alussa pienimpien lasten oli vaikeampaa ymmärtää lomaketta kuin vanhempien lasten, eivätkä he jaksaneet keskittyä aiheeseen, ja he joutuivat miettimään vastaustaan pitkään. He olivat kuitenkin varmoja vastauksestaan, kun sen olivat antaneet. Muutaman kerho-

kerran jälkeen lapset osasivat jo odottaa kyselyä ja alkoivat heti kerhopassiin piirtämisen jälkeen kommentoida vilkkaasti kerhokerran tapahtumia. Näiden lomakkeiden kautta saimme lapsilta toivomuksia ja se oli meille apuna kun suunnittelimme seuraavaa kerhokertaa. Lapset antoivat meille myös palautetta suullisesti venäjäksi. Yritimme kääntää seuraavat lainaukset mahdollisimman tarkasti suomeksi.

Yleisesti lapset pitivät kaikista leikeistä paljon. Taikarasia oli lapsille selkeästi mieluisin leikki.

Saanko minä jakaa ensi kerralla musiikkisoittimia toisille? Saanko pitää punaisen helistimen itsellä? En halua antaa sitä kenellekään..

Myös laulut ja lorut olivat suosittuja. Huomasimme, että lapset pitivät paljon laulusta, jossa he saivat käyttää huiveja. Huivien sitominen oli kuin prinsessaleikki.

Katsokaa minua! Minä sain kaikkein kauneimman mekon! Katso häntä! Hän ei osaa sitoa huivia niin kun minä. Minä olen prinsessa tässä!

Silmä-lorun opettelu kävi helposti vanhemmilta lapsilta ja he innostuivat toistamaan sitä nopeammin ja nopeammin jo toisesta kerhokerrasta eteenpäin. He halusivat näyttää, kuinka hyvin he olivat sen oppineet. Huomasimme, että he olivat opetelleet sitä vanhempien kanssa kotona paljon. Opetimme lapsille myös venäläisen sormilaulun. Olimme hämmästyneitä, kuinka nopeasti lapset oppivat sen. Lapset pitivät nimenomaan siitä, että he saivat opetella ja osoittaa itseään uudella tavalla myös venäjäksi. Vanhimmat lapset oppivat ulkoa venäläisen laulun melkein kokonaan ensimmäisellä kerhokerralla, mutta pienimmille 4-vuotiaille tytöille sen oppiminen oli vaikeaa, vaikka hekin olivat kiinnostuneita uudesta laulusta.

Pienemmät lapset eivät pitäneet vaatteiden ja värien oppimisesta niin paljon kuin isommat lapset. Sen sijaan käsien ääriviivojen piirtäminen ja sormuksien ja ranneketjujen piirtäminen oli kaikista lapsista hyvin hauskaa. Neljävuotiaat lap-

set eivät aina ymmärtäneet, että joissain leikeissä oli tarkoitus kilpailla, niin he valitsivat osat pöydältä hyvin rauhallisesti samalla keskustellen.

En halua tätä leikkiä, haluan jonkun muun leikin.. Tule leikkimään minun kanssani jotain toista leikkiä!

Meidän piti muuttaman kerran selittää heille leikin säännöt, ja sen jälkeen tytöt rupesivat osallistumaan kilpailuun muiden lasten kanssa samaan aikaan.

Meillä oli kerhon alkaessa käytössä mallipaperinukke, joka oli isompi kuin A3. Mietimme, että päiväkodin työntekijöiden saattaisi olla jatkossa hankala löytää sopivia vaatteita sille. Päätimme ottaa käyttöön mallin, joka olisi helposti löydettävissä netistä, ja jolle olisi helppo löytää vaatteita. Jos vaatteita menisi rikki, ne olisi helppo korvata uusilla. Lapset olivat tottuneet edelliseen malliin, joten päätimme käyttää molempia malleja omassa kerhossamme. S2-kansioon tulee kuitenkin vain yksi A3 kokoinen malli ja sille sopivat vaatteet, jotta niitä on jatkossa helppo käyttää.

Viimeisellä kerhokerralla lapset saivat omaksi paperinuket, jotka oli tehty heidän omista valokuvistaan. He ottivat ne heti omikseen.

Saanko ottaa tämän nukan kotiin?

Minä haluan sen omakseni!

Mikset anna minulle sitä?

En anna tätä sinulle takaisin, se on minun!

Lapset olivat niin innokkaita, että jouduimme rauhoittelemaan heitä. Tarvitsimme paperinukkeja vielä toista päiväkotia ja koulutöitä varten, koska esittelemme työtämme siellä. Lupasimme, että tuomme paperinuket takaisin myöhemmin.

7.2 Päiväkodin työntekijöiltä saatu palaute

Meidän ohjaamassamme kerhossamme palautteita kerättiin kahdelta päiväkodin lastentarhanopettajalta. Toinen lastentarhanopettaja työskentelee 4-vuotiaiden ryhmässä ja toinen 5–6 -vuotiaiden ryhmässä. Jokaisella ohjaamallamme kerhokerralla oli läsnä jompikumpi lastentarhanopettajista. Koko Kikoriki-kerhotoiminnan ajan he olivat vaihtaneet vuoroja keskenään. Saimme kirjallista palautetta kerhoista jokaisen kerhokerran jälkeen. (Liite 3)

Molemmilla työntekijöillä oli kiinnostusta Ota Koppi! -ohjelmaa kohtaan. Ensimmäisellä tutustumiskerralla ennen kerhon toiminnan alkua keskusteltiin tästä ohjelmasta. Painotimme lasten vanhempien osallistumista lasten kielen kehitykseen ja päiväkodin arkielämään Ota Koppi! -ohjelmassa annetun mallin mukaisesti. Kerroimme työmme tavoitteista kerhossa ja yhteistyöstämme vanhempien kanssa. Heti ensimmäisillä kerroilla he olivat hyvin innostuneet toiminnastamme ja kerhojen rakenne oli heidän mielestään hyvin suunniteltu pedagogisesti. Se oli pitkäjänteistä ja tavoitteellista toimintaa. Yleisesti heidän mielestään lorut, laulut, ja leikit ovat hyvät ja sopivat kerhokerran aiheisiin. Kerhon ilmapiiri oli työntekijöiden mielestä innostunut, etenkin pienet tytöt (4-vuotiaat) eivät maltaneet aina odottaa omaa vuoroaan kerhon leikeissä. 5–6-vuotiaat lapset olivat ylpeitä omasta VIP-pienryhmästään. Lastentarhanopettaja (4-vuotiaat lasten ryhmä) korosti, että aluksi pienet tytöt olivat kiinnostuneempia. Saimme häneltä seuraavat ehdotukset:

Kerhossa, jossa on pieniä lapsia, lauletaan enemmän lauluja ja loruja.... Pienille lapsille pitäisi järjestää enemmän liikunnallisia leikkejä.

Olimme laittaneet erästä harjoitusta ennen siihen tarvittavat materiaalit valmiiksi pöydille. Lastentarhanopettaja (5–6-vuotiaat lasten ryhmä) kommentoi asiaa näin:

Ehkä ensin kuunnellaan ohjeet ja vasta sitten jaetaan tarvikkeet.

Aiheena kasvojen ja kehonosien kanssa harjoittelu kiinnosti kaikkia lapsia. Kerhostamme pidettiin yleisesti ja toivomuksena oli:

Jatkakaa samaan malliin! Olemme kiitollisia, olisimme toivoneet toista kurssia kevääksi.

Erittäin hyvää palautetta tuli materiaaleista, joita käytimme kerhossa:

Materiaalit loistavia, parhaimpia ja innostavampia, mitä olen 33-vuotisen lastentarhanopettajaurani aikana nähnyt.

7.3 Vanhempien palautteet

Saimme palautetta vanhemmilta heti toisesta kerhokerrasta eteenpäin. Palautetta annettiin suullisesti lastentarhanopettajan sekä lasten kautta. Lisäksi he antoivat palautetta kirjallisesti lähettämiemme saatekirjeiden kautta. Meille oli tärkeää se, että saimme aloittaa yhteistyön vanhempien kanssa mahdollisimman nopeasti. Saimme heti toiveita, että tekisimme lyhyitä ja selkeitä lauseita suomeksi ja venäjäksi käännettynä, joita lapsi voi käyttää arjessa ja jotka liittyvät kerhon silloiseen aiheeseen. Huomasimme toiminnan alussa, että laulut olivat vaikeita. Kolmannen kerran jälkeen näimme, että esimerkiksi kaksi vanhempaa tyttöä olivat harjoitelleet Sormi-laulua ahkerasti kotona. Kiitimme vanhempia tästä seuraavassa kirjeessämme. Siitä seurasi, että kolmaskin vanhemmista tytöistä oli harjoitellut laulun seuraavaan kerhokertaan mennessä.

Hyvä kerho, kiva ja kiinnostava aihe, hyvä, että opitaan suomen kielen sanoja ja tämä kerho auttaa heitä oppimaan suomea helpommin jatkossa.

Seuraava palaute tuli eräältä isältä ja olimme hämmästyneitä tästä. On meille saavutus, että venäläinen isä on myös ollut kiinnostunut kerhon toiminnasta.

Kerhon nimi Kikoriki ja sen logo kiinnostaa lasta hankkimaan enemmän tietoa Kikoriki-kerhosta.

Huomasimme, että vanhemmat olivat panneet merkille kerhon valmistavan lapsia tulevaan koulunkäyntiin.

Kiitos huomiosta, jonka minun lapseni sai! Tarkoituksemme on, että lapsemme liittyisi sujuvasti suomalaiseen kouluohjelmaan suomen kielellä. Teidän oppituntinne auttavat meitä paljon. Kaikki sanat ovat hyödyllisiä ja niiden tuntemisesta on hyötyä maahanmuuttajalapselle.

Vanhemmat näkivät myös äidinkielen tärkeänä osana lapsen kielen kehitystä.

Minun mielestäni se, että näitä kerhoja järjestetään, on erittäin hyvä asia. Niille on paljon tarvetta lapsilla, jotka ovat muuttaneet äskettäin Suomeen. Tämä kerho auttaa lasta opiskelemaan toista kieltä niin, että hän ei unohda äidinkieltään.

Seuraava palaute saatiin palautekeskustelun jälkeen, jonka olimme järjestäneet vanhemmille. Olimme tyytyväisiä, että yhteistyömme toimi hyvin vaikka emme olleet tavanneet vanhempia ennen tätä kokousta.

Olimme tyytyväisiä harjoittelijoiden työhön. Meidän tyttäreemme kävi kerhossa mielellään. Kotona keskusteltiin paljon kerhosta. Harjoittelijat tekivät paljon töitä liittyen aiheisiin "Ihmisen kehon osat" ja "Vaatteet". Varmasti harjoittelijoilla on hyvä menetelmäopas, jonka mukaan lapset kiinnostuvat aiheesta paljon.

7.4 Itsearviointi

Jokaisen kerhokerran jälkeen pidimme noin tunnin mittaisen suunnittelu- ja arviointituokion, jossa kävimme läpi mitä kerhossa oli tapahtunut, mikä onnistui, mitä voisimme tehdä paremmin, ja mitä ensi kerralla tapahtuu sekä mitä tulee ottaa huomioon. Arvioimme omaa toimintaamme ja vaihdoimme mielipiteitä keskenämme. Nämä tuokiot antoivat meille positiivista energiaa, joka tuki yhteistyötämme. Olimme tehneet etukäteen suunnitelmat jokaista kerhokertaa varten. Kävimme seuraavan kerran suunnitelman läpi ja mietimme, pitääkö sitä muuttaa tai tulisiko ottaa huomioon jotain erityistä siihen liittyen.

Ennen kerhojen alkua sovimme keskenämme, että vaihdamme ohjaajan pääroolia joka kerta. Pääohjaaja tarkoitti meille sitä, että hän ohjaa kerhoa alkupe räisen suunnitelman mukaan vanhempien lasten kanssa. Apuohjaaja seuraa pienten lasten toimintaa ja toimii heidän kanssaan. Huomasimme, että se sekoitti lapsia, koska he eivät ehtineet tottua yhteen ohjaajaan. Pyrimme kuitenkin toteuttamaan kerhoa suunnitelmien mukaan. Yhteistyömme toimi hyvin. Pysyimme puhumaan vapaasti, esittämään kysymyksiä ja vastaamaan luontevasti. Kuuntelimme toistemme ideoita ja pohdimme niitä. Toisella meistä oli aikaisempaa kokemusta työskentelemisestä lasten kanssa, joten olimme kohtalaisen itsevarmoja työmme suhteen. Olimme tyytyväisiä tällaiseen yhteistyötoimintamalliin.

Olimme sopineet päiväkodin henkilökunnan kanssa, että pidämme kerhot aina aamulla klo 8.30 kerran viikossa, jotta lapset jaksavat keskittyä aiheeseen kerhossa. Pidimme kerhoa isossa salissa, jotta meillä olisi riittävästi tilaa liikunnalle ja tanssille ja että pienet lapset mahtuvat tekemään töitä omassa rauhassa. Saimme olla rauhassa tilassamme koko kerhon ajan, ilman häiriöitä. Päiväkodin henkilökunta oli ystävällisesti varannut ja tuonut meille pöydät ja muut välineet valmiiksi tilaan.

Kerhon ohjauksessa käytimme useita visuaalisia keinoja. Käytimme kuvatauluja, joilla kerroimme kerhon aiheesta jokaisen kerhokerran alussa. Lisäksi pelasimme pelejä ja leikimme erilaisilla kuvakorteilla sekä käytimme paperinukkeja erityyppisissä kieliharjoituksissa. Olemme käyttäneet paljon aikaa lisämateriaalin tuottamiseen paperinukeille. Teimme useita kappaleita erilaisia vaatteita, hiuksia ja kasvojen osia. Lisäksi keksimme kuvapelit ja -leikit itse, jotta ne sopivat aiheisiimme mahdollisimman hyvin. Näillä visuaalisilla keinoilla pyrimme tukemaan lapsen vuorovaikutustaitoja, kielen kehitystä sekä itsetuntoa. Kuvien tarkoituksena on myös parantaa sekä lasten keskinäistä että lapsen ja kasvattajan välistä vuorovaikutusta. Näiden visuaalisten keinojen käyttö auttoi meitä ohjaamaan lapsen toimintaa ja käyttäytymistä.

Toimintamme oli suunniteltu pääasiassa 5–6-vuotiaille lapsille. Huomasimme, että se toimi heidän kanssaan hyvin. Yleisesti lapset pitivät leikeistämme ja he saivat toteuttaa itseään niiden kautta. Alkuperäisen suunnitelman mukaan kerhoon ei pitänyt tulla heitä pienempiä lapsia ollenkaan. Saimme kuitenkin viikkoa ennen kerhon alkua tietää, että kaksi 4-vuotiasta tyttöä olisikin osallistumassa kerhoon. Jouduimme sitten soveltamaan ja kehittämään heille helpotuksia tehtäviin ja muuta toimintaa, mikäli he eivät jaksaisi keskittyä riittävästi. Suunnitelulle jäi liian vähän aikaa, mikä aiheutti viime hetken kiirettä.

Toisinaan pienten (4-vuotiaiden) lasten oli vaikeaa keskittyä ohjattuun toimintaan. Päätimme järjestää asian niin, että toinen meistä ohjaajista jäi jatkamaan muun ryhmän kanssa toimintaa suunnitelman mukaan ja toinen jäi piirtämään tai tekemään edellisiä tehtäviä pienten kanssa uudestaan. Tätä varten käytimme toisen kerhokerran jälkeen erikseen valmiita värityskuvia ja kasvojen sapluunoita, jotka oli suunniteltu ennen kerhon alkua. Pienet lapset (4-vuotiaat) saivat keskittyä siihen, mihin halusivat tai jaksivat. Aluksi annoimme heidän piirtää noin 10 minuuttia ja ohjasimme sitten takaisin alkuperäisten tehtävien pariin. Huomasimme kuitenkin, että 10 minuuttia oli liian lyhyt aika, eivätkä pienet jaksaneet keskittyä. Viidennen kerhokerran jälkeen päätimme pidentää piirtely-, askartelu-, maalaus- ja muuta omaa aikaa. Se toimi lapsille jo paremmin.

Meidän kerhossamme oli eräs 4-vuotias tyttö, jonka venäjän sanasto oli superpea. Tehtävät olivat hänelle ajoittain vaikeita, koska hän ei ymmärtänyt niitä ja hänen kiinnostuksensa loppui nopeasti, koska kaikki oli välillä niin vaikeaa. Teimme hänen kanssaan erikseen töitä ja selitimme ohjeet monta kertaa.

Toinen 4-vuotias tyttö oli vilkas ja hänellä oli jo ikäänsä nähden hyvä venäjän kielen taito. Hän olisi halunnut osallistua leikkeihin aina, mutta tämä toinen apua tarvitseva 4-vuotias ei antanut hänen osallistua niihin, koska hän kaipasi kavereita. 5-vuotiaat lapset olivat aktiivisesti mukana leikeissä ja tehtävissä. Heidän venäjän kielen taitonsa oli hyvä. Suomen kielen taso taas oli vielä heikko. He olivat vuoroittain paikalla. Toinen 5-vuotiaista aktivoitui oppimaan vasta kerhon

loppuvaiheessa. Kuusivuotias lapsi oli aina paikalla ja aktiivinen. Hän toimi meidän pienenä apulaisenamme, pikkujärjestäjänä.

Pyrimme luomaan kannustavan ja rohkaisevan ilmapiirin kerhoon. Emme halunneet palkita lapsia pienillä "lahjoilla". He saivat muutamalla ensimmäisellä kerralla tarran passiinsa, mutta sen jälkeen yritimme saada heidät unohtamaan ne. Sen sijaan piirsimme passeihin tai keksimme heille jotain muuta kiinnostavaa. Halusimme rakentaa lapsiin luottamukselliset suhteet ilman lahjoja tai muuta vastaavaa. Kehuimme lapsia, kun he onnistuivat tehtävissä tai kun he olivat oppineet jonkun lorun tai laulun ulkoa. Pyrimme käyttämään kerhossa aina mahdollisimman selkeää ja tarkkaa suomen kieltä.

Teimme kerhokerroistamme saatekirjeitä suomeksi ja venäjäksi vanhemmille. Päiväkodin henkilökunta halusi ottaa nämä kirjeet omaan käyttöönsä, koska heillä ei ollut vakituista työntekijää, joka puhui venäjää. Heille oli tärkeää, että he voivat jatkossa pitää yhteyttä uusien vanhempien kanssa Ota Koppi! -ohjelman mukaisesti itsenäisesti.

Tavoitteemme oli pyrkiä sujuvaan yhteistyöhön vanhempien kanssa. Olemme tyytyväisiä, että yhteistyömme vanhempien kanssa toimi näinkin hyvin vain saatekirjeiden avulla. Ne auttoivat vanhempia kehittämään lastensa äidinkieltä ja tukemaan suomen kielen opettelua. Olemme kuitenkin varmoja, että yhteistyö olisi toiminut vielä paremmin, mikäli olisimme päässeet tapaamaan vanhempia ennen kerhotoiminnan alkua ja sen aikana. Tapaamisten järjestäminen oli aika-tilojen takia hankalaa itse kerhopäivinä, joten meidän olisi pitänyt järjestää ainakin yksi vanhempien tapaaminen jo ennen kerhon alkua. Onneksi pääsimme tapaamaan heitä kerhotoiminnan päätyttyä, jolloin järjestimme heille palauttekeskustelun.

Tapaamisessa kertosimme opinnäytetyömme tavoitteet ja tarkoitukset, joiden takia olimme järjestäneet kerhon. Puhuimme S2-materiaalikansioistamme, jota olimme tekemässä opinnäytetyötä varten. Kerroimme sen tarkoituksesta sekä tehdystä työstä Kikoriki-kerhossa. Lisäksi kerroimme aikomuksistamme esittää

materiaalikansio myös Suurmetsän päiväkodissa seuraavaksi. Sitä varten tarvitsimme vanhemmilta luvan käyttää heidän lastensa valokuvia kansiossamme. Vanhemmat olivat myöntyväisiä ja saimme luvat.

Näytimme vanhemmille kuvia ja muuta materiaalia, joita olimme keränneet kerhon aikana. Kerroimme, miten lapset olivat ottaneet uudet aiheet vastaan kerhossa. Rohkaisimme vanhempia puhumaan äidinkieltään kotona jatkossa, sillä vastuu lasten äidinkielen kehityksessä on vanhemmilla. Kertasimme myös varhaiskasvatuksen tavoitteita ja periaatteita suomalaisessa päivähoidossa. Halusimme korostaa, että lapsen osallistuminen kaikkeen toimintaan tukee kaverisuhteiden muodostumista sekä edistää lapsen tasavertaista osallisuutta ryhmän jäsenenä tulevaisuudessa suomen kielen omaksumisen myötä.

Kerroimme Ota Koppi! -ohjelmasta ja sen tavoitteista toimivan kaksikielisyyden rakentamisessa. Korostimme, että vanhempien olisi tärkeää jatkaa yhteistyötä päiväkodin työntekijöiden kanssa, jotta luottamukselliset suhteet voisivat pysyä hyvinä. Muistutimme, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa päiväkodin toimintaan ja sisältöihin esimerkiksi kielen opetuksessa. Vanhemmat voivat saada halutessaan tukea perhe-elämään ja he voivat puhua asioistaan vapaasti päiväkodin työntekijöille, koska heillä on salassapitovelvollisuus. Kerroimme myös siitä, että eri kulttuurista tulevan perheen kanssa päiväkodissa tulee aina käyttää tulkkia, mikäli yhteistä kieltä ei ole. Kielen tulkkaus on perheen oikeus ja viranomaisen velvollisuus. Vanhempien kanssa keskusteltiin myös siitä, millaista opetusta lapsi voi saada S2 -kerhossa yleensä.

Yhteistyömme päiväkotikielitoimikunnan kanssa toimi hyvin, päiväkodin työntekijöiden mielestä kerhomme olivat mielenkiintoisia. Vaihdoin ideoita lastentarhanopettajien kanssa, jotka olivat mukana prosessissa. Tuli ilmi kerhojen aikana, että he olivat kiinnostuneita S2-kerhon toiminnasta ja Ota Koppi -ohjelmasta. Jälkeenpäin ajattelimme, että meidän olisi pitänyt pitää työntekijöille oma kokous, jossa olisimme tutustuttaneet heidät tarkemmin kerhomme tarkoitukseen ja tavoitteisiin sekä kansioomme, jonka tulemme jättämään heille. Onneksi meillä

on vielä tilaisuus toteuttaa tämä kokous, kun menemme antamaan S2-materiaalikansion heidän käyttöönsä.

8 YHTEENVETO

8.1 Opinnäytetyön eettisyys

Opinnäytetyön eettisenä päämääränä on tasa-arvoinen vuorovaikutus, oikeudenmukaisuuden korostaminen sekä ihmisten kunnioittaminen. Eettisyys edellyttää kriittisyyttä tarjottuja tietoja ja vallitsevia käytäntöjä kohtaan. Rakentava kritiikki auttaa kehittämään ja uudistamaan ammattikäytäntöjä sekä niiden arviointia. Opinnäytetyön eettisyys näkyy tavassa, jolla opiskelija ja ohjaaja suhtautuvat työhönsä, sen mahdollisiin ongelmiin sekä niihin henkilöihin, jotka ovat mukana työssä. Eettiset arvot ja ajattelu näkyvät myös työn aiheen valinnassa, prosessista ja tuloksista puhumisessa ja siinä, miten niitä sovelletaan käytäntöön. Opinnäytetyöltä vaaditaan läpinäkyvyyttä ja rehellisyyttä. Lisäksi aiheen valintaan, työskentelyyn, tiedon soveltamiseen ja julkaisemiseen sisältyy eettisiä valintoja. Opinnäytetyön tekijän etiikka näkyy siinä kuinka sopimuksia noudatetaan esimerkiksi sisältöjen ja aikataulujen osalta. (Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010, 11–12.)

Lastentarhanopettajien ammattietiikka -asiakirjassa (2004) käsitellään lastentarhanopettajan työn ammattieettisiä arvoja, joita ovat ihmisarvo, vapaus, todellisuus, ja oikeudenmukaisuus. Ammattieettisten perusteiden mukaan lastentarhanopettajan on toimittava lapsia kohtaan tasa-arvoisesti, kunnioittavasti ja ottaa heidän tarpeensa huomioon yksilöllisesti. Lastentarhanopettajan tulee edistää ja auttaa vanhempien kasvatustyötä osoittamalla lapselle arvostavansa hänen vanhempiaan. Lastentarhanopettaja on vastuussa omasta ammatillisesta kehityksestään, jotta hän voi toimia varhaiskasvatuksen asiantuntijana yhteiskunnassa sekä yllä pitää työyhteisönsä pedagogista asiantuntijuutta. Lastentarhanopettajan on myös otettava huomioon kuinka tärkeää kasvatusta ja opetustyö on tässä yhteiskunnassa. (Lastentarhanopettajan ammattietiikka 2004, 4–7.)

Sosiaalialan ammattilaisen tulee ymmärtää ja hyväksyä ihmisoikeudet, jotka eivät ole riippuvaisia ihmisen omasta käytöksestä ja toiminnasta. Työntekijöiden

tulee myös puolustaa niitä kaikissa tilanteissa. Ammattilaisen pitää kunnioittaa ja edistää asiakkaansa oikeutta tehdä omat valintansa riippumatta omista arvoistaan ja elämänvalinnoistaan. (Arki, arvot, elämä, etiikka 2005, 7–8.)

Ammattilaisen pitäisi pyrkiä ottamaan huomioon asiakkaansa kaikki elämänalueet ja kohtaamaan hänet paitsi yksilönä myös osana perhettään sekä osana ympäröivää sosiaalista verkostoa ja yhteiskuntaa. Asiakasta tulee auttaa omien vahvuksiensa tunnistamisessa ja niiden kehittämisessä. (Arki, arvot, elämä, etiikka 2005, 8.) Arvot ja eettiset periaatteet näkyvät erityisesti silloin, kun kasvattaja kohtaa lapsen. Päiväkodin ja lapsiryhmän ilmapiiristä voi nähdä arvosteataanko lapsen äidinkieltä ja kulttuuria, ja miten se käytännön arjessa ilmenee. (Halme 2011, 90.)

Olemme kirjoittaneet yhteistyösopimuksen syksyllä 2013 päiväkotikielillä Kotilon kanssa. Kaikki osapuolet sitoutuivat noudattamaan tätä sopimusta. Olemme pyrkineet eettisyyteen ja luotettavuuteen lastentarhanopettajan työssämme koko opinnäytetyön prosessin aikana.

Sosiaalialan ammattihenkilön pitää suojella asiakassuhteen luottamuksellisuutta ja hän on salassapito velvollinen. Mitään asiakkaan tietoja ei voida luovuttaa, mikäli luovuttamista ei voida perustella lain nojalla. (Arki, arvot, elämä, etiikka 2005, 19.) Olemme tässä ottaneet huomioon lasten valokuvaamista koskevat seikat. Halusimme ottaa valokuvat sekä kerhon toimintaan liittyen sekä siksi, että voisimme esitellä S2- toimintaamme muissakin päiväkodeissa. Pyysimme vanhemmilta lupaa saada ottaa heidän lapsistaan valokuvia näihin tarkoituksiin ja saimme luvat.

Halusimme kuulla jokaisen mielipiteen kerhokerroistamme. Siksi pyrimme järjestämään jokaiselle niin lapselle, päiväkodin työntekijöille kuin vanhemmillekin mahdollisuuden siihen, että heitä kuullaan. Lapset vastasivat kysymyksiin omalla tavallaan vapaamuotoisesti, emmekä yrittäneetkään johdatella heitä mihinkään tiettyihin vastauksiin. Halusimme saada myös kriittistä palautetta kaikilta prosessiin osallistuneilta.

Olemme käyttäneet työssämme Papunet-sivustoa ja sieltä löytyvää materiaalia. Sivustolla on kerrottu, että heidän kuvapankkinsa materiaalia saa käyttää epäkaupallisiin tarkoituksiin. Niitä voi tulostaa, tallentaa omalle koneelle ja käyttää kommunikoinnissa, kuntoutuksessa ja opetuksessa. Lisäksi olemme saaneet ideoita opetukseemme myös muilta lapsille suunnatuilta sivustoilta.

8.2 Ammatillinen kasvu

Sosionomin ydinosaamista ja pätevyyttä kuvataan sosionomin kuuden kompetenssin kautta: sosiaalialan eettinen puoli ja asiakastyön osaaminen, palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, tutkimukselliseen kehittämisosaaminen sekä johtamisosaaminen. (Rouhiainen-Valo, Rantanen, Hovi-Pulsa & Tietäväinen 2010,16). Opinnäytetyömme ja siihen liittyvä prosessi ovat vahvistaneet sosionomin kompetenssejamme. Olemme oppineet sosiaalialan eettistä osaamista sekä asiakastyön osaamista kerhohojauksen ja vanhempien yhteistyön kautta. Olemme reflektoineet omaa toimintaamme koko prosessin ajan. Olemme sisäistäneet sosiaalialan arvot, erimerkiksi toisen kunnioittamisen ja tasa-arvoisuuden, ja toimineet opinnäytetyöprosessissamme niiden mukaisesti.

Varhaiskasvatustyössä sosionomeilla (AMK) vastaavaa osaamista kuvaa sosiaalipedagoginen osaaminen ja lapsen kokonaisvaltainen tavoitteellinen tukeminen ja ohjaus arjessa, kasvun ja kehityksen eri vaiheissa ja erilaisissa elämäntilanteissa. Sosionomien (AMK) varhaiskasvatusosaamisen ja erityisosaamisen kuvauksissa korostuu perheen kanssa tapahtuva kasvatustyö ja moniammatillisen yhteistyön osaaminen. (Happo 2008, 105–106.) Meidän kerhotoimintamme aikana sitouduimme tasa-arvoiseen työskentelyyn monikulttuuristen perheiden ja heidän lastensa kanssa. Olemme pyrkineet huomioimaan ja soveltamaan tarkoituksenmukaisesti oppimiamme taitoja lapsi- ja perhelähtöisessä työssä. Olemme ymmärtäneet lapsuuden ainutkertaisuuden ja pyrimme toiminnassamme ohjaamaan ryhmätilanteita lapsilähtöisyyden periaatteiden mukaan.

Koivusen (2009, 146–147) mukaan ihminen voi aina pyrkiä kohti parempaa osaamista, tietoa ja taitoa. Erityisesti varhaiskasvatuksessa arvostetaan työkokemusta, sillä pitkä työkokemus sisältää paljon oppimista. Ammattitaidon parantamiseksi työntekijän pitää myös oppia uusia käyttämään uusia työvälineitä ja sisäistää entuudestaan tuntemattomia toimintatapoja sekä koko ajan lisätä tietojansa ja kasvatustaitoansa. On tärkeää, että ihmisellä säilyy kiinnostus työtään kohtaan ja, että hän on halukas oppimaan uutta.

Meistä oli erityisen hienoa päästä suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan produktiota, jonka olimme itse kehittäneet. Pääsimme käyttämään osaamistamme ja omia mielenkiinnonkohteitamme hyväksi kerhon suunnittelussa. Laulujen laulaminen kahdella eri kielellä laajensi lasten sanastoa ja koimme, että siitä oli paljon apua myös kommunikoinnista vanhempien kanssa. Taitomme ja osaamisemme ammatillisesti kehittyivät kerhojen aikana askel askeleelta. Opimme vastaanottamaan ja antamaan palautetta, ideoimaan erilaisia leikkejä ja pelejä ja soveltamaan niitä omiin tarkoituksiimme. Opimme yhteistyöstä paitsi keskenämme myös vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden kanssa. Myös taitomme eri-ikäisten lasten ohjaamisessa kehittyi.

Oppiamme taitoja voimme hyödyntää myös työssä kouluikäisten lasten, nuorison ja aikuisten sekä vanhusten kanssa. Maahanmuuttajataustaisille aikuisille voidaan järjestää suomen kielen kurssi, jossa voidaan käyttää samaa tai samalla idealla tehtyä materiaalia. Visuaalisuuden keinot toimivat moniulotteisesti jokaisessa ikäryhmässä. Yhteistyötä vanhempien kanssa voimme tehdä myös päiväkodin tai koulun ulkopuolella, kuten esimerkiksi leikkipuistoissa tai nuorisotaloissa.

Varhaiskasvatuksessa, jossa kohtaavat eri kulttuurit, tarvitaan myös luovuuden tunnistamista ja sen määrittelyä. Lähtökohtana on tietoisuus, käsitys ja tieto omasta kulttuurista. Uuteen kulttuuriin ja kulttuurien kohtaamisessa ja sen edistämässä on tärkeää, että ammattilainen tuntee erittäin hyvin myös oman kulttuurinsa ja on utelias oppimaan lisää tapaamiensa ihmisten kulttuureista. (Lappalainen 2008, 54–56.)

8.3 Kehittämisideoita

Kansiossa on tällä hetkellä seitsemän kerhokertaa ja se on pääosin keskittynyt suomen kielen opetteluun tiettyjen aihepiirien sisällä. Jos meillä olisi ollut enemmän aikaa, olisimme käyttäneet muutaman kerhokerran alusta venäjänkielisten harjoitusten tekemiseen lasten äidinkielen kehittämiseksi ja sanaston läpikäymiseksi venäjäksi. Siksi ehdotammekin, että esimerkiksi kerhokertojen määrä olisi isompi. Se antaisi enemmän tilaa harjoituksille niin kerhossa kuin kotonakin. Olisimme halunneet antaa koteihin myös enemmän venäjänkielisiä harjoituksia, jossa vanhemmat olisivat voineet osallistua aktiivisemmin lastensa äidinkielen tukemiseen ja sitä kautta myös suomen kielen opiskeluun.

Vaikka meillä olisi ollut enemmän kerhokertoja, emme kuitenkaan olisi lisänneet aiheita enempää. Meistä olisi ollut hyvä käyttää saman aiheen parissa ainakin 2 kerhokertaa, jotta lapset saavat rauhassa opetella asioita ja heillä on enemmän aikaa harjoitella ja sisäistää asioita myös kotona. Meidän mielestämme yksi kerhokerta olisi voinut kestää myös hieman pidemmän aikaa ehkä noin 40 minuuttia, mikäli ryhmässämme olisi ollut vain 5–6-vuotiaita lapsia. He jaksavat keskittyä pidempäänkin.

Haluaisimme, että vanhemmat voisivat osallistua vielä enemmän yhteistyöhön päiväkodin kanssa esimerkiksi henkilöstön kautta. Päiväkodin työntekijät voisivat antaa esimerkiksi laulujen sanoja kotiin, ja vanhemmat voisivat opetella niitä lasten kanssa kotona, jotta lasten oppiminen päiväkodin arkipäivän toiminnassa helpottuisi.

Ajattelimme, että paperinukkeja voisi käyttää muidenkin aihepiirien sanastojen opettelussa. Lastentarhanopettaja voi kehittää esimerkiksi seuraavia aiheita eteenpäin: perhe, ulkona, koulussa, kadulla, talossa, puistossa ja retkellä metsässä. Kansioista löytyvien kuvakorttien ideoita voi myös käyttää hyvin muussakin toiminnassa. Ei pelkästään maahanmuuttajalasten kielikerhotoiminnan parissa työskentelyssä vaan myös ihan tavallisessa päivätoiminnassa. Toivomme,

että opettajat kehittävät kansiotamme eteenpäin, jotta se ei tällaiseksi vaan vastaisi paremmin tulevan S2-kerhotoiminnan tarpeita.

8.4 Pohdinta

Päiväkoti Kotilo tarjosi meille hyvät puitteet kasvaa ammatillisesti ja toteuttaa tavoitteitamme. Yhteistyömme oli aktiivista kahden lastentarhanopettajan kanssa ja päivähoitoyksikön johtajan kanssa. Tämän produktion kautta olemme saaneet hyvät valmiudet samanlaisen toiminnan toteuttamiseen myös tulevaisuudessa. Yhteistyö vanhempien kanssa onnistui ja se antoi meille kokemusta suhteiden rakentamisesta kirjeiden kautta.

Meidän yhteistyömme vanhempien kanssa näytti, että vanhemmilla on kiinnostus ja halu tukea omia lapsia kielen kehityksessä. Huomasimme myös, että he haluavat osallistua päiväkodin toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Meitä auttoi paljon se, että pystyimme puhumaan vanhempien kanssa venäjää ja ymmärsimme toistemme kulttuuritaustaa helpommin.

Olemme kehittyneet paljon siinä, miten ohjaamme lapsia yksitellen ja ryhmässä. Yhteistyömme sujui mutkattomasti lasten kanssa. Pystyimme vaihtamaan pääohjaajan ja apuohjaajan roolia luontevasti, joskus muutamankin kerran kerhon aikana. Kehityimme kerhojen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Opimme näkemään kerhon aikana kuinka paljon aikaa kunkin tehtävän suorittamiseen kuluu aikaa. Sen tiedon avulla pystyisimme ehkä tiivistämään kerhon sisältöjä, että saisimme enemmän irti käytössämme olevasta ajasta. Olemme tyytyväisiä siihen, että onnistuimme rakentamaan luottamukselliset suhteet lapsiin käyttämättä ylimääräistä materiaalia kannustimena (esimerkiksi tarroja).

Visuaalisuudella on todettu olevan merkittävä positiivinen vaikutus oppimiseen. Olemme huomanneet, että lapset oppivat uusia asioita usein helppoiten näköhavainnon tai mielikuvien kautta. He ilmaisevat myös tunteita ja tarpeitaan luontevasti kuvien avulla sekä jakavat kokemuksia toistensa kanssa. Visuaalisten kei-

nojen käytöllä pyrimme motivoimaan lapsia puheen tuottamiseen ja edistämään sekä heidän kielensä että sosiaalisten taitojensa kehitystä. Kuvat innostavat ja rikastuttavat jokapäiväistä vuorovaikutusta. Lapset hyötyvät kuvista paljon, koska he ovat luonnostaan hyvin visuaalisesti vastaanottavaisia.

Meillä oli paljon etukäteen tehtyä kuvamateriaalia, joita emme ehtineet käyttää. Näitä teemoja; ihmisen kehon osat, värit ja vaatteet, voisi käsitellä pidempäänkin. Olisimme voineet materiaalien puolesta järjestää enemmänkin kerhokertoja. Halusimme myös näyttää lastentarhanopettajille kuinka sujuvasti nämä teemat liittyvät yhteen ja kuinka niitä voi käyttää kokonaisuutena.

Halusimme ottaa paperinuket toimintaamme, koska lapset pystyvät leikkimään niin monella eri tavalla niillä. Niiden kautta lapsi voi oppia esimerkiksi rooleista perheen sisällä, niitä voi vaatettaa eri tavoin, niiden kautta voi oppia värejä ja niillä voi rakentaa erilaisia elinympäristöjä esimerkiksi koulu, kauppa tai puisto. Tällä tavalla lapsi voi askel askeleelta rakentaa monimutkaisempia leikkejä. Kaikki alkaa nukun liikuttelusta ja sen jälkeen tarinan keksimisestä nukun ympärille. Vanhempi lapsi voi tuottaa nukelle oman äänen. Tämä kehittää lapsen monologin tuottamista, ja mikäli toinen lapsi osallistuu tähän, he voivat muodostaa keskenään dialogin. Tämä kaikki alkaa muistuttaa teatterin näytelmää. Nukkejen käyttämisellä on laajat pedagogiset mahdollisuudet. Se kehittää lapsen hieno motoriikkaa, mielikuvitusta, esteettisyyttä, täsmällisyyttä, mutta eniten se kehittää itsenäistä toimintaa. Vaatteiden ja nukkejen suunnittelu ja leikkaaminen kehittää kärsivällisyyttä. Leikki paperinukeilla houkuttelee vuorovaikutukseen muiden lasten kanssa.

Maaliskuussa 2014 kävimme Suurmetsän päiväkodissa ja esittelimme päiväkodin henkilökunnalle S2-materiaalikansion. Kerroimme lastenkasvattajille opinäytetyömme tarkoituksesta ja tavoitteista. Lisäksi kerroimme Ota koppi! -ohjelman mukaisesta mallista yhteistyöstä vanhempien kanssa. Saimme aikaan vilkkaan keskustelun aiheesta Suurmetsän päiväkodin henkilökunnan kanssa. Keskustelimme ryhmissä siitä, miten suomi toisena kielenä -opetusmateriaalia voisi hyödyntää mahdollisimman laajasti. Suurmetsän henkilökunnan mukaan

meidän S2-materiaalikansiomme helpottaa kasvattajia opettamaan aiheesta Ihmisen kehon osat. Olimme iloisia siitä, että he saivat uusia ideoita S2-materiaalikansiosta toimintaansa. Vaihdoimme mielipiteitä paperinukeista ja niiden käytöstä työssä lasten kanssa.

Huhtikuussa 2014 tulemme antamaan opinnäytetyömme kirjallisen osuuden päiväkotikielisen henkilökunnalle ja esittelemme heille valmista työtämme. Työssä on liitteenä S2-materiaalikansio (Liite 4), jossa kuvaamme saamamme palautteen perusteella muokkaamiamme kahdeksaa Kikoriki-kerhokertaa. Samalla esittelemme kirjeet, jotka lähetimme vanhemmille. Kirjeissä on erikseen koottu jokaisen kerhokerran sisältö lyhyesti, "kotitehtävät" vanhemmille ja lapsille, jotka auttavat lasta kielen kehityksessä määrätystä aiheesta. Pyrimme siihen, että suunnittelemiemme ja toteuttamiemme kerhojen kaltaista toimintaa olisi mahdollista järjestää päiväkotikielissä myös tulevaisuudessa.

Meitä jännitti ennen kerhon alkua paljon. Olimme keksineet sisällön itse eikä meillä ollut aikaisempaa kokemusta siitä, kuinka hyvin se toimisi lasten kanssa. Olimme innostuneita kerhon ohjaamisesta, koska työskenteleminen lasten parissa on kutsumuksemme. Halusimme ottaa positiivisen asenteen joka kerta ennen kerhon alkua, vaikka meitä jännitti, mitä kerhossa tulee tällä kerralla tapahtumaan. Kerhon lopuksi saamamme palaute kuitenkin todisti, että olimme onnistuneet.

Kun katsomme kriittisesti omaa toimintaamme, voimme sanoa, että emme ole ottaneet huomioon lasten mielipiteitä muuttamissa asioissa. Emme ajatelleet, että esimerkiksi kerhon nimeäminen olisi ollut heille tärkeää. Ajattelimme vain sen toimivuutta kerhokertojen aiheisiin liittyen. Mietimme myös sitä, että teimme hyvin paljon samantyyppisiä leikkejä vain pienellä variaatiolla. Lapset saattoivat kyllästyä niihin, koska ne olivat niin samanlaisia. Me olisimme voineet tehdä erilaisempia vaihtoehtoja leikeistä, joissa kuitenkin käsitellään samaa aihetta.

Seuraava asia koskee kilpailullisuutta. Toisella meistä on kokemusta leikkien kilpailullisuuden käyttämisestä kouluikäisten lasten kanssa. Emme miettineet

tarpeeksi huolellisesti ja syventyneet siihen, miten kilpailullisuus vaikuttaa pieniin lapsiin. 4-vuotiaiden oli vaikea ymmärtää pelien tarkoitusta. Kilpailullisuuden aiheuttama pelien nopea tempo kehitti lasten sosiaalisia suhteita ja äidinkielen taitoa, mutta suomen kielen oppimista vain vähän. Toisaalta lapset kilpailevat keskenään leikin kautta. He kokeilevat omia rajojaan, mutta unohtavat lopputuloksen saman tien.

Olisimme voineet ottaa muita lapsia paremmin huomioon, jos muut lapset olisivat olleet samassa tilassa S2-kerholaisten kanssa. Olisimme voineet antaa heille materiaaleja käyttöön, koska meillä oli sitä enemmän kuin riittävästi. He olisivat voineet esimerkiksi leikkiä paperinukeilla tai pelata kuvakorteilla. Mikäli aikaa riittää, heistä voisi tehdä myös omat valokuvapaperinuket.

Kerhokertojen jälkeen mietimme uudestaan kerhon toteutusta ja ajattelimme, että olisi parempi, jos lapset olisivat valmiiksi kahdessa eri ryhmässä iän mukaan. Heidän keskittymisessään on eroja, sillä pienemmät eivät millään jaksaa 20 minuuttia kauempaa, sen sijaan isommat saattoivat jaksaa hyvin jopa 40 minuuttia. Siksi olisi parempi järjestää kaksi eri kerhoa: ensimmäinen pienemmille lapsille ja toinen vanhemmille. Lapset pääsisivät keskittymään heille luontevasti tehtäviin, jotka olisi suunniteltu juuri heidän ikäisilleen.

Mikäli kerholaisten suomen kielen taito on parempi, riippuen iästä, voisimme keskittyä enemmän keskusteluihin ja kieleen. Tätä kautta voimme opetella uusia sanoja ja fraaseja. Lisäksi voisimme lisätä 4–5-vuotiaille erilaisia rooli- ja sääntöleikkejä, joissa opetellaan näihin leikkeihin liittyvää sanastoa. Voisimme vähentää kilpailullisuutta tai poistaa sen kokonaan niiden lasten harjoituksista, jotka ovat pienempiä kuin 5–6 -vuotiaita.

Toivomme, että kokemuksemme ja työmme vanhempien kanssa sekä itse S2-materiaaliansio tulee auttamaan monia tahoja toteuttamaan suomi toisena kielenä kerhoja maahanmuuttajataustaisille lapsille. Mielestämme produktiomme toimii missä tahansa päiväkodissa, oli lasten äidinkieli sitten suomi tai mikä tahansa vieras kieli.

LÄHTEET

- Aaltonen, Riitta; Lehtinen, Taisto; Leppänen, Kyllikki; Peltonen, Tiina; Tarvo, Marja-Terttu; Tuunainen, Päivi & Vihreä-Toivonen, Anne 2008. Havainnointi ja pedagoginen tuki 3–5-vuotiaiden lasten varhaiskasvatuksessa. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto. Viitattu 1.3.2014.
http://www.socca.fi/files/486/Havainnointi_pedagoginen_tuki_varhaiskasvatuksessa_2008.pdf.
- Agge, Kirsi 2008. Kun kielitaito ei riitä oppimiseen - kokemuksia maahanmuuttajataustaisten lasten kielellisesti kuntouttavasta opetuksesta. *Erika* 2/2008, 19–20.
- Andonov, Leena 2013. Valmistavan opetuksen vuosi – merkitysneuvotteluja kielestä ja identiteetistä. *Kasvatus* 44 (3), 299–312.
- Arki, arvot, elämä, etiikka. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet 2005. Helsinki: Talentia. Viitattu 21.3.2014.
http://www.talentia.fi/files/558/Etiikkaopas_2012.pdf
- Eerola-Pennanen, Paula 2011. Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Eeva Hujala & Leena Turja (toim.) *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. Jyväskylä: PS-kustannus, 233–245.
- Gillette, Hope 2013. Growing up bilingual is so good for you! Viitattu 2.3.2014
<http://voxxi.com/2013/05/11/bilingual-children-health-benefits/>
- Gyekye, Marjaana & Rouhio, Mirikka 2005. Työkalupakki. Välineitä päiväkodin suomi toisena kielenä – opetukseen. *Selvityksiä 2005:8*. Helsinki: Helsingin kaupungin sosiaalivirasto. Viitattu 2.6.2013
http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/f1cd9a804a1563cb9686f6b546fc4d01/8_tyokalupakki.pdf?MOD=AJPERES
- Gyekye, Marjaana; Kurki, Riitta; Lounela, Marjut ; Ronsi, Marketta; Sakko, Susanna ; Linna, Hanna 2005. Helsingin kaupungin päivähoiton suomi toisena kielenä (S2) -suunnitelma. *Selvityksiä 2005:12*. Helsingin kaupunki sosiaalivirasto. Viitattu 2.6.2013
http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/b089ba804a1563cc96a3f6b546fc4d01/05_12_ph.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=b089ba804a1563cc96a3f6b546fc4d01

- Halme, Katjamaria & Vataja, Anita 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Helsinki: Tammi.
- Halme, Katjamaria 2011. Maahanmuuttajataustaisten lasten kielikasvatus varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. Teoksessa Marja Nurmilaakso & Anna-Leena Välimäki (toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus, 86–101.
- Happo, Iiris 2008. Sosionomin (AMK) osaaminen ja osaamishaasteet varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Leena Viinamäki (toim.) 14 puheenvuoroa sosionomien (AMK) asemasta Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. Kemi: Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Viitattu 20.3.2014.
http://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Hakutoimisto/Kev%C3%A4t_2011_NUKO/sote/Viinamaki_A_2_2008.pdf
- Hassinen, Sirje 2005. Lapsesta kasvaa kaksikielinen. Helsinki: Finn Lectura.
- Hännikäinen, Maritta 2013. Varhaiskasvatus pienten lasten päiväkotiryhmissä. Hoitoa, kasvatusta vai opetusta? Teoksessa Kirsti Karila & Lasse Lipponen (toim.) Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino, 30–52.
- Jauhola, Heli; Bisi, Arja; Järvi, Iina & Rusama, Pipsa 2008. Monikulttuurinen varhaiskasvatus - toimintamalli ja työmenetelmiä. Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus SOCCA MONIKU-hanke. Helsinki: Paintek.
- Järvinen, Mervi; Laine, Anne & Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.
- Kallioniemi, Mia 2008. "Niks ja naks, ässä kaks" Suomi toisena kielenä - opas varhaiskasvatukseen. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma. Viitattu 1.6.2013
http://www.socom.fi/dokumentit/ruori/suomitoisenakielena_opinn.pdf
- Kanninen, Katri & Sigfrids, Arja 2012. Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin. Jyväskylä: PS-kustannus.

- Kivijärvi, Taru 2011. Maahanmuuttajataustaisen lapsen ja perheen tukeminen. Teoksessa Eeva Hujala & Leena Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS- kustannus, 246–259.
- Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010: opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Koivunen, Pirjo-Leena 2009. Hyvä päivähoito: työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Korkeamäki, Riitta-Liisa 2011. Kieli ja vuorovaikutus oppimisympäristöissä. Teoksessa Marja Nurmilaakso & Anna-Leena Välimäki (toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos, 42–53.
- Lappalainen, Eeva-Maija 2008. Etnisellä kulttuuriorientaatiolla kohti monikulttuurisuuspedagogiikkaa. Ammattikasvatuksen aikakausikirja 2/2008, 47–62.
- Lastentarhanopettajan ammattietiikka 2004. Helsinki: Lastentarhaopettajaliitto.
- Lyytinen, Pirkko 2003. Kielen kehityksen varhaisvaiheet. Teoksessa Tiina Siiskonen, Tuija Aaro, Tiina Ahonen & Ritva Ketonen (toim.) Joko se puhuu? Kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa. Jyväskylä: PS-kustannus, 48–68.
- Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa 2007. Varhaiskasvatuksen maahanmuuttajatyön kehittämisjaosto. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen selvityksiä 2007:62. Helsinki: Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Viitattu 9.6.2013
<http://pre20090115.stm.fi/ka1197970411610/passthru.pdf>
- Monikulttuurinen varhaiskasvatus pääkaupunkiseudun toimintamalli. MONIKU - sosiaalinen vahvistaminen pääkaupunkiseudun monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa v. 2005 – 2007. Viitattu 12.8.2013
http://www.socca.fi/files/163/Paakaupunkiseudun_monikulttuurisen_varhaiskasvatuksen_toimintamalli_2007.pdf
- Nummenmaa, Anna Raija 2001. Tulkinnallinen lähestymistapa varhaiskasvatuksen tutkimuksessa ja teorianmuodostuksessa. Teoksessa Kirsti Karila, Jarmo Kinos & Jorma Virtanen (toim.) Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Jyväskylä: PS- kustannus, 25–39.

- Nurmi, Jari-Erik; Ahonen, Timo; Lyytinen, Heikki; Lyytinen, Paula; Pulkkinen, Lea & Ruoppila, Isto 2006. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY.
- Nurmilaakso, Marja 2011. Pienen lapsen kielellinen tietoisuus osana kielen kehitystä. Teoksessa Marja Nurmilaakso & Anna-Leena Välimäki (toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 31–41.
- Oksi- Walter, Päivi; Roos, Jonna & Viertola-Cavallari, Ritva 2009: Monikulttuurinen perhe. Helsinki: Arkki.
- Ota koppi! 2012. Monikulttuurisuus Helsingissä. Neuvolatyö, varhaiskasvatus ja alkuopetus 2012. Viitattu 1.6.2013 <http://www.otakoppi-ohjelma.fi/sites/default/files/inline-files/ota-koppi-tutkimus-3-12-2012.pdf>
- Paavola, Heini & Talib, Mirja- Tytti 2010: Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Jyväskylä: PS- kustannus.
- Porter, Louise 2003. Young children's behaviour: practical approaches for caregivers and teachers. Sydney: MacLennan & Petty.
- Päiväkoti Kotilon varhaiskasvatussuunnitelma 2008. Viitattu 20.9.2013. <http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/7cea55cb-e8af-4217-9b6d-9105cc3ef5e6/Pk+Kotilon+vasu2008.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=7cea55cb-e8af-4217-9b6d-9105cc3ef5e6>
- Rouhiainen- Valo, Tuula; Rantanen, Teemu; Hovi- Pulsa, Raija & Tietäväinen, Sirpa 2010. Kompetenssit sosionomien (AMK ja ylempi AMK) ydinosaamisen avaajina. Teoksessa Leena Viinamäki (toim.) Sosionomin ammatti ja työ 2010–2025. Havaintoja ja päätelmiä sosionomien (AMK & ylempi AMK) profiilista Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. Kemi: Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Viitattu 20.3.2014. <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/54727/viinamaki%20A%203%202010.pdf?sequence=1>
- Rouhio, Mirkka; Aalto, Hawa; Ivakko, Tiina; Tsempoi, Tatjana; Salah, Sugulle; Huhtiniemi-Anttonen, Merja & Gyekye, Marjaana 2005. Maahanmuuttajatyön kehittäminen päivähoidossa. Selvityksiä 2005:9. Hel-

- sinki: Helsingin kaupungin sosiaalivirasto. Viitattu 20.6.2013
http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/ee3a13804a1563cb9685f6b546fc4d01/9_maahanmuutt.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ee3a13804a1563cb9685f6b546fc4d01
- Räty, Minttu 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Helsinki: Tammi.
- Skutnabb-Kangas, Tove 1988. Vähemmistö, kieli ja rasismi. Helsinki: Gaudeamus.
- Suni, Minna 2008. Toista kieltä vuorovaikutuksessa. Kielellisten resurssien jakaminen toisen kielen omaksumisen alkuvaiheessa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 21.3.2014.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18556/9789513932091.pdf?sequence=1>
- Teiss, Kristiina 2007. Varhaslapsuuden merkitys oman äidinkielen ylläpitämisessä ja kaksikieliseksi kehittymisessä. Teoksessa Sirkku Latomaa(toim.) Oma kieli kullaan kallis. Opas oman äidinkielenopetukseen. Helsinki: Opetushallitus, 16-25. Viitattu 21.3.2014.
http://www.oph.fi/download/46930_OPH_oma_kieli_03092007_www_lock.pdf
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus: oppaita 56. Viitattu 10.6.2013
<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Oppaita 56. Helsinki: Stakes.
- Viholainen, Helena; Poikkeus, Anna-Maija; Niittynen, Anita & Eklund, Kirsti 1999. Kielipaja lapsen kielen kehityksen tukena. Kielipajaperhe Numero 3. Viitattu 22.9.2013
http://aselin03.nmi.jyu.fi/julkaisut/pdf/nmibulletin3_99.pdf
- Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

TAULUKKO 1. KERHOKERRAT

Taulukossa 1 on esitetty Kikoriki -kerhon seitsemän kerhokertaa.

Kerhokerta nro Teema	Tavoitteet	Sisältö	Kerhokohtainen toiminnan kuvaus ja itsearviointi
1. Kasvot	Teeman Kasvot sanoihin tutustuminen ja ääntämisen oppiminen kuvien, pelin, lorun, laulun ja piirtämisen avulla	1. Taikarasia 2. Tervetulolaulu 3. Teemasta kertominen. Sanasto. Uusien sanojen ääntäminen yhdessä 4. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus 5. Ihmisen kasvojen kokoaminen -peli.. 6. Kasvojen kokoaminen -peli 7. Loru Silmä- yhdessä ääntäminen ja oppiminen. 8. Loppulaulu 9. Kerhopassi	Lapset olivat aluksi hyvin ujoja, mutta Taikarasiaa kohtaan he olivat kiinnostuneita. He puhuivat paljon venäjäksi, mutta yritimme ohjata heitä käyttämään suomen kieltä. Lapset tekivät kasvojen kokoamisen pääosin tarkasti. Pienemmille (4-vuotiaille) lapsille jouduimme selittämään tehtävän muutaman kerran, jotta he ymmärtävät mistä on kyse. Lorusssa kasvojen nimien ääntäminen ja niiden osoittaminen samalla omilla kasvoilla oli kaikkien mielestä hauskaa. Loppulauluun mennessä ujous oli jo unohtunut. Kerhopassiin piirrettiin kasvot ja monet halusivat lisätä selityksen kenen kasvot oli piirretty.
2. Ihmisen keho	Teeman Ihmisen keho sanoihin tutustuminen ja ääntämisen oppiminen kuvien, lorun, laulujen ja piirtämisen avulla. Teeman Kasvot kertaaminen lorun avulla	1. Taikarasia 2. Tervetulolaulu 3. Teemasta kertominen. Sanasto. Uusien sanojen ääntäminen yhdessä 4. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus 5. Ihmisen kehon kokoaminen etukäteen valmiiksi tehdystä sapluunoista -peli 6. Loru Silmä 7. Kilpailullinen leikki kehon osista 8. Jumppalaulu - oppiminen ja yhdessä laulaminen 9. Loppulaulu 10. Kerhopassi	Taikarasia innosti kokeilemaan erilaisia soittimia ja tervetulolaulu laulettiin vilkkaasti ja tunteella. Pelin aikana isommat lapset suoriutuivat tehtävästä nopeasti, mutta pienemmät tarvitsivat enemmän apua. Pienet eivät myöskään jaksaneet keskittyä aiheeseen kovin pitkään. Siksi ohjasimme heidät tekemään hetkeksi piirtämään omia juttuja tai leikkimään, kunnes he jaksivat taas hetken keskittyä. Huomasimme, että lapset olivat opetelleet lorun Silmä kotona ja yksi 6-vuotias lapsi osasi sen jo erittäin hyvin. Leikki oli hauska ja kaikki lapset näyttivät pitävän siitä. Kerhopassiin piirrettiin uusia kiinnostavia asioita tästä kerhokerrasta.
3. Kädet	Teeman Kädet sanoihin tutustuminen, ääntämisen oppiminen kuvien, askartelun,	1. Taikarasia 2. Tervetulolaulu 3. Teemasta kertominen. Sanasto. Uusien sanojen ääntäminen yhdessä 4. Kuvatuen käyttö -	Taikarasia innosti jälleen ja lapset halusivat kokeilla jokaista uutta soitinta erikseen. Tervetulolaulu laulettiin innostuneesti. Kuvatuen käyttö pienelle 4-vuotiaille lapsille oli vaikeaa, he eivät jaksaneet keskittyä. Kaikki lapset piirsivät innoissaan kätensä

	<p>laulujen, leikin ja piirtämisen avulla. Teemojen” Kasvot” ja ”Ihmisen keho” toistaminen lorun ja laulun avulla</p>	<p>sanallisten viestien vahvistus 5. Askartelu - kädet 6. Sormilaulu -leikin oppiminen ja laulaminen 7. Palapeli sormista. 8. Loru Silmä 9. Jumppalaulu 10. Loppulaulu 11. Kerhopassi</p>	<p>ääriviivoja ja pitivät ajatuksesta laittaa lisäksi rannekoruja ja sormuksia sormiin. Auringon kokoaminen onnistui myös. Pienet (4 -vuotiaat) kiinnostuivat palapelistä ja olivat tarkkaavaisia koko tehtävän ajan. Kaikki pitivät jumppalaulusta ja se laulettiin hauskasti sen takia, että lapset eivät onnistuneet reagoimaan oikein tietyn kehon osan kuullessaan ja toistamaan sitä.</p>
4. Värit	<p>Teeman Värit nimitysten ääntämisen oppiminen kuvien, leikin, tanssin ja piirtämisen avulla. Lasten käsien ääri- viivaamisen kautta värien oppimisen vahvistaminen. Laulun Värileikki esityksessä apuvälineenä olivat eriväriset huivit. Hiuslenkkileikin avulla värien ja sormien nimien oppiminen. Teemojen Kasvot, Ihmisen keho, Kädet sanaston laajennus ja toistaminen leikkien, lorun ja laulujen kautta</p>	<p>1. Taikarasia 2. Tervetulolaulu 3. Teeman Värit sanasto. Uusien sanojen ääntäminen yhdessä 4. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus 5. Hiuslenkki -leikki 6. Värileikki laulun - yhdessä oppiminen, laulaminen ja tanssiminen eriväristen huivien kanssa 7. Värit -korttipeli 8. Sormilaulu -leikki 9. Loru Silmä 10. Teeman Ihmisen keho sanaston laajennus ja kertaaminen. Uusien sanojen ääntäminen yhdessä 11. Ihmisen kehon osien kokoaminen seinällä -leikki 12. Jumppalaulu 13. Loppulaulu 14. Kerhopassi</p>	<p>Taikarasian soittimet valittiin vuorotellen. Tietyistä soittimista meinasi tulla riitaa, mutta niitä pystyttiin vaihtamaan keskenään. Huomasimme, että pienille pitäisi tehdä hiuslenkkileikissä yksinkertaisempia kortteja, jotta tehtävä olisi heille kiinnostavampi. Muuten leikistä pidettiin. Laulu väreistä otettiin erittäin innostuneesti vastaan ja lapset toistelivat ahkerasti värejä ja kehon osia venäjäksi. Lapset pitivät sormilaulusta ja halusivat usein laulaa sitä yhdessä. Vanhimmat lapset jo ilmeilivät toistaessaan Silmä lorua, koska he osasivat sen jo hyvin.</p>
5. Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet. Vaatteet	<p>Teeman Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet - sanastoon tutustuminen ja ääntämisen oppiminen kuvien, leikin avulla. Teeman Vaatteet sanastoon tutustuminen ja ääntämisen oppiminen kuvien avulla. Teemojen: Kasvot, Ihmisen kehon osat, Kädet ja Värit kertaaminen ja laajentaminen leikkien, tanssin, lorun, laulujen ja piirtämisen avulla</p>	<p>1. Taikarasia 2. Tervetulolaulu 3. Teeman Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet sanasto ja sen ääntäminen 4. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus 5. Ihmisen kasvojen ilmeistä ja tunteista -leikki 6. Loru ”Silmä” 7. Sormilaulu -leikki 8. Teeman Vaatteet sanasto ja uusien sanojen ääntäminen. 9. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus 10. Peli vaatekortteilla 11. Värileikki laulu 12. Leikki paperinukeista ja</p>	<p>Pienemmille lapsille(4-vuotiaalle) jouduimme selittämään aiheesta ”Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet” erikseen, jotta he ymmärtäisivät paremmin. Selitimme kaikille lapsille sanaston myös venäjäksi. Kaikki lapset ymmärsivät leikin tehtävän melko hyvin ja kaikki pärjäsivät leikissä. Vaatteet oli kiinnostava aihe kaikille lapsille. Korttipelin kilpailullinen tunnelma tarttui lapsiin, mikä innosti heitä entisestään. Värileikissä huivien sitominen oli tytöille hauskaa, koska se oli heille kuin prinsessaleikki.</p>

		vaatteista 13. Jumppalaulu 14. Loppulaulu 15. Kerhopassi	
6. Vaatteet	Teeman Vaatteet sanaston laajennus ääntämisen, kuvien, pelin, leikin, tanssin ja piirtämisen avulla. Teemojen Kasvot, Ihmisen keho, Kädet, Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet, Värit kertaaminen leikkien, lorun, tanssin, laulujen ja piirtämisen avulla	1. Taikarasia 2. Tervetulolaulu 3. Teeman Vaatteet sanaston laajennus. Uusien sanojen ääntäminen yhdessä 4. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus 5. Korttipeli vaatteista 6. Värileikki laulu 7. Paperinuken vaatetus - leikki 8. Sormilaulu leikki 9. Sormilaulu -leikin oppiminen ja laulaminen venäjäksi 10. Jumppalaulu 11. Loppulaulu 12. Kerhopassi	Lapset pitivät jälleen kilpailutunnelmasta paperinuken vaatetus pelissä ja olivat innostuneita. Vanhimmat lapset oppivat ulkoa venäläisen laulun lähes kokonaan kerhokerran aikana, mutta pienemmille tytöille se oli vaikeaa. Jumppalaulu oli aina hauska lasten mielestä, koska sen tempo oli nopea ja se kiihtyi koko ajan. Lasten mielestä me näytimme hassuilta kun heiluimme siinä koko ajan nopeammin.
7. Vaatteet Kasvot. Ihmisen keho. Kädet. Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet. Värit.	Teeman Vaatteet sanaston laajennus ja ääntämisen oppiminen kuvien, pelin, leikin ja piirtämisen avulla. Kaikkien edellä mainittujen teemojen kuten: Kasvot, Ihmisen keho, Kädet, Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet, Värit toistaminen lorun, leikkien, tanssin, laulujen ja piirtämisen avulla	1. Taikarasia 2. Tervetulolaulu 3. Teeman Vaatteet sanaston laajennus. Uusien sanojen ääntäminen yhdessä 4. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus 5. Korttipeli vaatteista 6. Omien paperinukkejen vaatetus -leikki 7. Loru "Silmä" 8. Sormi laululeikki 9. Värileikki laulu 10. Kikoriki-kerhoon hyvästely. Ilmapallojen pintaan piirtäminen. 11. Loppulaulu 12. Kerhopassi	Olimme tehneet valokuvapaperinukeista A3 kokoiset. Jokaisen omasta nukesta tuli heti suosikki ja lapset pyysivät saada viedä nuket kotiin. Olimme suunnitelleet heille pelin oman nuken vaatettamisesta, mutta he halusivat vain leikkiä itse omalla suosikilla nukellaan ja kokeilla kaikkia mahdollisia vaatteita nuken päälle. Kikorikin kasvojen piirtäminen ilmapalloon oli myös hyvin hauskaa ja jäi kivaksi muistoksi kotiin kerhosta.

LIITE 1 VALOKUVAUSLUPA

Hyvät vanhemmat!

Kikoriki kerhotoiminnan lopussa me suunnittelemme tehdä paperinukkeen, jossa on käytetty teidän lastenne kasvot. Pyydämme teiltä luvan ottamaan valokuvan teidän lapsestanne. Teemme materiaalikansion päiväkotit Kotilon lastentarhanopettajille ja kasvattajille ja tulemme ehkä myös tutustuttamaan läheisiä päiväkoteja tähän materiaaliin.

saa valokuvata ja kuva saa olla esillä asianmukaisesti päiväkodin käytössä (materiaaleissa)

ei saa valokuvata ja kuva saa olla esillä asianmukaisesti päiväkodin käytössä (materiaaleissa)

saa valokuvata ja kuva saa olla esillä asianmukaisesti opinnäytetyön käytössä, lapsen kasvot ovat näkyvillä paperinukkien valokuvissa

---

lapseni nimi

---

paikka, aika ja allekirjoitus

Ystävällisin terveisin, Olga Miekka ja Irja Slastenکو

LIITE 2 PALAUTELOMAKE LAPSILLE

1. Mitä mieltä olit kerhosta...?

2. Lorut ja laulut tuntuivat minusta.....?

3. Kasvojen tekeminen tuntuivat minusta.....?

4. Ihmisen kehon osien tekeminen tuntuivat minusta.....?

5. Palapeli kädestä tuntuu minusta.....?

LIITE 3 ARVIOINTILOMAKE TYÖNTEKIJÖILLE

ARVIOINTILOMAKE

1. Mitä mieltä olet kerhon rakenteesta?
2. Ovatko lorut, laulut ja leikit sopivia?
3. Minkälainen ilmapiiri sinun mielestäsi kerhossa on?
4. Ovatko lapset kiinnostuneita kerhon toiminnasta?
5. Mitä meidän pitää kehittää kerhon toiminnassa?
6. Minkälaisia toiveita meidän luo?
7. Muita kommentteja:

Matka ihmisen kehoon

KERHOKANSIO

Tämä materiaalikansio on tehty tukemaan maahanmuuttajalasten kielen opetusta S2-kerhossa. Kansio sisältää ohjelman ja materiaalin seitsemään kerhokertaan. Kerhokertoissa käsitellään ihmisen kehoon, kasvoihin, kasvojen ilmeisiin, väreihin ja käsiin liittyvää sanastoa. Teemojen ympärille suunniteltu kokonaisuus muodostuu lauluista, loruisista, tanssista, leikkimisestä, peleistä, askarteluista, istumisesta sekä kuuntelemisesta ja keskittymisestä. Nämä kaikki toiminnot on tarkoitettu kehittämään lasten muistia, tunteiden ilmaisua, tarkkaavaisuutta, reaktionopeutta, ongelmanratkaisukykyä, motoriikkaa, puheen kehitystä, vuorovaikutustaitoja ja liikkeiden koordinaatiokykyä. Mukana on myös kaikki kuvakortit, mallikuvat ja sapluunat, jotka on tehty kerhoa varten.

Jokaiselle kerholaiselle voi askarrella oman kerhopassin käyttämällä esimerkiksi tavallisia vihkoja. Lapset voivat myös itse osallistua tähän askarteluun. Tarkoitus on, että lapset voivat piirtää oppimiaan asioita passiin ja näin kerätaavat niitä. Lisäksi mukana ovat ohjeet paperinukkien tekemisestä lasten valokuvia apuna käyttäen.

Tämä kansio perustuu Ota Koppi! -ohjelmaan, joka on eri kieli- ja kulttuuritaustaisen lapsen kielen kehityksen ja osallisuuden vahvistamisen ohjelma. Kohderyhmänä ovat 4–8-vuotiaat lapset ja heidän vanhempansa, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi. Meille oli tärkeää toteuttaa Ota Koppi! -ohjelman mukainen malli yhteistyöstä vanhempien kanssa, jotta päiväkodin henkilökunta voi käyttää sitä tulevaisuudessa. Ohjelma pyrkii aktivoimaan vanhempia osallistumaan päiväkodin toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Kävimme kirjeenvaihtoa vanhempien kanssa tiedotteiden avulla, jotka löytyvät kansion liitteistä. Kirjeet ovat sekä suomeksi että venäjäksi.

Olga Miekka ja Irina Slastenکو

Diakonia-ammattikorkeakoulu 2014

SISÄLLYS

Sisällysluettelo

Sisällys	75
KERHOKERRAN OHJETAULUT	78
TAIKARASIA	79
TERVETULOLAULU.....	80
SILMÄ-LORU	81
SORMI-LAULULEIKKI	82
VÄRILEIKKI-LAULU.....	83
JUMPPALAULU	84
1 KASVOT	85
KERHOKERRAN TAVOITTEET.....	86
KERHOKERRAN SISÄLTÖ.....	86
IHMISEN KASVOJEN OSIEN KOKOAMINEN.....	87
KASVOJEN KOKOAMINEN.....	89
2 IHMISEN KEHO	90
KERHOKERRAN TAVOITTEET.....	91
KERHOKERRAN SISÄLTÖ.....	91
IHMISEN KEHON OSIEN KOKOAMINEN.....	92
KILPAILULLINEN LEIKKI KEHON OSISTA	94

3 KÄDET	96
KERHOKERRAN TAVOITTEET.....	97
KERHOKERRAN SISÄLTÖ.....	97
ASKARTELU - KÄDET	98
PALAPELI SORMISTA.....	99
4 VÄRIT.....	101
KERHOKERRAN TAVOITTEET.....	102
KERHOKERRAN SISÄLTÖ.....	102
HIUSLENKKI-LEIKKI.....	103
KORTTIPELI VÄREISTÄ.....	104
IHMISEN KEHON OSIEN KOKOAMINEN - LEIKKI.....	105
5 IHMISEN KASVOJEN ILMEET JA TUNTEET. VAATTEET.....	106
KERHOKERRAN TAVOITTEET.....	107
KERHOKERRAN SISÄLTÖ.....	107
IHMISEN KASVOJEN ILMEISTÄ JA TUNTEISTA -LEIKKI.....	108
PELI VAATEKORTEILLA	110
6 VAATTEET	112
KERHOKERRAN TAVOITTEET.....	113
KERHOKERRAN SISÄLTÖ.....	113
KORTTIPELI VAATTEISTA.....	114
PAPERINUKEN VAATETUS -LEIKKI.....	115
7 VAATTEET, KASVOT, IHMISEN KEHO, KÄDET, IHMISEN KASVOJEN ILMEET JA TUNTEET, VÄRIT.....	117
KERHOKERRAN TAVOITTEET.....	118
KERHOKERRAN SISÄLTÖ.....	118

KORTTIPELI VAATEISTA	119
OMIEN PAPERINUKKEJEN VAATETUS	120
ILMAPALLOJEN PINTAAN PIIRTÄMINEN	122
LÄHTEET	123

KERHOKERRAN OHJETAULUT

Ohjetaulujen kuvat on sijoitettu tässä kansiossa ennen jokaista kerhokertaa. Jokaiselle kerhokerralle on tehty A2-kokoisesta paperista oma ohjetaulu, joka sisältää kerhokerran numeron ja erilaisia kuvia liittyen kerhokerran aiheeseen ja toteutukseen. Kerhokerran alussa käydään lasten kanssa läpi aihe, jota käsitellään kerhossa sillä kerralla. Kuvien avulla lapset tutustutetaan konkreettisesti aiheeseen ja siihen liittyviin sanoihin. Sen jälkeen sanotaan sanat yhdessä ääneen.

TAIKARASIA

Kerhokerran alkuvaiheessa herätetään lasten kiinnostus kerhoon Taikarasian avulla. Se on rasia, johon on koottu erilaisia soittimia, joita lapset pääsevät soittamaan alku- ja loppulaulun aikana. He saavat itse valita, mitä soitinta haluavat soittaa. Taikarasiassa käytimme päiväkodin leluista löytyneitä soittamiseen soveltuvia esineitä. Joukossa oli huuliharppu, helistin, rytmimunat ja kulkuset.

Taikarasian ideana on käyttää rytmisoittimia säestämään laulua. Rytmisoitinten käyttäminen auttaa lapsia pääsemään ujoudesta ja auttaa heitä rentoutumaan. Lisäksi se edistää lauseiden kuulemistä ja ymmärtämistä, kehittää rytmittäjää, musikaalista muistia sekä luovuutta.

TERVETULOLAULU

(Lapsen nimi) kulta, (lapsen nimi) kulta, kiva kun oot täällä.

(Lapsen nimi) kulta, (lapsen nimi) kulta, kiva kun oot täällä.

Aaijai aijaijai, kiva kun oot täällä.

Aaijai aijaijai, kiva kun oot täällä.

Alkulaulussa on tarkoituksena huomioida kaikki kerhoon osallistujat laulamalla jokaisesta lapsesta erikseen. Näin lapset ja ohjaajat tutustuvat toisiinsa lähemmin. Tämän laulun sävelen voi keksiä itse.

Tervetulolaulu ja kerhokerran loppulaulu ovat samanlaiset.

SILMÄ-LORU

Silmä, silmä, nenä suu - poski, poski ja leukaluu,

Otsa, korvat, ripset, kulmakarvat, hiukset!

Silmä, silmä, nenä, suu - sinuun vanhemmat rakastuu!

Lorun lausumisen aikana ohjaaja ja lapset näyttävät sormilla omilta kasvoilta kaikki kasvojen osat.

Lorun ajatuksena on, että lapselle konkretisoituu kasvojen osat.

SORMI-LAULULEIKKI

Missä on peukalo, missä on peukalo, täällähän minä,
täällähän minä.

Mitä sulle kuuluu, kiitoksia hyvää, juostaan pois, juostaan
pois.

Missä on etusormi, missä on etusormi, täällähän minä,
täällähän minä.

Mitä sulle kuuluu, kiitoksia hyvää, juostaan pois, juostaan
pois.

Missä on keskisormi, missä on keskisormi, täällähän minä,
täällähän minä...

Missä on nimetön....

Missä on pikkurilli...

Missä on kokokäsi.....

Missä on nyrkki.

Laulun aikana kasvattaja ja lapset näyttävät kutakin sormeaa sen nimen kohdalla. Kasvattaja voi käyttää laulaessaan korkeaa tai matalaa ääntä tai näyttää erilaisia ilmeitä tehdessään liikkeitä sormilla. Tarkoitus on, että äänenpainot auttavat lapsia muistamaan sormet paremmin.

VÄRILEIKKI-LAULU

1. Kellä on päällä jotain punaista, jotain punaista?
Sen on vuoro pyöriä, kel on jotain punaista, jotain punaista.
2. Kellä on päällä jotain sinistä.....
3. Kellä on päällä jotain valkoista.....
4. Kellä on päällä jotain harmaata.....

Tässä laulussa opetellaan määrätyt värit vaatteiden ja eriväristen huivien avulla. Jokainen lapsi saa oman huivin, joka sidotaan lapsen käteen, jalkaan, kaulalle tai vyötärölle.

Huivien värit käydään läpi ennen laulun alkua.

Huivit valitaan siten, että niiden värit sopivat kerhokerran aiheeseen.

JUMPPALAULU

Pää, olkapäät, peppu, polvet, varpaat,

Pää, olkapäät, peppu, polvet, varpaat.

Silmät, korvat, ja vatsaa taputa.

Pää, olkapää, peppu, polvet, varpaat, polvet, varpaat.

Laulu lauletaan useita kertoja peräkkäin kiihdyttäen vauhtia joka kerralla. Jokaista kehonosaa osoitetaan käsillä/sormilla tietyssä kohdassa laulun aikana. Kasvattaja päättää, milloin tahti on niin nopea, ettei laulua voi enää laulaa riehumatta.

Laulun tarkoituksena on, että lapset oppivat reagoimaan oikein tietyn kehon osan kuullessaan ja toistamaan sen.

1 KASVOT

KERHOKERRAN TAVOITTEET

Teeman Kasvojen osat sanoihin tutustuminen ja ääntämisen oppiminen kuvien, pelin, lorun, laulun ja piirtämisen avulla.

KERHOKERRAN SISÄLTÖ

1. Taikarasia
2. Tervetulolaulu
3. Teemasta kertominen, sanasto, uusien sanojen ääntäminen yhdessä
4. Uuden sanaston opettelu kuvien avulla
5. Ihmisen kasvojen kokoaminen -peli
6. Kasvojen kokoaminen -peli
7. Silmä-lorun yhdessä lausuminen ja oppiminen
8. Loppulaulu

IHMISEN KASVOJEN OSIEN KOKOAMINEN

Ohje kasvattajalle:

- ✓ Tee sapluunat ihmisten kasvoista ennen askartelun alkua.
- ✓ Leikkaa erivärisiä sapluunoita silmistä, hiuksista, korvista, suista, poskista, kulmakarvoista ja ripsistä.
- ✓ Laminoi kaikki kuvat, jotta lapset eivät rypistä tai riko niitä.
- ✓ Leikkaa terävät kulmat pyöreiksi.

Pöydällä jokaisen lapsen edessä on sapluuna ihmisen kasvoista. Pöydän keskellä on sapluunat erivärisistä hiuksista,

silmistä, korvista, suista, poskista, kulmakarvoista, ripsistä, ja ne on lajiteltu omiin laatikoihin.

Kootaan yhdessä sapluunoista ensimmäiset kasvot.

KASVOJEN KOKOAMINEN

Pöydällä jokaisen lapsen edessä on sapluunoita ihmisen kasvoista: erivärisistä silmistä, korvista, suista, poskista, kulmakarvoista ja ripsistä, ja ne on lajiteltu omiin laatikoihinsa. Pöydällä on myös sapluunoita hiuksista.

Kasvattaja ehdottaa, että lapset kokoavat sapluunoista kasvot. Tarkoituksena on koota kasvot mahdollisimman täydellisesti. Kasvoissa pitää olla kaikki osat, joista lapsille on kerrottu tällä kerhokerralla. Kun viimeinenkin on saanut kasvot koottua, kaikille taputetaan.

2 IHMISEN KEHO

KERHOKERRAN TAVOITTEET

Teeman Ihmisen keho sanoihin tutustuminen ja ääntämisen oppiminen kuvien, lorun, laulujen ja piirtämisen avulla. Teeman Kasvot kertaaminen lorun avulla.

KERHOKERRAN SISÄLTÖ

1. Taikarasia
2. Tervetulolaulu
3. Teemasta kertominen, sanasto, uusien sanojen ääntäminen yhdessä
4. Uuden sanaston opettelu kuvien avulla
5. Ihmisen kehon osien kokoaminen -peli
6. Silmä-lorun esitys
7. Kilpailullinen leikki kehon osista
8. Jumppalaulun oppiminen ja yhdessä laulaminen
9. Loppulaulu

IHMISEN KEHON OSIEN KOKOAMINEN

Ohje kasvattajalle:

- ✓ Valitse mieleisesi piirretty kuva lapsesta ja/ tai aikuisesta esimerkiksi Internetin kuvahaun avulla. Valitse hassu tai iloinen kuva, jotta lasten huomio kiinnittyy siihen heti.
- ✓ Tee kuvasta yksi A3-kokoinen kuva ja yksi A4-kokoinen kuva kuvankäsittelyohjelmalla. Näistä muodostuu paperinukkeja.
- ✓ Tulosta yksi A3-kokoinen kuva mallikappaleeksi ja A4-kuvia niin monta kuin kerhossa on lapsia.
- ✓ Leikkaa kaikki osat paperinukeista erilleen: kädet, jalat, keskivartalo, kaula ja pää.
- ✓ Lisäksi nukeille voi suunnitella erilaisia hiuksia, neniä, silmiä ja suita.
- ✓ Laminoi osat.

Peli

Kasvattaja kokoaa A3-kokoisen kuvan vaihe vaiheelta ottaen jokaisen osan erikseen käteensä, toistaa sen nimen ja kiinnittää taululle sinitarralla oikeaan paikkaan. Lapset istuvat pöydän ääressä ja toistavat osan nimen ääneen ja laittavat oman osansa oikeaan paikkaan omaan paperinukkeensa. Lapset siis kokoavat omat hahmot pienemmistä A4-kokoisista osistaan.

Lopuksi lapset voivat lisätä omille nukeille erilaisia hiuksia, neniä, silmiä ja suita.

KILPAILULLINEN LEIKKI KEHON OSISTA

Lapset on jaettu kahteen tai useampaan ryhmään. Jokaisella ryhmällä on oma pöytä. Pöydällä on A3-paperinukeista erikseen leikatut osat: pää, kaula, kädet, keskivartalo ja jalat.

Kasvattaja sanoo kehon osan ja pyytää lapsia kiinnittämään osan taululle siten, että tuloksena taululle tulisi kokonaisen ihmisen keho eli A3-kokoinen paperinukke.

Kasvattaja sanoo kehon osat järjestyksestä: pää, kaula, kädet, keskivartalo ja jalat. Lapset seisovat jonossa ja ensimmäinen lapsi valitsee kasasta sen osan, jonka hän on kuulut. Sen jälkeen seuraava lapsi jonossa valitsee seuraavan osan. Näin kaikilla lapsilla on mahdollisuus osallistua leikkiin. Lapset valitsevat pöydän kasasta osat ja kiinnittävät niitä taululle sinitarran avulla.

Kun paperinuket on koottu taululle valmiiksi, ohjaaja ehdottaa lapsia purkamaan paperinukkejen osat samassa järjestyksessä: pää, kaula, kädet, keskivartalo ja jalat.

Lopussa lapset vievät kaikki osat pöydälle. Näin kokoamisen ja purkamisen avulla lapset oppivat muistamaan nopeammin ihmisen kehon osat.

Jos aika riittää, kasvattaja voi sekoittaa kaikki osat pöydällä. Sitten lapset yrittävät koota ihmisen kehon osat mahdollisimman nopeasti.

Se ryhmä, joka kokoaa paperinuken osat valmiiksi ensimmäisenä, on voittaja.

3 KÄDET

KERHOKERRAN TAVOITTEET

Teeman Kädet sanoihin tutustuminen, ääntämisen oppiminen kuvien, askartelun, laulujen, leikin ja piirtämisen avulla. Teemojen Kasvot ja Ihmisen keho toistaminen lorun ja laulun avulla.

KERHOKERRAN SISÄLTÖ

1. Taikarasia
2. Tervetulolaulu
3. Teemasta kertominen, sanasto, uusien sanojen ääntäminen yhdessä
4. Uuden sanaston opettelu kuvien avulla
5. Askartelu kädestä
6. Sormilaulu-leikin oppiminen ja laulaminen
7. Palapeli sormista
8. Silmä-lorun esitys
9. Jumppalaulun esitys
10. Loppulaulu

ASKARTELU - KÄDET

Lapset piirtävät ääri viivat omista käsistään keltaiselle A4 paperille.

Äännetään sormien nimet ohjaajan kanssa.

Toivomusten mukaan lapset voivat piirtää käsiin sormuksia tai ranneketjuja.

Leikataan jokainen käsi ääri viivan mukaan ja kootaan kaikki kädet siten, että kokonaisuudesta saadaan aurinkoa muistuttava kuvio.

Lasten käsistä koottu aurinko kertoo ystävydestä ja sen takia se jätetään päiväkodin seinälle pysyvästi.

PALAPELI SORMISTA

Kasvattajalle:

- ✓ Piirrä ääri viivat omasta kädestä.
- ✓ Hahmottele palat jokaisesta sormesta niin, että peukalon pala on syvimpänä kämmenessä.
- ✓ Laminoi palapeli kädestä.

Tarkoituksena on, että lapset erottavat palat paremmin toisistaan. Peukalo on isoin, sitten etusormi, keskisormi, nimetön ja pikkurilli.

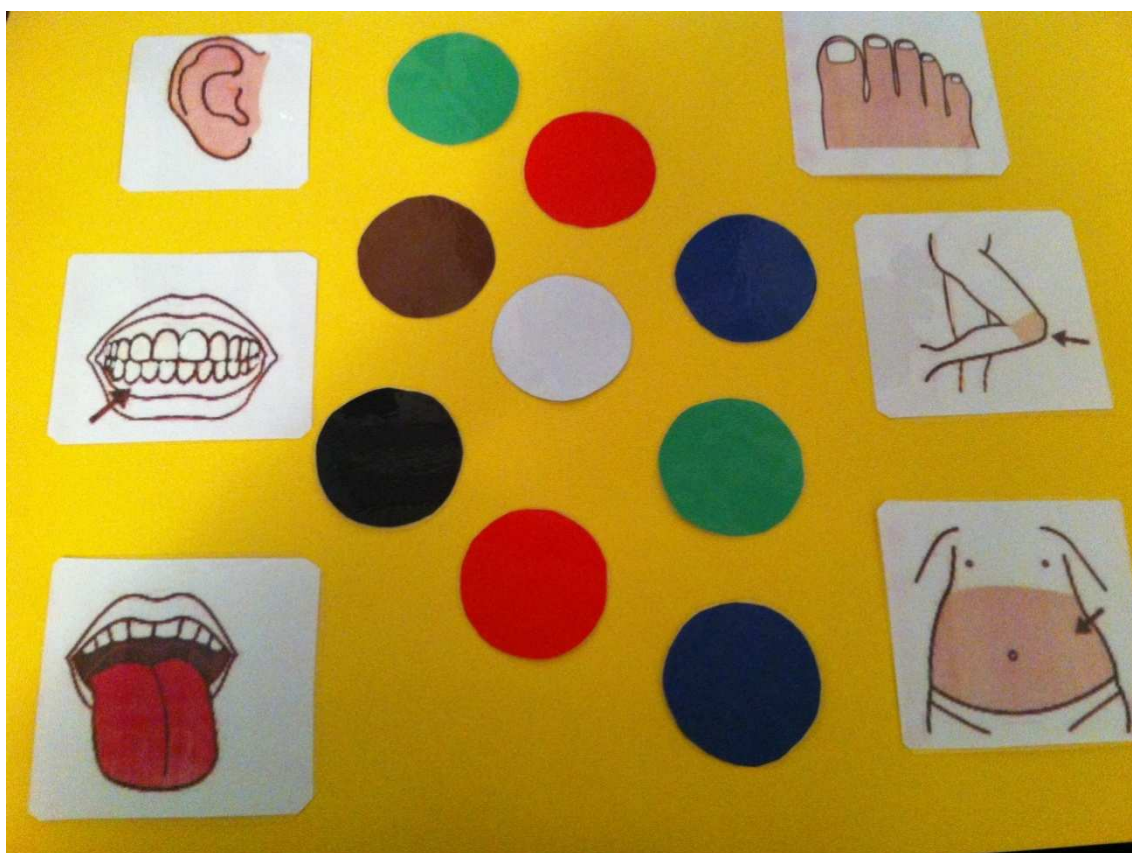
Taululle on kiinnitetty sinitarralla kämmen, jossa jokainen sormi on erikseen omana palanaan. Lapset saavat samantyyppiset kämmenet eteensä.

Kasvattaja sanoo jokaisen sormen nimen ja näyttää taululta. Sitten lapset toistavat perässä sormen nimen. Sormet on hyvä sanoa tässä järjestyksessä: peukalo, etusormi, keskisormi, nimetön ja pikkurilli.

Ääntämisen jälkeen kasvattaja kokoaa kämmenen samassa järjestyksessä taululla ja lapset kokoavat perässä omansa pöydällä. Sormet kootaan käteen "Missä on peukalo" - laulun mukaan.

Lopussa lauletaan laulu: "Missä on peukalo".

4 VÄRIT

KERHOKERRAN TAVOITTEET

Teeman Väritynimitysten ääntämisen oppiminen kuvien, leikin, tanssin ja piirtämisen avulla. Lasten käsien ääri viivojen piirtämisen kautta värien oppimisen vahvistaminen. Laulun Värileikki esityksessä apuvälineenä olivat eriväriset huivit. Teemojen Kasvot, Ihmisen keho, Kädet sanaston laajennus ja toistaminen leikkien, lorun ja laulujen kautta.

KERHOKERRAN SISÄLTÖ

1. Taikarasia
2. Tervetulolaulu
3. Teeman Väritynimistö. Uusien sanojen ääntäminen yhdessä
4. Uuden sanaston opettelu kuvien avulla
5. Hiuslenkki-leikki
6. Värileikki-laulun oppiminen, laulaminen ja tanssiminen
7. Väritynimistö-peli
8. Sormilaulu-leikin esitys
9. Silmä-lorun esitys
10. Teeman Ihmisen keho sanaston laajennus ja kertaaminen. Uusien sanojen lausuminen yhdessä
11. Ihmisen kehon osien kokoaminen -leikki
12. Loppulaulu

HIUSLENKKI-LEIKKI

Kasvattajalle:

- ✓ Tätä peliä varten tarvitaan erivärisiä hiuslenkkejä.

Hiuslenkit ovat pöydällä. Kasvattaja pyytää lapsia laittamaan peukaloon punaisen hiuslenkin, sitten etusormeen sininen hiuslenkki, keskisormeen vihreä hiuslenkki ja niin edelleen. Värien ja sormien nimet sanotaan yhdessä.

Tarkoituksena on, että lapsi oppii sekä sormien että värien nimet.

Leikin alussa kasvattaja voi myös laittaa omaan käteen yhden tai kaksi eriväristä hiuslenkkiä ja pyytää sitten lapsia laittamaan lenkit omiin käsiinsä samalla tavalla.

Kasvattaja kysyy vuorotellen jokaiselta lapselta tiettyä väriä ja sormea sitä samalla osoittaen. Jos lapsi vastaa väärin, muut saavat auttaa häntä. Kun oikea vastaus saadaan, siirytään seuraavaan sormeen ja väriin.

KORTTIPELI VÄREISTÄ

Kasvattajalle:

- ✓ Tätä peliä varten tarvitaan erivärisiä hiuslenkkejä ja tehtäväkortit.

Korteissa on kuvattu selkeästi, miten hiuslenkit asetetaan käteen. Se on ohje lapselle. Pelin tarkoitus on laittaa eriväriset hiuslenkit käsiin mahdollisimman nopeasti kuvaohjeen mukaan. Pöydälle laitetaan kortti, jossa on ohje siitä, miten lenkit laitetaan käsiin. Kierroksen voittaja on se, joka asettaa ne käsiinsä nopeimmin. Hän saa kortin itselleen. Kortti merkitsee yhtä pistettä. Sitten otetaan seuraava ohjekortti kasasta. Pelin voittaja on se, jolla on kortteja eniten.

IHMISEN KEHON OSIEN KOKOAMINEN - LEIKKI

Lapset on jaettu kahteen tai useampaan ryhmään. Jokaisella ryhmällä on oma pöytä. Pöydällä on A3-paperinukeista erikseen leikatut osat: kasvot, silmät, nenä, suu, posket, hiukset, kaula, kädet, keskivartalo ja jalat.

Lapset valitsevat kasasta osat ja kiinnittävät niitä taululle sitarran avulla. Lasten on yritettävä koota ihmisen kehon osat mahdollisimman nopeasti. Se ryhmä, joka kokoaa paperinuken osat valmiiksi ensimmäisenä, on voittaja.

5 IHMISEN KASVOJEN ILMEET JA TUNTEET. VAATTEET

KERHOKERRAN TAVOITTEET

Teeman Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet -sanastoon tutustuminen ja ääntämisen oppiminen kuvien, leikin avulla. Teeman Vaatteet sanastoon tutustuminen ja ääntämisen oppiminen kuvien avulla. Teemojen Kasvot, Ihmisen kehon osat, Kädet ja Värit kertaaminen ja laajentaminen leikkien, tanssin, lorun, laulujen ja piirtämisen avulla.

KERHOKERRAN SISÄLTÖ

1. Taikarasia
2. Tervetulolaulu
3. Teeman Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet sanasto ja uusien sanojen ääntäminen yhdessä
4. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus
5. Ihmisen kasvojen ilmeistä ja tunteista -leikki
6. Silmä-loru
7. Sormilaulu-leikki
8. Teeman Vaatteet sanasto ja uusien sanojen ääntäminen.
9. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus
10. Peli vaatekorteilla
11. Värileikki-laulu
12. Leikki paperinukeista ja vaatteista
13. Jumppalaulu
14. Loppulaulu

IHMISEN KASVOJEN ILMEISTÄ JA TUNTEISTA -LEIKKI

Pöydällä jokaisen lapsen edessä on sapluunoita ihmisen kasvoista. Pöydän keskellä on sapluunat erivärisistä hiuksista, silmistä, korvista, suista, poskista, kulmakarvoista, ripsistä, ja ne on lajiteltu omiin eri laatikoihin.

Kasvattaja ehdottaa, että lapset kokoavat sapluunoista kasvot, mutta ennen kokoamista ohjaaja lukee lapsille runon ja sen kuulemisen jälkeen lapset kokoavat kasvot tunteista ja ilmeistä, joista oli kerrottu runossa.

Kun murehdit

1. Kun sinä murehdit,
murehtii murunen minua.
Se toinen murunen minua
lohduttelee sinua.

2. Kun sinä iloitset
melkein kaikki, mikä on minussa
iloihda ilostasi.

Jokin pienen pieni murunen
kai lohduttelee minua.
(Kaarina Helakisa)

PELI VAAATEKORTEILLA

Pöydällä on kortteja vaatteista. Alkuvaiheessa kortteja voisi olla vaikkapa 10. Kasvattaja pyytää lapsia vuorotellen näyttämään kortit, joissa on erilaisia vaatteita: "Näytä meille kortti, jossa on housut..". Lapsi valitsee kasasta kortin, jossa on kuvattu housut ja näyttää sen kaikille. Lapset ääntävät yhdessä kortissa kuvatun vaatteiden nimen ja sitten kasvattaja jatkaa pyyntöään: "Näytä meille kortti, jossa on..." Jos lapsi näyttää oikean kortin vaatteesta, hän ottaa tämän kortin itselleen, jos lapsi vastaa väärin hän laittaa kortin takaisin pöydälle. Pelin lopussa voittaa se lapsi, jolla on eniten kortteja.

LEIKKI PAPERINUKEISTA JA VAATTEISTA

Kasvattaja laittaa pöydälle A4-paperinukkejen sapluunat ja A4-paperinukkejen valokuvasapluunat tämän ryhmän osallistujista. Kaikki paperinuket on tehty A4-formaatin mukaan.

Pöydällä on jo valmiiksi tehdyt sapluunat vaatteista kaikille paperinukeille.

Kasvattaja näyttää lapsille paperinukkejen kasvojen ilmeitä ja heitä pyydetään laittamaan vaatteita paperinuken päälle ilmeestä riippuen.

Kasvattaja pyytää lasta kertomaan miksi hän laittoi nuken päälle nimenomaan nämä vaatteet.

6 VAATTEET

KERHOKERRAN TAVOITTEET

Teeman Vaatteet sanaston laajennus ääntämisen, kuvien, pelin, leikin, tanssin ja piirtämisen avulla. Teemojen Kasvot, Ihmisen keho, Kädet, Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet, Värit kertaaminen leikkien, lorun, tanssin, laulujen ja piirtämisen avulla.

KERHOKERRAN SISÄLTÖ

1. Taikarasia
2. Tervetulolaulu
3. Teeman Vaatteet sanaston laajennus, uusien sanojen ääntäminen yhdessä
4. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus
5. Korttipeli vaatteista
6. Värileikki-laulu
7. Paperinuken vaatetus -leikki
8. Sormilaulu-leikki
9. Jumppalaulu
10. Loppulaulu

KORTTIPELI VAATTEISTA

Pöydällä on vaatekortteja, jotka on käännetty kuvapuoli alaspäin. Lapset istuvat pöydän ääressä. Kasvattaja kehoittaa lapsia valitsemaan kasasta vuorotellen yhden kortin, ja sitten lapsi näyttää kaikille kuvan ja nimeää sen. Jos vaateen nimi on sanottu oikein lapsi saa pitää kortin itsellään, jos lapsi ei muistanut vaateen nimeä tai muisti sen väärin hänen on laitettava kortti takaisin pöydälle. Tämän pelin voittaja on se, kenellä on eniten kortteja.

PAPERINUKEN VAATETUS -LEIKKI

Kasvattajalle:

- ✓ Tätä peliä varten tarvitaan sapluunat A3-paperinuken vaatteista.
- ✓ Piirrä tai etsi Internetistä A3-paperinuken malliin sopivia erilaisia vaatteita.
- ✓ Leikkaa erivärisiä sapluunoita, puseroista, takeista, hatuista, haalareista, saappaista. Tarkoitus on, että käytetään vaatteita, jotka sopivat sen hetken vuodenaikaan.
- ✓ Laminoi kaikki sapluunat, jotta lapset eivät rypistä tai riko niitä.
- ✓ Leikkaa terävät kulmat pyöreiksi.

Lapset on jaettu kahteen tai useampaan ryhmään. Jokaisella ryhmällä on oma pöytä. Pöydällä on A3-paperinukeista erikseen leikatut osat: pää, kaula, kädet, keskivartalo ja jalat. Lisäksi pöydällä on A3-paperinuken vuodenaikaan sopivat vaatteet.

Kasvattaja pyytää lapsia kokoamaan sapluunoista koko A3-paperinuken kehon ja kiinnittämään sen taululle sinitarralla. Lopuksi sen päälle laitetaan vaatteet.

Se ryhmä, joka kokoaa paperinuken osat valmiiksi ja laittaa vaatteet sen päälle ensimmäisenä, on voittaja.

7 VAATTEET, KASVOT, IHMISEN KEHO,
KÄDET, IHMISEN KASVOJEN ILMEET JA
TUNTEET, VÄRIT.

KERHOKERRAN TAVOITTEET

Teeman Vaatteet sanaston laajennus ja ääntämisen oppiminen kuvien, pelin, leikin ja piirtämisen avulla. Kaikkien edellä mainittujen teemojen Kasvot, Ihmisen keho, Kädet, Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet, Värit toistaminen lorun, leikkien, tanssin, laulujen ja piirtämisen avulla.

KERHOKERRAN SISÄLTÖ

1. Taikarasia
2. Tervetulolaulu
3. Teeman Vaatteet sanaston laajennus, uusien sanojen ääntäminen yhdessä
4. Kuvatuen käyttö - sanallisten viestien vahvistus
5. Korttipeli vaatteista
6. Omien paperinukkejen vaatetus -leikki
7. Silmä-loru
8. Sormi-laululeikki
9. Värileikki-laulu
10. Jumppalaulu
11. Kikoriki-kerhon hyvästely, ilmapallojen pintaan piirtäminen.
12. Loppulaulu

KORTTIPELI VAATEISTA

Kasvattajalle:

- ✓ Tässä pelissä tarvitaan kortteja erilaisista vaatteista liittyen eri vuodenaikoihin.

Pöydällä on kortteja vaatteista kuvapuoli ylöspäin. Lapset istuvat pöydän ääressä. Kasvattaja pyytää lapsia valitsemaan kasasta vuorotellen kortin vaatteesta, jota käytetään tietyssä vuodenaikana. Voittaja on se, kenellä on eniten kortteja määrätystä vuodenaikasta.

Esimerkiksi: lapset valitsevat kasasta vain kortit talven vaatteista ja nimeävät vaatteen. Seuraava vuodenaika on kevät jne.

OMIEN PAPERINUKKEJEN VAATETUS

Kasvattajalle:

- ✓ Ota valokuva lapsesta.
- ✓ Tee valokuvasta A3-kokoinen kuva tai A4-kokoinen kuva kuvankäsittelyohjelmalla. Näistä muodostuu paperinukkeja.
- ✓ Tulosta A3-kokoinen kuva tai A4-kokoinen kuva mallikappaleeksi.
- ✓ A3 tai A4-kokoiset valokuvat voidaan liimata paksulle kartongille ja sen jälkeen päällystää läpinäkyvällä kirjamuovilla.

Kun otat valokuvan, ota huomioon lapsen asento. Lapsen käsien ja jalkojen pitäisi olla vähän levitettyinä irti vartalosta.

A4-kokoiset valokuvat eivät välttämättä pysy kartongilla, siksi voi olla järkevämpi laminoida ne. A3-valokuvat voi myös liimata ohuelle kartongille ja laminoida, jos niitä käyttää vain mallikappaleina taululla.

Pöydällä on erilaisia vaatteita paperinukeille. Paperinuket on kiinnitetty sinitarralla taululle yhteen riviin. Jokaisella lapsella on hänestä itsestään otettu valokuvapaperinukke, joka

on kiinnitetty siten, että lapsilla on riittävästi tilaa leikkiä nukken kanssa.

Kasvattaja pyytää lapsia pukeutumaan nukken samanlaisiin vaatteisiin kuin heillä itsellään on sillä hetkellä päällä. Ei haittaa, vaikka värit eivät ihan täsmää, kunhan nukella on samoja vaatekappaleita päällään kuin lapsella.

Kun omat paperinuket on puettu, kasvattaja tarkastaa muiden lasten kanssa jokaisen nukken vaatteet.

Voittaja on se, joka on onnistunut pukemaan tarkimmin nukkensa näyttämään eniten itseltään.

ILMAPALLOJEN PINTAAN PIIRTÄMINEN

Jutellaan lasten kanssa Kikoriki-animaation päähahmoista ja muistetaan, että hahmoilla on kehon tilalla isot kasvot. Lapsille annetaan jo etukäteen puhalletut eriväriset ilmapal-
lot, joihin on liimattu etukäteen korvat ja pienet jalat. Lapsia pyydetään piirtämään kasvot palloihin. Näin kaikki ryhmä-
läiset saavat oman Kikorikin muistoksi kerhosta ja näin he hyvästelevät Kikoriki-kerhon.

LÄHTEET

Helakisa, Kaarina 1995. Kun murehdit. Teoksessa Kaarina Helakisa (toim.) Suomen lasten runotar. Helsinki:Otava.

Jumppalaulu 2006. Teoksessa Virpi Kari (toim.) Lasten paras laulukirja. Helsinki: F- Kustannus, 30.

MLL:n Uudenmaan piiri 2014. Lorupussi. Silmä loru. Viitattu 20.10.2013.

<http://uudenmaanpiiri.mll.fi/toiminta/perhekahvilat/perhekahvilatoimijoille/lorupussi/>

Värileikki 2006. Teoksessa Virpi Kari (toim.) Lasten paras laulukirja. Helsinki: F- Kustannus, 97.

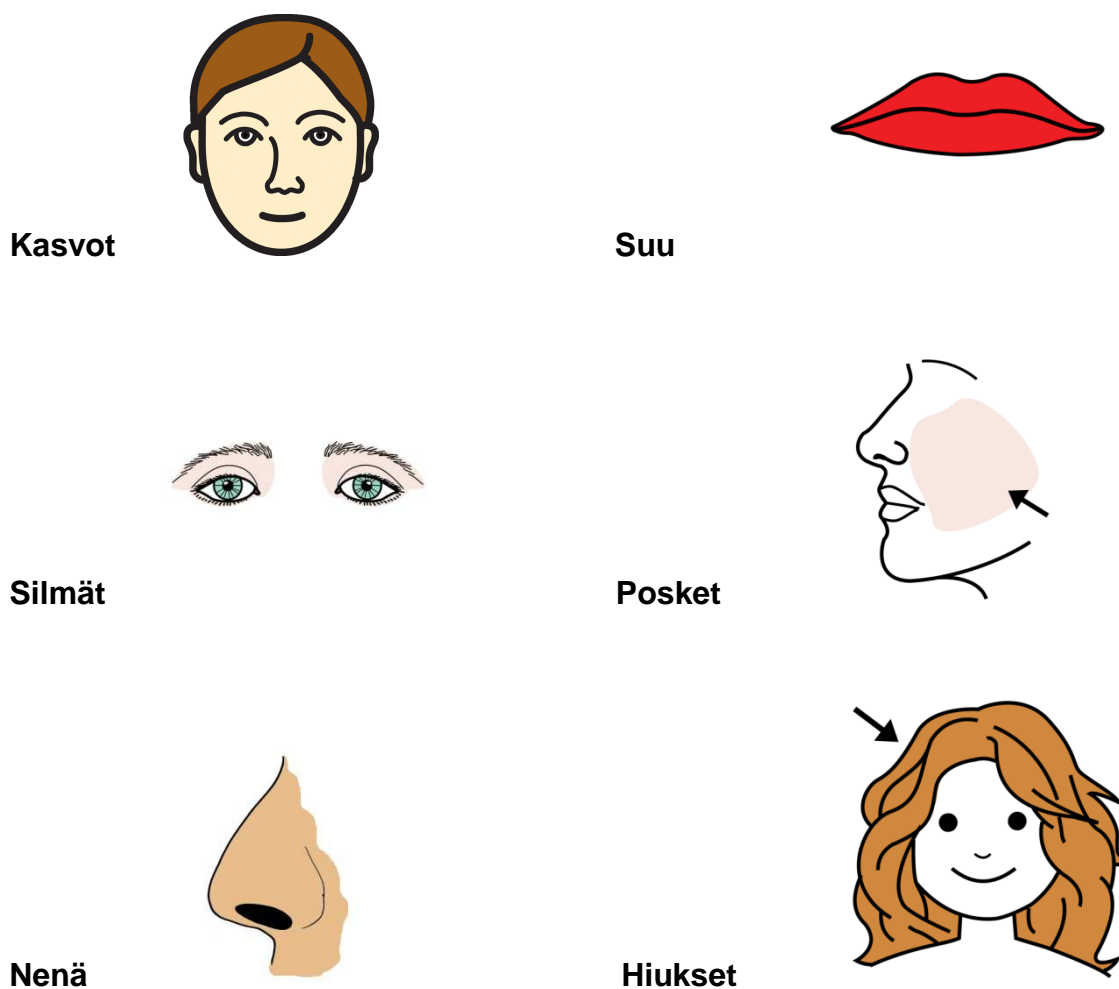
Yle 2009. Sor-sor-sormileikki alkaa! Viitattu 20.10.2013.

http://yle.fi/elavaarkisto/artikkelit/sor-sor-sormileikki_alkaa_41284.html#media=41285

LIITE 5 KIRJEET VANHEMMILLE

Hyvät vanhemmat,

Tänään, 28.10.2013, pidimme ensimmäisen Kikoriki-kerhokerran, jonka aiheena oli Kasvot. Opiskelimme kasvojen osat. Pyydämme teitä käyttämään samoja sanoja äidinkielellä ja suomen kielellä kotona teidän lastenne kanssa.

(Papunetin kuvapankki 2014.)

Lisäksi toivomme, että opettelette oheisen laulun:

Pää, olkapää, peppu, polvet varpaat, polvet varpaat. x2

Silmät, korvat ja vatsaa taputa.

Pää, olkapää, peppu, polvet varpaat, polvet varpaat.

Voisitteko olla niin ystävällisiä ja kirjoittaa meille Kikoriki-kerhon toiminnasta ja tästä meidän ensimmäisestä kerhokerrastamme. Palautteen voitte kirjoittaa tälle samalle paperille tai mille tahansa muulle paperille. Kiitos!

PALAUTE

Ystävällisin terveisin

Olga Miekka ja Irina Slastenکو

Lähde: Papunetin kuvapankki 2014.

Hyvät vanhemmat,

Tänään, 4.11.2013, pidimme toisen Kikoriki-kerhokerran, jonka aiheena oli Ihmisen keho. Opiskelimme kehon osat. Pyydämme teitä käyttämään samoja sanoja äidinkielellä ja suomen kielellä kotona teidän lastenne kanssa.

pää

kaula

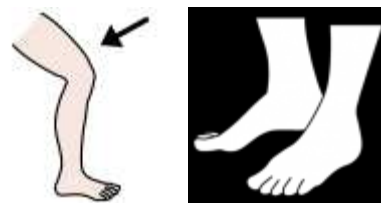
vartalo

kädet

jalat

(Papunetin kuvapankki 2014.)

Lisäksi toivomme, että opettelette oheisen lorun:

Silmä, silmä, nenä suu...poski, poski ja leukaluu,

Otsa, korvat, ripset, kulmakarvat, hiukset!

Silmä, silmä, nenä, suu - sinuun vanhemmat rakastuu!

Voisitteko olla niin ystävällisiä ja kirjoittaa meille palautetta Kikoriki-kerhon toiminnasta ja tästä meidän toisesta kerhokerrastamme. Palautteen voitte kirjoittaa vaikka tälle samalle paperille. Kiitos!

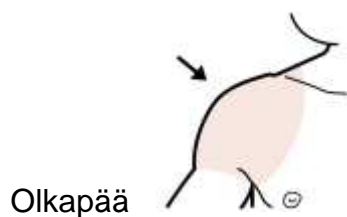
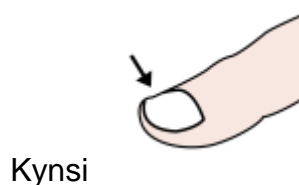
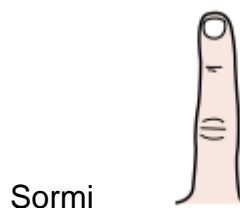
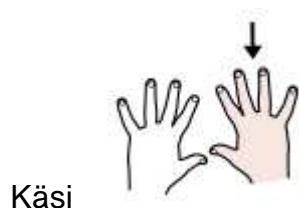
PALAUTE

Ystävällisin terveisin, Olga Miekka ja Irina Slastenکو

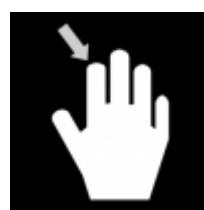
Lähde: Papunetin kuvapankki 2014.

Hyvät vanhemmat!

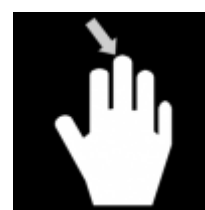
Tänään, 11.11.2013, pidimme kolmannen Kikoriki-kerhokerran, jonka aiheena oli Kädet. Opiskelimme sormien nimiä ja muita käsien osia. Pyydämme teitä käyttämään samoja sanoja äidinkielellä ja suomen kielellä kotona teidän lastenne kanssa.

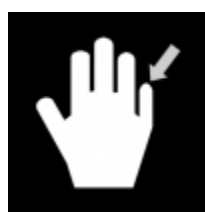
, etusormi

, keskisormi

, pikkurilli

(Papunetin kuvapankki 2014.)

Lisäksi toivomme, että opettelette oheisen laulun:

Missä on peukalo missä on peukalo, täällähän minä, täällähän minä.

Mitä sulle kuuluu, kiitoksia hyvää, juostaan pois, juostaan pois.

Missä on etusormi missä on etusormi, täällähän minä, täällähän minä.

Mitä sulle kuuluu, kiitoksia hyvää, juostaan pois, juostaan pois.

Missä on keskisormi missä on keskisormi, täällähän minä, täällähän minä...

Missä nimetön....

Missä on pikkurilli...

Missä on kokokäsi.....

Missä on nyrkki

Tästä laulusta on linkki:

http://yle.fi/elavaarkisto/artikkelit/sor-sor-sormileikki_alkaa_41284.html#media=41286

Kiitos palautteistanne. Teidän toivomuksenne mukaan opiskelemme lasten kanssa muuttamia lauseita jotka kertovat ihmisen käden osista:

1. Ihmisellä on kaksi kättä, kaksi kämmentä.
2. Kämmissä on sormet.
3. Kämmissä on viisi sormea.
4. Sormissa on kynnet.

Voisitteko olla niin ystävällisiä ja kirjoittaa meille palautetta Kikoriki -kerhon toiminnasta ja tästä meidän toisesta kerhokerrastamme. Palautteen voitte kirjoittaa vaikka tälle samalle paperille. Kiitos!

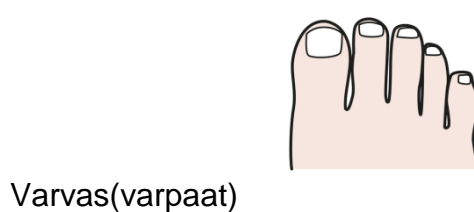
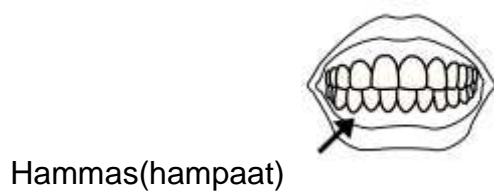
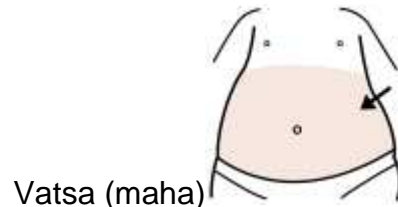
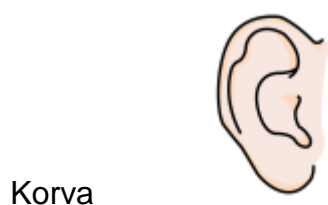
PALAUTE

Ystävällisin terveisin, Olga Miekka ja Irina Slastenکو

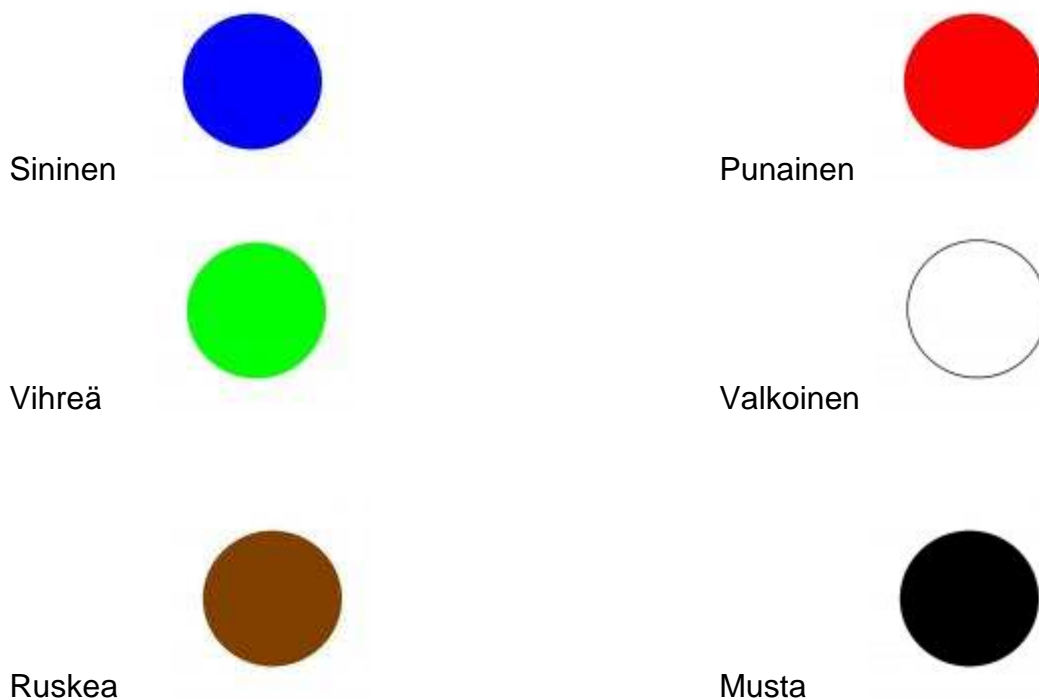
Lähde: Papunetin kuvapankki 2014.

Hyvät vanhemmat!

Tänään, 20.11.2013, pidimme neljännen Kikoriki-kerhokerran, jonka aiheena oli jälleen Ihmisen kehon osat. Me laajensimme kehoon kuuluvaa sanastoa muutamilla sanoilla. Opettelimme lasten kanssa erilaiset sanat ihmisen kasvoista, kehosta ja jaloista. Lisäksi otimme aiheen Värit. Opettelimme lasten kanssa värejä. Toistimme myös edellisiä aiheita: Kädet ja muut ihmisen kehon osat. Pyydämme teitä käyttämään samoja sanoja äidinkielellä ja suomen kielellä kotona teidän lastenne kanssa.

VÄRIT

(Papunetin kuvapankki 2014.)

Lisäksi toivomme, että opettelette oheisen laulun:

Värileikki

Kenellä on päällä jotain punaista, jotain punaista, sen on vuoro tanssia, kel on päällä jotain punaista, jotain punaista!

Kenellä on päällä jotain keltaista, jotain keltaista, sen on vuoro vilkuttaa, kel on päällä jotain keltaista, jotain keltaista!

Kenellä on päällä jotain valkoista, jotain valkoista, sen on vuoro pyöriä, kel on päällä jotain valkoista, jotain valkoista!

Kenellä on päällä jotain vihreitä, jotain vihreitä, sen on vuoro taputtaa, kel on päällä jotain vihreitä, jotain vihreitä!

AN

Kiitos palautteistanne! Teidän toivomuksenne mukaan opettelemme lasten kanssa muutamia lauseita, jotka kertovat ihmisen osista:

Ihmisellä on pää.

Ihmisellä on kaksi kättä ja kaksi jalkaa.

Ihmisellä on vartalo.

Päässä on korvat.

Kasvoissa on silmät.

Kasvoissa on nenä.

Vatsassa on napa.

Voisitteko olla ystävällisiä ja kirjoittaa meille palautetta Kikoriki -kerhon toiminnasta ja tästä meidän neljännestä kerhokerrastamme. Palautteen voitte kirjoittaa vaikka tälle samalle paperille. Kiitos!

PALAUTE

Ystävällisin terveisin, Olga Miekka ja Irina Slastenکو

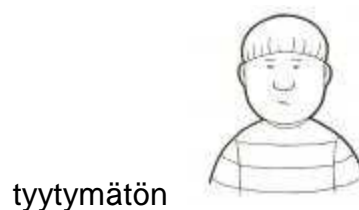
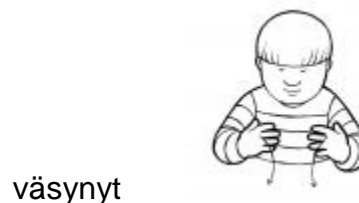
Lähde: Papunetin kuvapankki 2014.

Hyvät vanhemmat!

Tänään, 25.11.2013, pidimme viidennen Kikoriki -kerhokerran, jonka aiheena oli Ihmisen kasvojen ilmeet ja tunteet. Me laajensimme kasvoihin kuuluvaa sanastoa muutamilla sanoilla. Lisäksi laajensimme aihetta Värit. Otimme myös käsittelyyn uuden aiheen: "Vaatteet". Toistimme edellisiä aiheita: Kädet ja Ihmisen kehon osat.

Pyydämme teitä käyttämään samoja sanoja äidinkielellä ja suomen kielellä kotona teidän lastenne kanssa.

ILMEET

VÄRIT

oranssi

vaaleanpunainen

harmaa

violetti

keltainen

VAATTEET

mekko

hame

paita

pusero

housut

t-paita

sukat

kengät

(Papunetin kuvapankki 2014.)

Tässä on lauseita opeteltavaksi:

Laitan sukat jalkaan.

Laitan kengät jalkaan.

Laitan housut jalkaan.

Laitan paidan päälle.

Laitan puseron päälle.

Hyvät vanhemmat!

Huomasimme iloksemme, että meidän kerhotoimintamme aikana lapset ovat laulaneet monia meidän lorujamme ja laulujamme ulkoa ja tästä haluamme kiittää teitä, hyvät vanhemmat. Toivomme, että yhteistyömme jatkuu samaan malliin.

Tiedoksi:

Aiomme tehdä lasten kanssa paperinuket ja mallina paperinukeille tulee teidän lastenne kuvat. Ajattelimme kuitenkin, että ne lapset, joilta puuttuu valokuvauslupa, saattavat tuntea itsensä loukkaantuneiksi ja kerhon toiminta ei olisi heille mielenkiintoista eikä iloista. Joten pyydämme teitä olemaan viivyttämättä valokuvausluvan antamisen kanssa. Jos ette kuitenkaan halua lastanne kuvattavan, teemme lapsellenne toisenlaisen tehtävän hänelle erikseen.

Voisitteko olla ystävällisiä ja kirjoittaa meille palautetta Kikoriki-kerhon toiminnasta ja tästä meidän viidennestä kerhokerrastamme. Palautteen voitte kirjoittaa vaikka tälle samalle paperille. Kiitos!

PALAUTE

Ystävällisin terveisin, Olga Miekka ja Irina Slastenکو

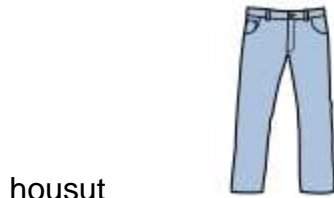
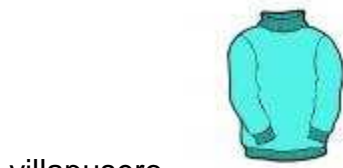
Lähde: Papunetin kuvapankki 2014.

Hyvät vanhemmat!

Tänään, 2.12.2013, pidimme meidän kuudennen Kikoriki -kerhokertamme. Me toistimme aihetta Kasvojen ilmeet ja tunteet. Lisäksi laajensimme vaatteisiin kuuluvaa sanastoa. Toistimme edellisiä aiheita: Kädet ja Ihmisen kehon osat, Kasvot ja Värit. Leikimme ja lauloimme lasten kanssa lauluja, jotka opettelimme kerhossamme. Pyydämme teitä käyttämään samoja sanoja äidinkielellänne ja suomen kielellä kotona teidän lastenne kanssa.

VAATTEET

aluspaita		alushousut	
haalari		takki	
lapaset		sormikkaat	
kaulaliina		hattu	
pipo		saappaat	

(Papunetin kuvapankki 2014.)

Tässä lauseita opeteltavaksi:

Laitan housut jalkaan.

Laitan sukkahousut jalkaan.

Laitan hupparin päälle.

Laitan villapuseron päälle.

Laitan pipon päähän.

Lisäksi toivomme, että opettelette oheisen laulun:

Пальчик где твой домик,
Как тебя зовут?
Я большой пальчик,
А дом мой тут.

Пальчик где твой домик,
Как тебя зовут?
Я указательный
А дом мой тут.

Пальчик где твой домик,
Как тебя зовут?
Я средний пальчик
А дом мой тут.

Пальчик где твой домик,
Как тебя зовут?

Я безымянный,
А дом мой тут.

Пальчик где твой домик,
Как тебя зовут?
Я мизинчик,
А дом мой тут.

Linkki oheiseen lauluun:

http://umka-klub.blogspot.fi/2013/01/blog-post_6643.html

Hyvät vanhemmat!

Huomaamme iloksemme, että meidän kerhotoimintamme aikana lapset ovat laulaneet monia meidän lorujamme ja laulujamme ulkoa ja tästä haluamme kiittää teitä, hyvät vanhemmat. Toivomme, että yhteistyömme jatkuu samaan malliin.

Tiedoksi:

Voisitteko olla ystävällisiä ja kirjoittaa meille palautetta Kikoriki -kerhon toiminnasta ja tästä kuudennesta kerhokerrastamme. Palautteen voitte kirjoittaa vaikka tälle samalle paperille. Kiitos!

PALAUTE

Ystävällisin terveisin, Olga Miekka ja Irina Slastenکو

Lähde: Papunetin kuvapankki 2014.

Hyvät vanhemmat!

Tämä meidän Kikoriki -kerhomme oli viimeinen kerta. Tällä kerralla laajensimme aihetta "Vaatteet", ja kertosimme kaikki edelliset aiheet kuten: Ihmisen kehon osat, Kasvot, Kämmen ja Sormet sekä Värit. Leikimme ja lauloimme niitä lauluja suomeksi ja venäjäksi, joita olemme opetelleet kerhossamme.

Aiheeseen "Vaatteet" lisäsimme seuraavat lauseet:

Laitan vaatteet päälle.

Laitan hatun päähän.

Laitan mekon/hameen päälle.

Laitan paidan/puseron päälle.

Laitan housut jalkaan.

Laitan sukat jalkaan.

Laitan vetoketjun kiinni.

Laitan hanskat käteen /käsiin.

Nostan jalan ylös, jotta voin laittaa saappaan jalkaan.

Pukeudun.

Teen poninhännän hiuksiin.

Laitan hiuksiin pinnin.

Hyvät vanhemmat!

Kiitos teille yhteistyöstä! Me huomasimme, että olette harrastaneet lasten kanssa paljon meidän lorujemme ja laulumme opettelua. Lapset osaavat kaiken hyvin. Toivomme, että jatkatte samaa yhteistyötä lasten opettajien kanssa, sillä näin pystytään tukemaan lapsen kehitystä parhaalla mahdollisella tavalla suomen kielen opiskelussa.

Tiedoksi:

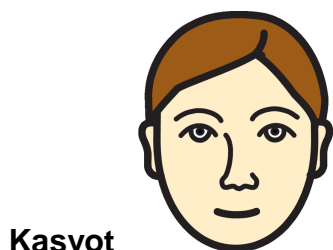
Voisitteko olla ystävällisiä ja kirjoittaa meille palautetta Kikoriki -kerhon toiminnasta ja tästä meidän viimeisestä kerhokerrastamme. Palautteen voitte kirjoittaa vaikka tälle samalle paperille. Kiitos!

PALAUTE

Ystävällisin terveisin, Olga Miekka ja Irina Slastenکو

Дорогие родители!

Сегодня, 28.10.2013, мы провели первое занятие кружка "Смешарики", темой которого было Лицо. Изучали части лица. Просим вас повторить эти слова с детьми дома на родном и на финском языке.

Kasvot

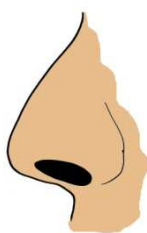
Suu

Silmät

Posket

Nenä

Hiukset

(Papunetin kuvapankki 2014.)

Также мы надеемся, что вы сможете выучить слова этой песенки:

Pää, olkapää, peppu, polvet varpaat, polvet varpaat.x2

Silmät, korvat ja vatsaa taputa.

Pää, olkapää, peppu, polvet varpaat, polvet varpaat.

Пожалуйста, не могли бы вы нам написать ваше мнение о кружке "Смешарики" и о нашем первом занятии. Свои отзывы можете написать на этом листе или где угодно. Спасибо!

ОТЗЫВЫ

С уважением, Ирина Сластенко и Ольга Миекка

Источник: Papunetin kuvapankki 2014. Viitattu 20.10.2013. <http://papunet.net/>

Дорогие родители!

Сегодня, 4.11.2013, мы провели второе занятие кружка "Смешарики", темой которого было Тело человека. Изучали части тела. Просим вас повторить эти слова с детьми дома на родном и на финском языке.

pää

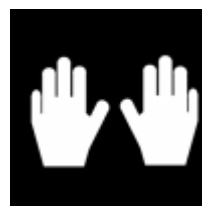
kaula

vartalo

kädet

jalat

(Papunetin kuvapankki 2014.)

Также мы надеемся, что вы сможете выучить слова этого стихотворения:

Silmä, silmä, nenä suu...poski, poski ja leukaluu,
Otsa, korvat, ripset, kulmakarvat, hiukset!
Silmä, silmä, nenä, suu - minuun vanhemmat rakastuu!

Пожалуйста, не могли бы вы написать нам ваше мнение о кружке "Смешарики" и о нашем втором занятии. Свои отзывы можете написать например на этом листе. Спасибо!

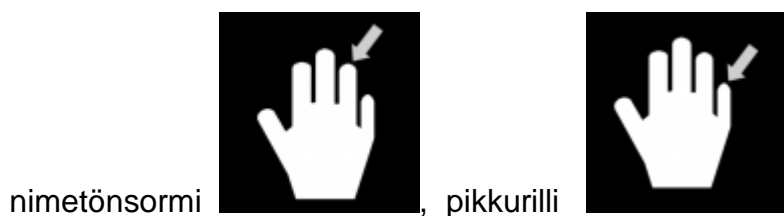
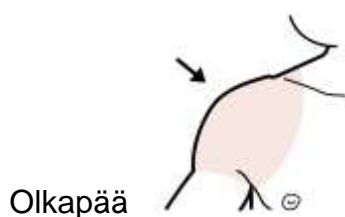
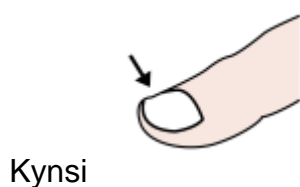
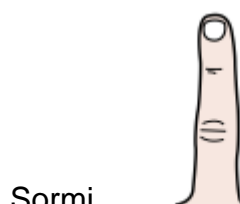
ОТЗЫВЫ

С уважением, Ирина Сластенко и Ольга Миекка

Источник: Rapunetin kuvapankki 2014.

Дорогие родители!

Сегодня, 11.11.2013, мы провели третье занятие кружка "Смешарики", темой которого было Руки. Изучали названия пальцев и другие части руки. Просим вас повторить эти слова с детьми дома на родном и на финском языке.

(Papunetin kuvapankki 2014.)

Также мы надеемся, что вы сможете выучить слова этой песенки:

Missä on peukalo missä on peukalo, täällähän minä, täällähän minä.

Mitä sulle kuuluu, kiitoksia hyvää, juostaan pois, juostaan pois.

Missä on etusormi missä on etusormi, täällähän minä, täällähän minä.

Mitä sulle kuuluu, kiitoksia hyvää, juostaan pois, juostaan pois.

Missä on keskisormi missä on keskisormi, täällähän minä, täällähän minä...

Missä nimetön....

Missä on pikkurilli...

Missä on kokokäsi.....

Missä on nyrkki..

Вот ссылка на эту песню: http://yle.fi/elavaarkisto/artikkelit/sor-sor-sormileikki_alkaa_41284.html#media=41286

AN

Спасибо за ваши отзывы. По вашим пожеланиям учим с детьми некоторые предложения, касающиеся нашей темы:

1. Ihmisellä on kaksi kättä, kaksi kämmentä.
2. Kämnessä on sormet.
3. Kämnessä on viisi sormeä.
4. Sormissa on kynnet.

Пожалуйста, не могли бы вы нам написать ваше мнение о кружке "Смешарики" и о нашем третьем занятии. Свои отзывы можете написать например на этом листе. Спасибо!

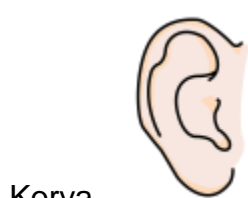
ОТЗЫВЫ

С уважением, Ирина Сластенко и Ольга Миекка

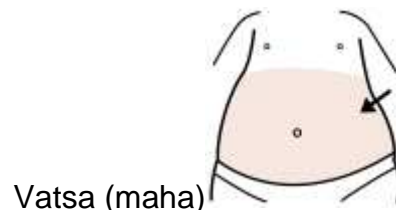
Источник: Rapunetin kuvapankki 2014.

Дорогие родители!

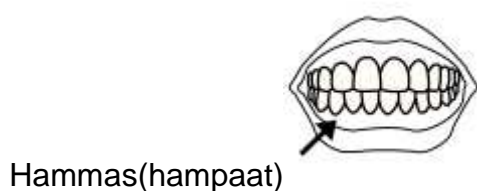
Сегодня, 20.11.2013, мы провели четвёртое занятие кружка "Смешарики", темой которого было снова Тело человека. Мы расширили лексику о человеческом теле. Изучали с детьми различные слова, касающиеся лица, тела и ног. Кроме того, мы взяли тему Цвета. Изучали с детьми цвета. Также мы повторили предыдущие темы: Руки и другие части тела. Просим вас повторить эти слова с детьми дома на родном и на финском языках.

Korva

Vatsa (maha)

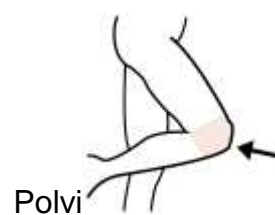
Hammas(hampaat)

Napa

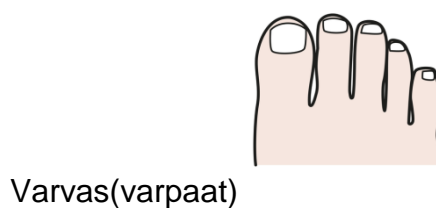
Huuli

Polvi

Kieli

Varvas(varpaat)

Цвета

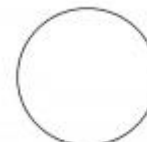
Sininen

Punainen

Vihreä

Valkoinen

Ruskea

Musta

(Papunetin kuvapankki 2014.)

Также мы надеемся, что вы сможете выучить слова этой песенки:

Värileikki

Kenellä on päällä jotain punaista, jotain punaista, sen on vuoro tanssia, kel on päällä jotain punaista, jotain punaista!

Kenellä on päällä jotain keltaista, jotain keltaista, sen on vuoro vilkuttaa, kel on päällä jotain keltaista, jotain keltaista!

Kenellä on päällä jotain valkoista, jotain valkoista, sen on vuoro pyöriä, kel on päällä jotain valkoista, jotain valkoista!

Kenellä on päällä jotain vihreitä, jotain vihreitä, sen on vuoro taputtaa, kel on päällä jotain vihreitä, jotain vihreitä!

AN

Спасибо за ваши отзывы. По вашим пожеланиям учим с детьми некоторые предложения, касающиеся нашей темы:

Ihmisellä on pää.

Ihmisellä on kaksi kättä ja kaksi jalkaa.

Ihmisellä on vartalo.

Päässä on korvat.

Kasvoissa on silmät.

Kasvoissa on nenä.

Vatsassa on napa.

Пожалуйста, не могли бы вы нам написать ваше мнение о кружке "Смешарики" и о нашем четвёртом занятии. Свои отзывы вы можете написать например на этом листе. Спасибо!

ОТЗЫВЫ

С уважением, Ирина Сластенко и Ольга Миекка

Источник: Rapunetin kuvapankki 2014.

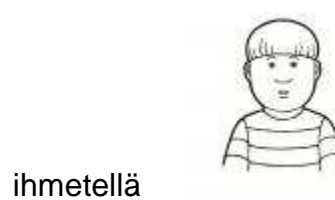
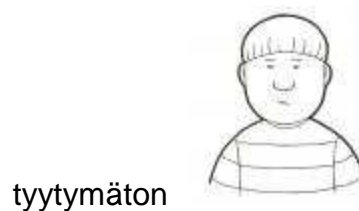
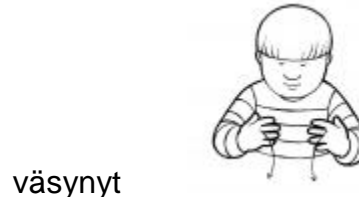

Дорогие родители!

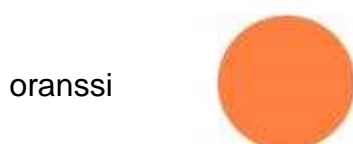
Сегодня, 25.11.2013, мы провели пятое занятие кружка "Смешарики", темой которого было Чувства Мы расширили лексику о человеческом лице. К тому же мы расширили тему Цвета. Также мы взяли новую тему Одежда. Повторили предыдущие темы: Руки и Части тела человека.

Просим вас повторить эти слова с детьми дома на родном и на финском языке.

ILMEET

VÄRIT

harmaa

violetti

keltainen

VAATTEET

mekko

hame

paita

pusero

housut

t-paita

sukat

kengät

(Papunetin kuvapankki 2014.)

Предложения:

Laitan sukat jalkaan - Одеваю носки

Laitan kengät jalkaan - Одеваю ботинки

Laitan housut jalkaan - Одеваю брюки

Laitan paidan päälle - Одеваю рубашку

Laitan puseron päälle -Одеваю свитер

Дорогие родители!

Мы рады, что во время наших занятий многие дети поют песни и знают стишки наизусть, и мы хотим поблагодарить вас, дорогие родители! Надеемся, что наше совместное сотрудничество будет продолжаться в том же духе.

AN

Мы собираемся сделать с детьми бумажные куклы и образцом для них будут фотографии ваших детей. Думаем, что те дети, у которых отсутствует разрешение на фотографирование, будут чувствовать себя немного обделёнными и кружок не будет для них настолько интересен и радостен. Просим вас не задерживать с подписью на разрешение. Если вы не хотите, чтобы мы фотографировали вашего ребёнка, мы придумаем для него какое-нибудь другое задание.

Пожалуйста, не могли бы вы нам написать ваше мнение о кружке "Смешарики" и о нашем пятом занятии. Свои отзывы вы можете написать например на этом листе. Спасибо!

ОТЗЫВЫ

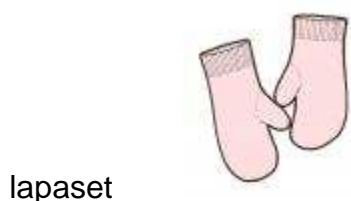
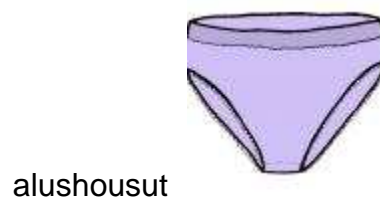
С уважением, Ирина Сластенко и Ольга Миекка

Источник: Rapunetin kuvapankki 2014.

Дорогие родители!

Сегодня, 02.12.2013, мы провели шестое занятие кружка "Смешарики". Мы повторили тему Чувства. Также мы расширили лексику по теме Одежда. Повторили предыдущие темы: Руки и Части тела человека, Лицо, Цвета. Мы играли с детьми и пели песни, которые учим в нашем кружке. Просим вас повторить эти слова с детьми дома на родном и на финском языке.

VAATTEET

villapusero

sukkahousut

housut

huppari

(Papunetin kuvapankki 2014.)

Предложения:

Laitan housut jalkaan – Одеваю брюки

Laitan sukkahousut jalkaan – Одеваю колготки

Laitan hupparin päälle – Одеваю свитер с капюшеном

Laitan villapuseron päälle – Одеваю шерстяной свитер

Laitan ripon päähän – Одеваю шапку

Также мы надеемся, что вы сможете выучить слова этой песенки:

Пальчик где твой домик,
 Как тебя зовут?
 Я большой пальчик,
 А дом мой тут.

Пальчик где твой домик,
 Как тебя зовут?
 Я указательный
 А дом мой тут.

Пальчик где твой домик,
 Как тебя зовут?
 Я средний пальчик
 А дом мой тут.

Пальчик где твой домик,
 Как тебя зовут?
 Я безымянный,
 А дом мой тут.

Пальчик где твой домик,
Как тебя зовут?
Я мизинчик,
А дом мой тут

Вот ссылка на эту песню:

http://umka-klub.blogspot.fi/2013/01/blog-post_6643.html

Дорогие родители!

Мы рады, что во время наших занятий многие дети поют песни и знают стишки наизусть, и мы хотим поблагодарить вас, дорогие родители! Надеемся, что наше совместное сотрудничество будет продолжаться в том же духе.

AN

Пожалуйста, не могли бы вы нам написать ваше мнение о кружке "Смешарики" и о нашем шестом занятии. Свои отзывы вы можете написать например на этом листе. Спасибо!

ОТЗЫВЫ

С уважением, Ирина Сластенко и Ольга Миекка

Источник: Rapunetin kuvapankki 2014.

Дорогие родители!

Сегодня мы провели последнее занятие кружка "Смешарики". Мы расширили лексику по теме Одежда. Повторили все наши предыдущие темы: Части тела человека, Лицо, Руки, Цвета. Мы играли с детьми и пели песни, которые учили в нашем кружке.

По теме "Одежда" взяли предложения:

Laitan vaatteet päälle. Одеваю одежду.

Laitan hatun päähän. Одеваю шапку.

Laitan mekon/hameen päälle. Одеваю платье/юбку.

Laitan paidan/puseron päälle. Одеваю рубашку/свитер.

Laitan housut jalkaan. Одеваю брюки.

Laitan sukat jalkaan. Одеваю носки.

Laitan vetoketjun kiinni. Застегиваю молнию.

Laitan hanskat käsiin. Одеваю перчатки на руки

Nostan jalan ylös, jotta voin laittaa saappaan jalkaan. Поднимаю ногу, чтобы одеть сапог.

Pukeudun. Одеваюсь

Teen poninhännän hiuksiin. Делаю хвостик на волосах.

Laitan hiuksiin pinnin. Закалываю заколку на волосы.

Дорогие родители!

Спасибо вам за совместную работу! Мы заметили, что вы занимались с детьми и дети знают стишки, песенки и считалки хорошо. Надеемся, что вы продолжите совместную работу с воспитателями и таким образом вы более эффективно поддержите своего ребенка в изучении финского языка.

AN

Пожалуйста, не могли бы вы нам написать ваше мнение о кружке "Смешарики" и о нашем последнем занятии. Свои отзывы вы можете написать например на этом листе. Спасибо!

ОТЗЫВЫ

С уважением, Ольга и Ирина.